90. okt. 10.

FELSZÖKIK A CELLULÁRIS LÁZ

Telefon a kabátzsebben

Hat esztendővel ezelőtt még a fejlett ipari országokban is csodálkozva bámultak azokra, akik kisméretű zsebtelefonon keresztül intézték ügyeiket — *metrón utazva, az utcán sétálva vagy éppen mozijegyért való sorban állás közben.* A *celluláris* — hordozható — *telefon* 1984-ben indult világhódító útjára, s azóta *szédületes karriert* futott be. Kezdetben főleg *üzletemberek, orvosok* és *ügyvédek* vásárolták meg az akkor még meglehetősen drága készülékeket, ma viszont már többé-kevésbé mindenki számára elérhető, aki ügyes-bajos dolgait, vagy éppen a randevút a gépkocsiból, illetve útközben kívánja intézni, megbeszélni. *A celluláris telefonok gyártói és a rendszerek üzemeltetői a következő években elsősorban a fejlődő országokban és a kelet-európai államokban számítanak nagy üzleti fogásra.* A világ e két — telefonokkal meglehetősen rosszul ellátott — térségében valóságos *celluláris láz* fejlődhet ki.

1984-ben az Egyesült Államokban még csak *20 ezer* hordozható telefont adtak el, mintegy kétezer dollár körüli átlagáron. Tavaly viszont az óceán túlsó partján már *félmillió készülék* talált gazdára, s az átlagár — telepítéssel együtt — nem haladta meg a *400 dollárt.* Hasonló viharos gyorsasággal terjednek az autóban, aktatáskában, kabátzsebben hordható készülékek Nyugat-Európában is.

NÁLUNK NULLA

A celluláris telefonok nagy előnye a telepítés gyorsasága: *nincsen szükség kábelhálózat kiépítésére, a rendszer a levegőben működik. Ezért is akkora az érdeklődés a hordozható telefon iránt a fejlődő és a kelet-európai országokban, ahol a „rendes" telefonhálózat kiépítése és bővítése viszonylag hosszú időt igényel.* Ezzel szemben a celluláris hálózat hamar telepíthető, igaz, a költségek *ma még meghaladják* a hagyományos telefonközpontokét és -hálózatokét. Persze a hordozható telefonok *nem pótolhatják* a hagyományos telefonhálózatot, ezért a fejlődő országokban és a kelet-európai államokban amolyan *elsősegélynek* tekintik. S itt a cél nem is a kényelem, hanem a telefonelmaradottság enyhítése, az áldatlan telefonhelyzet javítása az országok bekábelezéséig is.

Az USA-ban egymillió lakosra *12 ezer* hordozható készülék jut. A *Business Week* gazdasági szaklap statisztikája szerint egymillió lakosra Kínában 11, Indonéziában 52, Mexikóban 102, Thaiföldön 733, Magyarországon pedig nulla készülék jut. Ezzel a felsorolással az iparág már meg is jelölte azokat az országokat, ahol a közeljövőben tovább emelkedik a celluláris láz, ahol belátható időn belül a gyártók és az üzemeltetők igen kedvező kilátásokkal és profitlehetőségekkel számolhatnak.

A NAGY FELVONULÁS

A hordozható telefonok fő gyártói — az amerikai *Motorola* és *General Electric,* a svéd *L. M. Ericsson,* a japán *Hitachi, NEC, Toshiba, Mitsubishi, Uniden* és *Oki* — versenyt futnak egymással az értékesítési lehetőségek megszerzéséért. Hasonló éles verseny folyik a rendszerek *működtetői* — más szóval a celluláris hálózatok állomásainak kiépítői — között. Ez utóbbi üzletágban főleg a *Millicom,* a *Bell Canada,* a *McCaw Cellular Communications,* a *US West* és a *Bell South* uralja a piacot.

Ezek a vállalatok a telefonnal gyengén ellátott országokban nem a rövid távú profitra törekszenek, hanem a hatalmas piac megszerzésére. Ázsiában él a világ lakosságának fele, ugyanakkor a világon beszerelt telefonkészülékeknek csak 10 százalékával „büszkélkedhet" a kontinens. Becslések szerint *a következő 20 évben csak Ázsiában félmilliárd telefonkészülék talál majd gazdára, s a készülékek működésének feltétele a megfelelő hálózat kiépítése.* A fejlődő világban és a kelet-európai országokban — a telefontársaságok vonatkozó tanulmányai szerint — a hordozható készülékek vásárlói kezdetben a vállalatok, a kormányhivatalok és a menő üzletemberek lesznek; a következő hullám már az a tehetősebb réteg lesz, amely hosszabb ideje vár reménytelenül telefonkészülék felszerelésére lakásában vagy irodájában.

Az „antik" telefonhálózattal „megáldott" kelet-európai országok közül elsősorban Magyarország keltette fel a hordozható telefonok gyártóinak és a rendszer működtetőinek érdeklődését. *A denveri székhelyű US West és magyar állami partnere* — a Business Week értesülése szerint — *rövidesen 10 millió dollár értékű beruházást hajt végre a budapesti celluláris telefonrendszer kiépítésére.* A US West a Magyarországra látogató üzletembereket is el kívánja látni hordozható telefonokkal. Tervei szerint *telefonkölcsönzőket működtet majd Ferihegyen, a pályaudvarokon és a szállodákban.*

A HÍVOTT IS FIZET

Miközben az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában a jövedelemhez képest a hordozható telefon mind inkább elérhető az átlagpolgár számára, Kelet-Európában még jó ideig luxus lesz a készülék, illetve annak használata. *A 4-500 dolláros hordozható telefon a tulajdonosnak csak egyszeri beruházást jelent, az „igazi" érvágás azonban a telefonhasználat.* Az USA-ban és Nyugat-Európában a hordozható készüléken folytatott beszélgetés díjtétele percenként 5-10-szerese a hagyományos telefonhálózaténak. *New Yorkban például egy 3 perces hagyományos hívás 25 centbe kerül, ugyanennyi időért viszont több mint 2 dollárt számláz a celluláris hálózatot működtető társaság.* Celluláriséknál ugyanis az a szokás, hogy a beszélgetésért *nemcsak a hívó, hanem a hívott fél is fizet.* Elvégre ő is használta a vonalat.

A hordozható telefon csapdája tehát nem is annyira a mind olcsóbban beszerezhető készülékben, hanem a *használati díjban* van. A nyugati készülékgyártók és hálózatüzemeltetők — operátorok — azonban bíznak abban, hogy a világ sok térségében a telefonnyomor enyhítésére sokan hajlandók anyagi áldozatot hozni. Tisztában vannak azonban azzal is, hogy ők csak átmeneti megoldást kínálnak a telefonéhség enyhítésére. A láz lenyomását, a telefonínség betegség megszüntetését *a hagyományos* (rotary vagy digitális rendszerű) *telefonközpontok* számának nagymértékű növelése, a végleges, kábeles telefonhálózat kiépítése hozza majd meg. Ez pedig hatalmas beruházást igényel.

—asz—

K ÉS POSTARABLÓK

veménégy zsákkal ak a csuklyások

ban. Mindenképpen óriási szerencséje volt.

Jóllehet, a golyó mellkasába hatolt és tüdejét is horzsolta, nem okozott végzetes sérülést.

Azóta már sikeresen megműtötték, és túl van a veszélyen. A rendőrség azonban vallomása nélkül is arra gyanakszik, hogy olyan rablóbandával áll szemben, amely kidolgozott módszer szerint követi el akcióit. Pontosan egy héttel a nimes-i postarablás előtt ugyanis *hasonló módon követtek el támadást egy touloni posta ellen is.* Itt is az éjjeliőr volt a célpont, itt is megvárták, amíg valamiért kimegy az épületből — *a touloni éjjeliőr a hajnalban az ajtó elé tett újságcsomagot akarta bevenni.* Ő szerencsére nem sérült meg, de — mivel támadói lesből rontottak rá — nem tudott róluk pontos leírást adni.

Július közepén is volt egy látványos postarablás. A rablóbanda valóságos vadnyugati módszerekkel dolgozva, éppen *Nimes közelében* megállította a Marseille és Bordeaux között közlekedő postavonatot. Máig sem tudni, mekkora volt a zsákmány, de ebben az akcióban nagyobb létszámú csoport vett részt. Közülük

ketten fellopakodtak a vonat mozdonyára, egy előre meghatározott ponton nyílt pályán megállásra kényszerítették a mozdonyvezetőt,

a sínek mellett rájuk várakozó társaik behatoltak a postakocsiba, és autóval vitték el a zsákokat. Ezeket ugyan később vagy ötven kilométerre a rablás színhelyétől megtalálták. Ám az értékek természetesen eltűntek, s a rablóknak azóta is bottal üthetik a nyomát.

Kis Csaba

EURÓPA-BAJNOKI SELEJTEZŐ MÉRKŐZÉS

Vannak, akik jobban a kopogósan száraznál, i

Vajon kínos-kellemetlen előjel az utánpó

MALONYAI PÉTER JELENTI BERGENBŐL:

Hivatalosan *Bergenben és környékén 200 ezren élnek,* ám a messziről jött látogató elképzelni sem tudja, hol vannak ők a nap huszonnégy órájában.

Nincs ugyanis csúcsforgalom, nincs izgatottság, itt mindenki „nyugodt erő", aki arra is képes, hogy a legváratlanabb helyzetekben mosolyogjon. Ők tudják miért...

Persze momentán az is ok lehet, hogy tegnap délben néhány órára elállt az eső, sőt *majd egy percig még a nap is kisütött...* Ezzel együtt aligha lesznek sokan ma este a *Brann Stadionban,* a *Norvégia—Magyarország EB-selejtezőn.* A pályára 200 híján *25 ezren férnek be,* most lesznek vagy ötezren. Ha így lesz, akkor van esélyük rá, hogy nem áznak meg, ugyanis hivatalosan ötezerötszáz nézőt képes befogadni a két fedett lelátó. A viszonylagos érdektelenségnek a jegyárak is okai lehetnek, elvégre nagyon szeretheti a futballt az, aki megteheti, hogy *200 koronát adjon ki egy ülőhelyért vagy percenként 1 koronáért végigálldogáljon egy meccset, lévén az állóhelyek ára 90 korona.*

Ami számunkra fontos:

a norvég válogatott még nem kapott ki Bergenben, tizenötször játszott itt a nemzeti tizenegy és csupán három döntetlen teszi kedvezőtlenebbé a mérleget.

Legutóbb 1985-ben *Wales* járt pórul a Brann Stadionban, *4-2-re kikapott.*

Néhány lelkes drukker kíváncsi volt válogatottja tegnap esti gyakorlására, a lehető legnagyobb szeretettel köszöntötte *Per Egil Ahlsent,* a Fortuna Düsseldorf középpályását, aki igazi sztár itt, az ő képe látható a ma esti meccsre kiadott műsorfüzet címlapján. *Érthetően, hiszen végül is hazajött.*

Ugyanis a bergeni csapatból szerződött a Bundesligába, ezért senki sem lehetett meglepve, amikor a helyi televízió stúdiójában majd egy

órát beszélgetett vele riporter.

Nem lévén járatos a no vég nyelvben, csak anny állapíthattam meg, ho igazán *jókedvűen trécse tek ők ketten,* a beszélg tés végén pedig Ahls kissé meghatottan vett egy, *a város címerével d szített bögrét a riporterr*

A magyar válogatott gyakorolt a mérkőzés elő ti este, amolyan könny mozgás volt ez, ismerked a pályával, a körülménye kel. Nyugodtnak látszott a játékosok, igaz, miért izgultak volna, elvég *egyrészt még egy teljes óra hátra volt a megm rettetésig, másrészt pedi kezdő csapatot már korá ban ismerte mindenki.* A újdonság lehet, az ann hogy kiderült: *Gregor Urbányi* érkezett „turis ként" Bergenbe, ők az akiknek még a kispad

RÚGTA A GÓLOKAT, MAJD VÁLTOTT

Pelé ugyan unikum, ez n de mi lesz kapus fiából, E

(Tudósítónktól)

Pelé unikum, ez nem vitás. Amióta — éppen 16 éve — utoljára levette magáról a *Santos* mezét, *az öltözőben lévő hatos számú szekrény kulcsát a szertáros nem adta ki senkinek.* Az úgy lógott a falon, mint egy ereklye. Nos, a kulcsot egy *20 éves fiú most megkapta.* Hogy ő lenne az új Pelé? Nem. *Ő a második Pelé. Pelé fia.*

Talán sportoldalunkat rendszeresen olvasgató futballkedvelőink emlékeznek rá, hogy a nyár vége felé írtunk arról, a *„fekete gyöngyszem"* magzata fejébe vette: *a Santosnál próbálkozik karrierrel.* A fiú teljes neve *Edson Cholby do Nascimento,* azaz *Edinho.* Most talán némileg több információval is szolgálhatunk Edinhóról. Edinho az Egyesült Államokban, közelebbről *New Yorkban* nőtt fel. Egészen pontosan ötéves kora óta cseperedett északamerikai földön. Zsenge iskoláséveiben *tehetséges csatárnak ismerték* a suli-

Tegnapi TELESPORT

A tegnap kora esti sportműsorban igazán érdekes anyagok szerepeltek, dicséret a válogatásért.

1 **Meglepett Sike András birkózó olimpiai bajnok (visszafojtott) indulata, amikor is egy videofelvétel megcsonkítását tette szóvá, s ezzel vádolta az egyik sportvezetőt. Kellemetlen téma volt, az biztos, ám nem annyira, hogy mindent visszavonjon. Ugyanis ezt tette a tegnapi Telesport műsorban, és valahogy nem érződött rajta a megbánás, mármint hogy valamit is elkövetett volna. Mégis elnézést kért, igaz, olyan arckifejezéssel, amely ebben az esetben sokatmondó volt... Aztán szóvátett ugyancsak egy előző műsorban látott tatai birkózókörnyezetet, amire az edzőtábor vezetője reagált. Úgy vélekedett, hogy hát azért anynyira nem rossz a helyzet, és azt ecsetelte: ők mindent megtesznek a birkózókért. Is. Ám a kamerák végigpásztázták a kifogásolt helyszínt, és egyértelműen beigazolódott, hogy a terem alkalmatlan a gyakorlatozásra, azaz Sikének — igaza volt.**

2 **Volt a műsorban egy pár villanás a bécsi Rapid—Austria mérkőzésről. A szomszédok nagy rangadója olyan, mint mondjuk (persze csak régen) a Fradi—MTK volt idehaza. Az egyik játékoson igazán nem időzött különlegesen sokat a kamera, mégis külön említést érdemel. Hiszen egy olyan norvég futballistát figyelhettünk, aki a nemzeti válogatott tagja, és ma este Bergenben pályára lép ellenünk: Fjörtoft! Bár írhatnánk úgy is: FJÖRTOFT! Nem tartom magamat jósnak, de ha úgy játszik, mint a bécsi rangadón, akkor lesz vele elég bajunk...**

(szabó)

válogatottban, általában 5 *gólt rúgott.* Lévén Egyesült Államok nem é pen futballnagyhatalo Edinho csak az utóbbi k évben játszott igazolt fu ballistaként. A *Blau We Gotchee* nevű együttes s neit viselte, *de már pusként.*

— *Hirtelen rádöbbe volt, hogy sokkal jobb zés kifogni a támad eszén, mint a kapuk e gólhelyzetre vadászni* mesélte a „váltás" tö netét Edinho.

Különösképpen nem f tolgatott fényes karri New Yorkban végezte e szen e nyár végéig *fők lás tanulmányait.* S ak gondolt egy merészet, határozta, ő bizony a f ballpályán próbálkozik kább. *„Persze, szólt apámnak, s ő megért Azt mondta, mindig csináld fiam, amihez legnagyobb kedvet ér De ha már a futballra tad a fejedet, akkor m dent hozz ki magadból"* emlékezik Edinho.

Most napjában kéts edz a Santosban, majd n hány hét múlva kap v laszt arra, hogy egyáltal *igényt tartanak-e szolgál taira.* Egyelőre amatőr, juniorokkal készül, de er sen hisz abban, hogy *al kanyarintják majd a sze ződési okmányt* a klub va lamelyik vezetőjével.

AMERIKAI GAZDASÁG

JELEZ AZ INGATLANPIAC

Az amerikai gazdaság egyik fontos barométere az ingatlanpiac, valamint a megkezdett építkezések alakulása. Miközben a bankok és a gazdaságkutató intézetek a recesszió közeledtével számolnak, abban teljes közöttük az egyetértés, hogy az ingatlanpiac már most súlyos válságban van.

Az amerikai települések többségén 1988 óta drámaian csökken a kereslet az új ingatlanok vásárlása, valamint építése iránt. Évről évre mérséklődik a lakásépítések száma. Az „igazi"' visszaesés azonban az irodaházak, a bevásárlóközpontok, a parkolóépületek és az egyéb, úgynevezett kereskedelmi célú építkezések és az ezekkel kapcsolatos ingatlanvásárlások területén tapasztalható. A kereslet csökkenését a szakemberek egyértelműen a nyolcvanas évek „túlépítkezésére'' vezetik vissza, de fontos tényezőként említik az irreális bérleti díjakat is.

Az elmúlt évtized második felében az amerikai nagyvárosokban a telekárak és a bérleti díjak „eredményeként" a saját tulajdonú székházzal nem rendelkező amerikai cégek sorra költöztek a nagyvárosokból vidékre, ahol a működési költségek is jóval alacsonyabbak. New Yorkból például még mindig tart a patinás világcégek menekülése a szomszédos New Jersey államba, ahol a vállalatok kevésbé hektikus körülmények közepette tudnak dolgozni, s a bérleti díjak 30—50 százalékkal alacsonyabbak, mint a Hudson folyó túlsó oldalán. Hasonló jelenség tapasztalható az USA keleti partvidékén és Dél-Kalifornia nagyobb városaiban is.

Az ingatlanpiac helyzetének egyik mérőszáma a meglévő lakó- és irodaépületek úgynevezett ürességi mutatója. Az ingatlanpiaci irányzatok elemzésével foglalkozó houstoni The Office Network piackutató cég egyik tanulmánya szerint 1979-ben az amerikai irodaházak kapacitáskihasználtsága 95 százalékos volt, tehát a helyiségek 5 százalékára nem sikerült vevőt vagy bérlőt találni. Tavaly ez az arány már elérte a 20 százalékot, vagyis az amerikai irodaházak napjainkban négyötödös kapacitáskihasználtsággal működnek.

A kereslet zuhanása a bérleti díjak alakulásában is tükröződik: 1989 végén Manhattanen egy „jobb" irodaépületben egy négyzetméter terület bérleti díja egy esztendőre mintegy 400 dollár volt, a nyár derekán ez az összeg már nem érte el a 350 dollárt. Hasonló a helyzet Bostonban, Chicagóban, Atlantában és más nagyvárosokban. A korábbi bérleti díjak csak a Közép-Nyugat, valamint Észak-Kalifornia nagyobb városaiban „tartják magukat" — összefüggésben ezeknek a területeknek viszonylag kedvező konjunktúrájával.

Az ingatlanpiaci válság első számú vesztesei az amerikai bankok, amelyek kétszeresen is nehéz helyzetbe kerültek. Egyrészről az USA-ban a bankok a legnagyobb ingatlantulajdonosok, s a kereslet visszaesése miatt csak korlátozott mértékben és a reméltnél jóval alacsonyabb áron tudják értékesíteni az ingatlanokat. Másrészről a „lapos piac" miatt a kereskedelmi célú épületek korábbi építői és üzemeltetői csak akadozva tudják visszafizetni a bankkölcsönöket. Szakértők véleménye szerint a kilencvenes években az amerikai bankok számára az ingatlanpiaci válság hasonló nagyságrendű gondot okozhat majd, mint a latin-amerikai adósságkrízis a nyolcvanas években.

Csökkenő kihasználtság, csökkenő bérleti díjak

A kínálati piac az építőipart is kedvezőtlenül érinti. A folyamatos megrendeléscsökkenés ellenére viszonylag jó helyzetben vannak a lakóépületek és a családi házak építésével foglalkozó cégek. Különösen súlyos a helyzete viszont azoknak a vállalatoknak, amelyek irodaházak, bevásárlóközpontok és egyéb kereskedelmi jellegű létesítmények építésére szakosodtak. Az építőiparon nem segít az sem, hogy a bankok folyamatosan csökkentik az építési kölcsönök kamatát. Vevő és bérlő hiányában ugyanis az építőipar mellett az ingatlanpiac is „leült". (Jól jellemzi a helyzetet, hogy az amerikai nagyvárosokban megállt, egyes helyeken pedig csökkent a bérlakások lakbére.)

Az előrejelzések szerint az amerikai ingatlanpiacon a következő öt esztendőben nem várható javulás, már az is eredménynek számít, ha a jelenlegi helyzet stabilizálódik. Az ingatlanügynökségek, a bankok, az építőipari vállalatok és a biztosítótársaságok egybehangzó véleménye szerint az ingatlanválság az Egyesült Államokban még nem érte el a mélypontját, így a kereslet és az árak további süllyedése várható. Ez pedig további „építőkövе" lehet az amerikai gazdaság nem távoli jövőre várt recessziójának.

G. GY. — SZ. P.

1990. OKTÓBER 25.

Nagy-Britanniában a City vezető nemzetközi pénzügyi szerepénél fogva 521 külföldi bank van jelen, ezek azonban inkább fiókok, leányintézetek, vagy kisebb brit bankok részesei; 177 a képviseletek száma. A nagy brit bankokban nem vennék jónéven a külföldi részesedést. Ugyanilyen irányelvet követ Franciaország, ahol az 1982. évi államosításokat követően nagyszabású reprivatizáció folyik a pénzügyi szektorban is. Inkább jellemző a francia pénzintézetek tőkeerejének egyesítése, mint a külföldi partnerek beengedése. Törökországban is szívesebben veszik a külföldi tőkét a fiókok, leányintézetek vagy kisebb vegyes bankok formájában, mint a nagybankokba való betársulását.

Az NSZK-ban jelentős liberalizálás és nemzetközivé válás folyik, ennek célja a német tőkepiac vezető helyének kiépítése és megerősítése a kontinentális európai pénzügyi központok között. Egyre jobban nemzetközivé válik Hollandia is ahol 1988-ban 43 olyan bank volt, amelyben a külföldi részvétel 50 százalékos vagy annál nagyobb arányú. A külföldi

VALUTÁK A FEKETEPIACON

USA-dollár	*75 forint*
NSZK-márka	*48 forint*
Svájci frank	*60 forint*
Osztrák schilling	*7 forint*

AZ MNB HITELFELVÉ POLITIKÁJA

A kormány legfontosabb gazdaságpolitikai célja az ország adósságterhének mérséklése, az adósságszolgálati kötelezettségek pontos teljesítése. A Magyar Nemzeti Bank hitelfelvételi politikája is e célok megvalósítására törekszik.

Az ország bruttó konvertibilis adósságállománya 1990 június végén 20 milliárd dollár, nettó adósságállománya pedig 15 milliárd dollár volt. A bruttó adósságállomány a múlt év végére elérte a GNP 72 százalékát, az adósságszolgálati ráta — kamat, törlesztés — pedig az éves export valamivel több, mint 50 százalékának felelt meg. Mindez azt jelenti, hogy a következő években — az idén is — mintegy 1,4 milliárd dollár kamat— és 1,9—2,4 milliárd dollár tőketörlesztés terheli a magyar gazdaságot.

Az adósságállomány a nyolcvanas években a finanszírozási források módosulása közepette ugrásszerűen nőtt. Ezt megelőzően a kereskedelmi hitelek, az exporthitelek, a bankközi és a szindikált hitelek szerepe csaknem kizárólagos volt, a finanszírozási források csak az utóbbi években változtak meg. A nyolcvanas években megnőtt a kötvények aránya és általában is diverzifikálódtak a finanszírozási formák. Ezzel összhangban a hitelezői kör is bővült, egyrészt a tőkepiacok, másrészt a hiteltípusok révén. Az utóbbi években megnőtt a kötvénykibocsátások szerepe. Az MNB a szindikált hitelpiacról a hangsúlyt a tőkepiaci kötvénykibocsátásra helyezte át. Ennek jeleként az elmúlt évben például Magyarország 500 millió dollár publikus szindikált hitelt vett föl, és 1 milliárd dollár összegben bocsátott ki kötvényt. Az évtized egészében Magyarország 3,6 milliárd dollár értékben 33 kötvényt bocsátott ki a nemzetközi piacokon.

A bank kötvényeinek legnagyobb piaca a német és a japán tőkepiac. Az idén több sikeres kötvénykibocsátás volt: a német piacon két kötvényt 500 millió márka, Ausztriában 1 milliárd schilling értékben bocsátott ki az MNB, s augusztusban a japán piacon 200 millió dollár értékben.

A hitelfelvételben szerepük van a bilaterális megállapodásoknak. A közelmúltban az MNB 38 bilaterális hitelmegállapodást írt alá partnereivel.

Az IMF-fel eddig négy készenléti hitelmegállapodást kötött az MNB — a legutóbbit 1990-ben — összesen 630,5 millió SDR értékben. Legutóbb az idén 158,2 millió SDR (206 millió dollár) lehívását engedélyezte a pénzintézet. A Világbankkal eddig 23 kölcsönről született megállapodás 2,2 milliárd dollár értékben. Az idén három megállapodást írtunk alá, s ezek együttesen 366 millió dollár felvételét teszik lehetővé. A Világbank társfinanszírozási akciója keretében 1990-ben 200 millió dollár értékben kötvénykibocsátásra is sor kerül.

Az idén néhány fejlett országban megszigorították a tartalékelőírásokat, ami a hitelfelvételi lehetőségeket szűkítette, több külföldi bank kivonta rövid lejáratú hiteleit. Ennek ellensúlyozására az MNB 280 millió dollár áthidaló hitelt vett igénybe a Nemzetközi Fizetési Banktól, ezen kívül 500 millió márka támogatást kapott tartalékképzésre. A tartalékok bővítését szolgálta az a 870 millió ecu — 1 milliárd dollár —, amelynek egy részét már lehívtuk.

PÁLYÁZAT

A Belügyminisztérium Jóléti Intézm

gazdasági iga

munkakör

A munkakör betöltésének feltételei:

— Közgazdaságtudományi Egyetemi (Pénzüg könyvelői szakvizsga,
— vagy Pénzügyi és Számviteli Főiskolai (pé szak) végzettség,
— költségvetési szervnél — kettős könyvvite gyakorlat,
— legalább 5 éves szakmai vezetői gyakorlat
— egy idegen nyelv (német vagy angol) tárg elbírálásánál előnyt jelent.

A pályázathoz csatolni kell az eddigi szakm valamint a szakképzettséget

A pályázatokat a Belügyminisztérium (Budapest, Pf. 314. 1903) címére lehet ben

A munkakör betöltésér

A pályázatban ki kell fejteni a betöltendő elgond

A kinevezés öt évre szól, amely kölcsön

A pályázattal kapcsolatban felvilágosítá Személyzeti és Munkaügyi cso (Budapest XII., Németvölg

A pályázat benyújtásának

90 - nov. 1.

MEXIKÓ A PÉLDÁS ADÓS

FELFELÉ A LEJTŐN

Öt esztendővel ezelőtt nem sok remény volt arra, hogy Mexikó belátható időn belül ki tud emelkedni az eladósodott latin-amerikai országok sorából, s útjára tud indítani egy olyan gazdasági reformot, amely átalakítja az egész nemzetgazdaságot.

A Mexikóváros jelentős részét elpusztító földrengés, valamint a tartósan alacsony olajárak a nyolcvanas évek közepén meglehetősen kilátástalanná tették a több mint 100 milliárd dollárral eladósodott ország helyzetét. A következetesen véghezvitt reformok nyomán azonban Mexikó gazdasági életében jelentős változások indultak meg, s ma minden remény megvan arra, hogy az évtized közepére a latin-amerikai állam talpra áll.

A pénzügyi világ másképpen kezeli Mexikót, mint a többi nagy adós országot: a hitelező kormányok és kereskedelmi bankok nagyra értékelik és elismerik azokat a fájdalmas, de eredményes intézkedéseket, amelyek hatására Mexikó már megindult felfelé a lejtőn. Carlos Salinas elnök új gazdaságpolitikát hirdetett, amelynek középpontjában a dereguláció, a privatizáció és az adóreform áll. Az ország gazdaságának pillanatnyi adatai távolról sem kedvezők, de ezek a statisztikák egy folyamat részét jelzik, s jóval kedvezőbbek, mint a többi latin-amerikai adósország hasonló adatai.

Az új gazdasági stratégia kezdete 1985-re nyúlik vissza, amikor az akkori elnök, Miguel de la Madrid döntést hozott Mexikó GATT-csatlakozásáról, s ezzel „kinyitotta" a gazdaságot a kereskedelem számára; 1987-ben pedig útjára bocsátotta inflációellenes programcsomagját. Ez utóbbi keretében számottevően csökkentették a költségvetési kiadásokat. 1987-ben a költségvetési hiány még a GDP 17 százalékával volt egyenlő, tavaly ez az arány már 5,8 százalékra csökkent, s az előrejelzések szerint az idén nem haladja majd meg a 3 százalékot.

A gazdasági reform és a talpraállási „csomag" részeként 1988 februárjában 20 százalékkal leértékelték a pesót, s a kormány rögzítette a nemzeti valuta árfolyamát a dollárhoz képest. A leértékelés ezzel nem ért véget, a pesót folyamatosan leértékelték a dollárhoz képest, de egyre csökkenő mértékben. Az erős nemzeti valutára való törekvés nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy letörje a túlzott inflációs várakozásokat.

Ugyancsak a stabilizálódás irányába hatott az árak és a bérek befagyasztása. Míg a többi latin-amerikai országban ezeket a törekvéseket ellenszenv és ellenállás kísérte, Mexikóban e fontos lépést mind az üzleti élet, mind pedig a szakszervezetek támogatták. Az előkészítés ugyanis körültekintő és jól megalapozott volt.

Az állami vállalatok számának alakulása Mexikóban

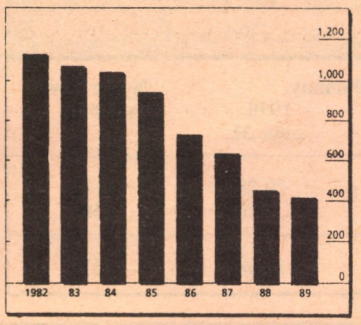

Az idén márciusban a kormány tárgyalásokat folytatott az ország jelentősebb külföldi hitelezőivel. Sikerült évi 4 milliárd dolláros adósságszolgálat-csökkentést elérni, végső soron ez azonban kevesebb a vártnál. A tárgyalások jelentősége, illetve eredményessége azonban messze túlmutat a tényleges összegen. Az adósságcsökkentés ténye ugyanis ösztönzőleg hatott mind a bel, mind pedig a külföldi tőke beruházási szándékára. Ráadásul a hitelkamatlábak az 1981. évi szintre zuhantak vissza, s ez tovább ösztönözte a tőkebefektetőket.

Az infláció változatlanul az ország első számú problémája. (Érdemes megjegyezni, hogy tavaly decemberben 300 százalékkal emelkedett a metró viteldíja, az idén a kormány az elektromos energia árát 300, a telefondíjakét pedig 400 százalékkal emelte.) A kormány terve szerint az infláció rövid időn belül számottevően csökken majd, ugyanis a privatizációból befolyó pénzekből kívánják „megvásárolni" a kincstár belföldi adósságait.

Annak ellenére, hogy az olaj árának jelentős emelkedése kedvez Mexikónak, az ország fizetési mérlege az idén is hiánnyal zárul majd. Nyolc milliárd dollárt kell 1990-ben „kiizzadni" adósságfizetésre. S az exportbevételek nem fedezik ezt az összeget, így Mexikónak újabb külföldi hiteleket kell felvennie. (Mexikó exportja és importja az év első felében 17-17 százalékkal bővült. Amennyiben az olaj ára tartósan 30 dollár fölött marad, az ország az idén 2,5 milliárd dollár exportbevételtöbbletre tehet szert, s ebben az esetben várhatóan kiegyensúlyozott lesz a külkereskedelmi mérleg.)

A kínálat erősítésére alapozott mexikói gazdasági reform számára kiemelt fontosságú a külföldi működőtőke beáramlása. Tavaly mintegy 2,4 milliárd dollár működőtőke jött az országba, az idén 3-4 milliárd dollárra számítanak. A tőkebeáramlásnak valószínűleg jelentős lökést ad majd a közeli jövőben az Egyesült Államokkal megkötött szabadkereskedelmi megállapodás. Az USA és Mexikó egymással folytatott kereskedelmében a megállapodás nem hoz gyökeres változást, ugyanis korábban már mindkét ország számottevően csökkentette a vámokat a kétoldalú kereskedelemben. (Az amerikai árukra Mexikóban átlagosan 11 százalékos vámot vetnek ki, míg a mexikói termékek átlagosan 4 százalékos vám mellett jutnak be az USA piacára.)

A latin-amerikai országban azt várják a szabadkereskedelmi megállapodástól, hogy az északi szomszédtól több tőke áramlik be. Mexikóban ugyanis alacsonyak a munkabérek, érdemes ott az amerikai piacra termeltetni. A várakozások szerint elsősorban az élőmunkaigényes iparágakba — textilipar, alacsonyabb fejlettségű feldolgozóipar stb. — áramlik be az amerikai tőke, amelytől egyúttal újabb munkahelyek teremtését is várják.

Az adórendszer reformjával a kormány a vállalkozási kedv felpezsdítését kívánja elérni. A személyi jövedelemadó felső határa 1986-ban 50 százalék volt, ezt jövőre 35 százalékra mérséklik. A vállalati nyereségadó a tervek szerint 56-ról ugyancsak 35 százalékra csökken.

A kormány 1983 óta 230 nagyobb vállalatot privatizált, amiből a költségvetésnek 3 milliárd dollár bevétele származott. Az állami vállalatok magánkézbe adása meglehetősen lassan, óvatosan és körültekintően folyik. Általános kormányzati vélemény szerint a nagyobb mértékű privatizációval érdemes várni addig, amíg a gazdaság jobb helyzetben lesz, a kincstár ugyanis kedvezőbb gazdasági körülmények közepette nagyobb bevételekhez juthat a privatizációból. A kormány nem helyezi előtérbe a rövid távú bevételi igényeket a hosszabb távon várható nagyobb bevételekkel szemben.

Salinas elnök számára a legfontosabb gazdasági feladat a mezőgazdaság „felélesztése" a birtokviszonyok reformja útján. A mezőgazdaság a hatvanas és a hetvenes években jelentős veszteségeket szenvedett el a magas infláció és a túlértékelt peso miatt, ráadásul az élelmiszerárakat a kormány mesterségesen alacsony szinten tartotta. Ilyen körülmények között — érhető módon — a farmerek alig hajtottak végre beruházásokat. Míg az egész gazdaságban a beruházások a bevételek 15. százalékával voltak egyenlők, a mezőgazdaságban az elmúlt tíz évben a bevételeknek mindössze 2 százalékát ruházták be.

A nem hatékonyan működő mexikói mezőgazdaság rákfenéje a kollektív farmrendszer. A termőföld felét ezek a farmok művelik meg, s ezeket a farmokat a jelenlegi törvények szerint nem lehet eladni, nem lehet kiadni művelésre. Ugyanakkor az öntözéses magángazdaságok nagysága nem haladhatja meg a 100 hektárt, s a tulajdonjog körüli viták a legtöbb magángazdaságot elsorvasztják. A kedvezőtlen birtokszerkezet és a kollektív farmok alacsony termelékenysége miatt az elmúlt 10 évben jelentősen csökkent az országban a kukorica, a bab és még néhány alapvető mezőgazdasági árucikk termelése. 1988-ban 3,2, tavaly pedig 2,1 százalékkal esett vissza az agrárszektor termelése. A kormány várhatóan átfogó intézkedéssorozatot dolgoz ki rövid időn belül a mezőgazdasági termelés ösztönzésére, ugyanis ez az ágazat — politikai kényessége miatt is — a reform leggyengébb pontja.

A gazdasági reform összességében jó ütemben halad, s a kedvezőtlen adatok ellenére is nemzetgazdasági szinten érezhető a javulás és az előrelépés. Minden remény megvan arra, hogy Mexikónak sikerül megkapaszkodnia. A külföldi hitelezők számára azonban egyértelmű a kormányzat határozott reformtörekvése, az intézkedések pedig a felemelkedés irányába hatnak — a bizalom napról napra növekszik a mexikói kormány és a gazdaság iránt. S egy eladósodott ország számára a bizalomnál kevés nagyobb érték van! Ma a latin-amerikai ország eljutott oda, hogy szükség esetén ismét hitelképes, s a gazdasági átalakulást a külföldi hitelezők példának állítják a többi eladósodott ország elé.

GONDA GYÖRGY
— SZENTGÁLI PÉTER

Mexikói gazdasági jelzőszámok

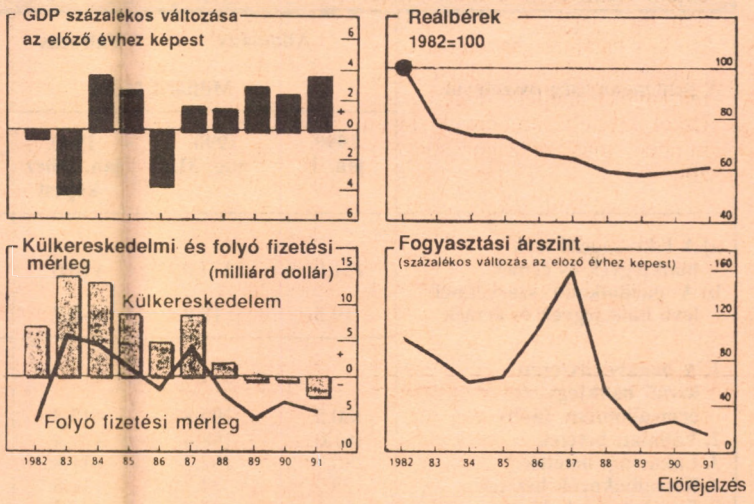

AZ MNB JELENTI

NŐTT AZ ELADÓSODÁS

A konvertibilis folyó fizetési mérleg aktívuma az év első 8 hónapjában meghaladta a hét havit; a rubelviszonylatú mérleg passzívuma mérséklődött. Augusztusban az infláció üteme tovább gyorsult és növekedett a tartós fizetésképtelenség miatt váltóleszámítolási tilalommal érintett vállalatok száma.

A konvertibilis elszámolású külkereskedelmi forgalomban (határparitáson) az év első nyolc hónapjában az egy évvel korábbinál 15,4 százalékkal nagyobb, 3 milliárd 901 millió dollár értékű kivitelt sikerült elérni. A behozatal értéke csak 0,2 százalékkal nőtt és 3 milliárd 274 millió dollárt tett ki. Ezzel 627 millió dollár áruforgalmi aktívum képződött.

A konvertibilis folyó fizetési mérleg aktívuma 266 millió dollár, ami a múlt évi 1,1 milliárd dolláros passzívummal szemben, 1,4 milliárd dollár javulás. A nyolc havi aktívum a július végéig elért szufficitnél 143 millió dollárral több. E növekmény abból adódik, hogy augusztusban az áruforgalmi kiviteli többletnek és az idegenforgalom bevételi többletének az együttes összege meghaladta a hónap nettó kamatterhét. A fizetési mérleg aktívuma ellenére a dollárban kifejezett nettó adósságállománny január 1. és augusztus 31. között 571 millió dollárral nőtt (1. táblázat). A dollár ugyanis — az egyéb, főbb valutákkal szemben, amelyekben magyar adósság fennáll — az év eddig eltelt időszakában fokozatosan gyengült, s ez növelte a tartozás dollárértékét.

A rubelelszámolású kereskedelemben a július végéig kialakult 165 millió rubel áruforgalmi passzívum után augusztusban (határparitáson) további 162 millió rubel behozatali többlet keletkezett. Ennek következtében a nyolc hó egészére vonatkozó nettó követelés 1 milliárd 599 millió rubelre rúg, ami 51 millió rubellel kevesebb, mint az év elején volt.

A rubelelszámolású követelésállomány, millió rubelben

	Állomány 1989. dec. 31.	Állomány 1990. aug. 31.	Nyolc havi változás
Bruttó adósság	722	573	–149
Bruttó követelés	2372	2172	–200
Nettó adósság	1650	1599	–51

A nettó követelés január 1. és augusztus 1. között — árfolyamnyereségek miatt — a fizetési mérleg passzívumánál kisebb mértékben, 51 millió rubellel csökkent.

A jegybank által kibocsátott hitelek nyolc havi növekményének (57,4 milliárd forint, 5,8 százalék) az 53,8 százaléka finanszírozta az államháztartást és 46,2 százaléka a bankszférát. Ez az arány kedvezőbb a július végéig mutatkozónál (65:35). Augusztus végén az MNB kihelyezett hitelállományának 73,4 százaléka jutott az államháztartás (a költségvetési deficit és az állami nagyberuházások) finanszírozására és 26,6 százaléka a bankszféra refinanszírozására. Bár ez is némileg kedvezőbb az egy hónappal korábbinál (74,1:25,9), ezek az arányok továbbra is azt jelzik, hogy a jegybankforrásokat a költségvetés — a gazdálkodó szféra rovására — igen nagy mértékben leköti.

A bankok kihelyezései a vállalati szféra részére a nyolc hónap folyamán 63 milliárd forinttal, 14 százalékkal emelkedtek. E növekmény nagy része (51,3 milliárd forint, 17,5 százalék) a forgóeszközhitelekben következett be (áremelkedések, követelések megelőlegezése, a visszaeső kereslet miatti készletfelhalmozás miatt). Júliusban és augusztusban a mezőgazdasági felvásárlás növekvő pénzigénye is hozzájárult a hitelkereslet gerjesztéséhez.

A konvertibilis adósságállomány, millió dollárban

	Állomány 1989. dec. 31.	Állomány 1990. aug. 31.	Nyolc havi változás
Bruttó adósság	20 605	20 787	+182
Bruttó követelés	5 489	5 100	–389
Nettó adósság	15 116	15 687	+571

A Magyar Nemzeti Bank belföldi kihelyezései

	Állomány 1990. aug. 31.	Változás jan. 1. és aug. 31. között	Index jan. 1.= 100,0	Az állomány megoszlása	A változás megoszlása
	Milliárd forintban			százalékban	
Az államháztartás részére *	770,9	+30,9	104,2	73,4	53,8
A bankok részére **	278,7	+ 26,5	110,5	26,6	46,2
Együtt	1049,6	+57,4	105,8	100,0	100,0

* A költségvetés és az Állami Fejlesztési Intézet meghitelezése. A költségvetésre terhelt forintleértékelések 519,2 milliárd forintos állománya nélkül
** Refinanszírozási hitelek és viszontleszámított váltók

A pénzmennyiség alakulása

A pénzmennyiség összetevői	Állomány Milliárd forint 1990. jan. 1.	Állomány Milliárd forint 1990. aug. 31.	Változás Milliárd forint 1990. jan. 1-hez képest	Nominál index százalék 1990. jan. 1.=100	Deflátor *** százalék 1990. jan. 1.=100	Reál index százalék 1990. jan. 1.=100
a) A lakosságnál levő bankjegyek és érmék	161,0	177,0	+16,0	109,9	127,6	86,2
b) A gazdálkodó szerveknél levő bankjegyek és érmék	19,5	18,8	-0,7	96,4	116,2	83,0
1. A bankrendszeren kívüli bankjegy- és érmeállomány (a+b)	180,5	195,8	+15,3	108,5	126,5	85,7
2. Vállalati betétek	161,0	198,4	+37,4	123,2	116,2	106,0
3. Lakossági betétek *	280,9	292,7	+11,8	104,2	127,6	81,7
4. Kisvállalkozók betétei	23,9	34,7	+10,8	145,2	116,2	124,9
5. Egyéb betétek **	53,6	56,9	+3,3	106,2	116,2	91,4
6. A pénzmennyiség összesen (1—5.)	**699,9**	**778,5**	**+78,6**	**111,2**	**123,1**	**90,4**

A tágabb értelemben vett — a kvázipénzeket (a tartós betéteket) is tartalmazó — pénzmennyiség 1990 első nyolc hónapjában nominálértékben 78,6 milliárd forinttal (11,2 százalékkal) nőtt és augusztus végén 778,5 milliárd forint volt. A fogyasztói és a termelői árindexek súlyozott átlagát jelentő 123,1 százalékos árindex deflátorként történő figyelembevételével a pénzmennyiség reálértékben 9,6 százalékkal mérséklődött. A legdinamikusabb ütemben a kisvállalkozók betétei emelkedtek. A la-

A SZÓRAKOZTATÁS HASZNA

Erőteljes koncentráció zajlott le az elmúlt öt esztendőben a lemezek és a műsoros kazetták nemzetközi piacán a gyártók és a forgalmazók körében. A kis cégek érthető módon nem érzik magukat biztonságban az iparág „cápáival" szemben, s így akarva-akaratlanul hagyják magukat felvásárolni, sőt, sok esetben maguk keresik a bekebeleztetési lehetőséget. Aligha van más választásuk, a lemezipar vállalatbirodalmai ugyanis tarolnak a nagy keresletnek örvendő piacon.

A szórakoztatóipar első számú sikerágazata a hanglemez- és műsoroskazetta-gyártás és -forgalmazás: tavaly ezekből a cikkekből 24 milliárd dollár bevételre tettek szert az ezen a területen működő vállalatok. Mindössze 6 évre volt szükség ahhoz, hogy az ágazat cégei megkétszerezzék világforgalmukat. Tavaly — a fúziók és a cégfelvásárlások eredményeként — hat nagy cég uralta a piac 80 százalékát. A szakma koronázatlan királya az amerikai Warner, amely része a Time Warner szórakoztatóipari konglomerátumnak. Az ugyancsak USA-beli CBS csak nevében amerikai, a japán Sony ugyanis nemrégiben megvásárolta a céget. A hollywoodi tulajdonban lévő MCA mellett a vezető vállalatok közé tartozik még a holland Philips-Polygram, a Bertelsman-csoport tulajdonában lévő nyugatnémet BMG, valamint a brit Thorn EMI.

Jól jellemzi az iparág konjunktúráját és nyereségességét, hogy tavaly a Warner 2,5 milliárd dolláros forgalom mellett 500 milliós — adózás előtti — profitra tett szert. A hanglemez- és műsoroskazetta-kiadás a jelek szerint ma sokkal jövedelmezőbb a filmgyártásnál, ráadásul a költségek is számottevően alacsonyabbak. Hollywoodban egy film elkészítése átlagosan 30 millió dollárba került tavaly, a legdrágább hanglemez költségei (művészek díjazása, stúdióbérlet, szerzői jog stb.) viszont nem haladták meg a félmillió dollárt.

Fontos tényező az ágazat tartósnak ígérkező fellendülésében, hogy a CD-lemezek (compact disc) fokozatosan kiszorítják a hagyományos fekete korongokat a piacról. 1988-ban a világon 400 millió CD-lemezt és mintegy 510 millió hagyományos hanglemezt értékesítettek. Az előrejelzések szerint az idén már mintegy 1,25 milliárd darab CD-lemez talál gazdára. Az erőteljes növekedés egyrészről a kereslet bővülésének köszönhető, másrészről pedig a hagyományos hanglemezek rovására következett be. A lemeztársaságok profitja a CD-lemezeken jóval magasabb, mint a hagyományos korongokon, s ez arra ösztönzi őket, hogy folyamatosan növeljék a választékot. Jó üzletnek bizonyul a korábbi, koronglemezek felvételeinek újrakiadása CD-n. A komoly-és a könnyűzene klasszikusait sorra jelentetik meg újból CD-lemezeken, s a lemezgyűjtők természetesen e kiadványokat is megveszik. A régi, több évtizedes felvételeket pedig digitális technikával korszerűsítik, így a zajmentesre korszerűsített felvételmatuzsálemek újrakiadása további piac és profit a cégek számára.

GONDA — SZENTGÁLI

1990. NOVEMBER 8.

tek alapították azzal a céllal, hogy egyesítsék szabad forrásaikat és takarékszövetkezeti alapon versenyképes kereskedelmi bankot hozzanak létre. A múlt év második felében átvettük az MNB-től a takarékszövetkezetek korábban ott lekötött 14,4 milliárd forint összegű betétjét és ennek zömét sikerült bankunknál megőrizni. A Takarékbank tehát a piaci versenyben meg tudta őrizni legjelentősebb forrását, a szövetkezeti betéteket. Ennek természetesen ára volt, az üzleti döntéseknek biztosítaniuk kellett a legjelentősebb betétesek — a takarékszövetkezetek — számára a megfelelő jövedelmezőséget. Az üzleti tevékenység eredménye: a működés féléves időszakára 1,3 milliárd forintot valamivel meghaladó kamatbevétel képződött és azt részben betéti kamatként, részben osztalékként teljes egészében kifizettük a részvényes szövetkezeteknek. Ha már itt tartok, megemlítem, hogy a 14,4 milliárdból 700 millió forint, a betétállomány töredéke az év második felében más bankhoz áramlott.

Mit hozott 1990 az új banknak és az új bank betéteseinek?

Még nincs másfél éve, hogy színre lépett a Magyar Tak Az üzleti életben Takarékbankként számon tartott válla általános vezérigazgató-helyettes mu

➤ 1989 második feléről, a legfontosabb tudnivalókról — forgalom, bevétel, nyereség — már szó esett: mintegy 14 milliárdos rövid lejáratú betétállomány, ugyancsak rövid lejáratú kölcsönök. Megalakulásakor a bank elsősorban rövid lejáratú forrásokkal rendelkezett. A Takarékban pénzügyi pozíciója az idei évben sem változott, a pénzpiacokon alapvetően rövid lejáratú pénzkínálattal — hitelezéssel és váltóleszámítolással — foglalkozik.

Áttérve a számokra: az idei esztendő első nyolc hónapjában 7,7 milliárd forint rövid lejáratú hitelt folyósítottunk és 8,3 milliárd forint értékben számítoltunk le váltókat. A bank fiókjai üzleti tevékenységüket piaci alapon végzik. A hitel- és váltóleszámítolási igényeket kizárólag üzleti megfontolások alapján elégíti ki. A hitelezési szerkezetben élenjárnak a váltóleszámítolási ügyek, amelyek zöme a mezőgazdaságból, a kereskedelemből és az élelmiszeriparból adódik, és hasonló arányok alakultak ki a hitelezésben is.

A Takarékbank leggyakrabban három hónapos lejáratú hiteleket folyósít. Más kérdés, hogy a piaci feltételekhez igazodva egyes gazdálkodóknak — például az exportra termelőknek, a mezőgazdasági és élelmiszeripari üzemeknek — féléves lejárattal is hitelez. Ezek a lejáratok természetesen a váltóleszámítolásnál is érvényesek. Jól működő üzletág az egyes kereskedelmi vállalatokkal való közös hitelezés is, amelynek keretében tartós fogyasztási cikkek vásárolhatók kölcsönre.

A Takarékbank lényegében jegybanki refinanszírozási és váltó-viszontleszámítási lehetőség nélkül gazdálkodik. Így aztán forrásait a magas betéti kamatok terhelik. Például a gazdálkodóknak nyújtott rövid lejá-

VALUTÁK A FEKETEPIACON

USA-dollár	*75 forint*
NSZK-márka	*48 forint*
Svájci frank	*60 forint*
Osztrák schilling	*7 forint*

A főbb európai valutaközpontokban 1

		USD	GBP	CHF	DEM
1 USA-dollár	(USD)	1,0000	0,5078	1,2562	1,4928
1 Angol font	(GBP)	1,9692	1,0000	2,4737	2,9396
1 Svájci frank	(CHF)	0,7961	0,4043	1,0000	1,1883
1 NSZK-márka	(DEM)	0,6699	0,3402	0,8415	1,0000
100 Osztrák schilling	(ATS)	9,5265	4,8378	11,9672	14,2212
1 Holland forint	(NLG)	0,5938	0,3015	0,7459	0,8864
1 Francia frank	(FRF)	0,1997	0,1014	0,2509	0,2981
100 Belga frank	(BEC)	3,2536	1,6523	4,0872	4,8576
1000 Olasz líra	(ITL)	0,8921	0,4530	1,1206	1,3317
1000 Japán jen	(JPY)	7,8511	3,9870	9,8626	11,7202
1 Svéd korona	(SEK)	0,1796	0,0912	0,2257	0,2681
1 ECU (Közös Piac)	(ECU)	1,3851	0,7034	1,7400	2,0677

90. nov. 14.

GYENGE DOLLÁR, ERŐS MÁRKA

Felbolydult valutapiacok

Haditudósításhoz hasonlítanak a világ pénzügyi központjaiból naponta több alkalommal is kiadott valutapiaci jelentések; *szinte mindennapra jut valami szenzáció, történelmi árfolyamrekord.* A kisebb és nagyobb pénzeket forgatóknak és befektetőknek, valamint a jó értelemben vett spekulánsoknak igencsak résen kell lenniük, mert *a valutapiacokon ugyan hihetetlenül sokat lehet nyerni, de meglehetősen nagy a bukás veszélye is.*

Az amerikai gazdaság tartós gyengélkedéséről szóló statisztikai adatok jócskán *meggyengítették* a dollárt. Az előrejelzések szerint az USA-ban a tavalyi 2,5 százalékkal szemben idén a bruttó nemzeti termék (GNP) növekedése *alig haladja majd meg az egy százalékot*, az *infláció* várhatóan 6 százalék fölé emelkedik, s újra növekszik a *munkanélküliség. Szinte alig emelkedik az ipari termelés, visszaesőben van a magánfogyasztás, s a tavalyi évhez képest csökken a vállalati profitok összege.* Az 1982 novembere óta tartó töretlen konjunktúra a végét járja, az USA gazdasága egyértelműen a *recesszió* felé tart.

Álhír és pánik

Gyengíti a dollárt és az iránta megnyilvánuló bizalmat az *Öböl-válság*, illetve az iraki agressziót követő helyzet megoldatlansága. Egy-egy háborús álhír *valóságos pánikot* idéz elő a pénzpiacokon: *azonnal megindul az amerikai valuta eladása, más esetben pedig vétele.* Ugyancsak a dollár *értékcsökkenése* irányába hat a *harmadik olajválság*, a „fekete arany" tartósan magas ára. Pénzpiaci szakértők véleménye szerint *a dollár jelenleg mintegy 10-15 százalékkal alulértékelt a vezető nyugati valutákhoz képest.* Véleményük szerint ennek ellenére sem ért véget a dollár *„mélyrepülése"*, s a következő 2 hónapban *legalább 10 százalékos árfolyameséssel* kell számolni.

Az elmúlt héten egy dollár mintegy 1,48 márkával volt egyenlő. Ez az arány a dollár szempontjából *történelmi mélypontot jelent.* Nem kizárt, hogy mielőtt ismét erősödni kezd a „zöldhátú", árfolyama még eléri az 1,35 márkás határt. (Érdemes megjegyezni, hogy a német egyesülés kapcsán a szakértők többsége *a márka meggyengülésére számított*, a német gazdaság szilárdsága, valamint a Bundesbank kiváló politikája azonban *keresztülhúzta* ezeket a számításokat.)

A font együtt lebeg...

Ismeretes, hogy a kamatozásra váró pénzek oda áramlanak, ahol a legnagyobb hozadékra, kamatra lehet szert tenni. *Jelenleg az USA-ban meglehetősen alacsonyak a kamatok. A gazdaság, illetve a beruházási tevékenység élénkítése érdekében a központi bank szerepét betöltő FED valószínűleg tovább fogja csökkenteni a kamatokat*, talán már napokon belül. A Bundesbank viszont éppen most emelte az úgynevezett lombardhitelek kamatát, *így érdemes pénzt elhelyezni Németországban.* Hasonlóan kedvezők a kamatfeltételek *Nagy-Britanniában, Japánban* és *Franciaországban.*

A felsorolt és még több tényező eredményeként a *jen*, a *francia frank*, a *font* és a *svájci frank* számottevően megerősödött a dollárhoz képest. Az elmúlt héten egy dollár mintegy 128 jennel, 4,98 francia frankkal, 51 pennyvel és 1,24 svájci frankkal volt egyenlő. Az angol font erősödésében többek között az is szerepet játszik, hogy a szigetország csaknem egy évtizedes huzavona után rászánta magát az *Európai Pénzügyi Rendszerhez* (EMS) való csatlakozására, s így a font együtt „lebeg" a többi közös piaci ország valutájával.

Az Egyesült Államok számára *igencsak hátrányos a dollár alulértékeltsége*, hiszen a hatalmas költségvetési deficittel küszködő országot elkerülik a nem működő tőke jellegű beruházások. *Az olcsó dollár egyetlen előnye annak jótékony hatása az ország külkereskedelmi mérlegére.* Versenyképessé teszi az amerikai árukat a külpiacokon, ezért jelentősen *növekszik az export.* Ugyanakkor lelassult az import növekedési üteme, *mert az olcsó dollár drágítja a behozatalt.* Összességében a dollár „mélyrepülése" *idén mintegy 30-40 milliárd dollárral mérsékeli az USA külkereskedelmi mérlegének hiányát.* (Tavaly a deficit mintegy 100 milliárd dollár volt, 1990-ben a hiány az előrejelzések szerint 60 milliárd körül fog alakulni.)

Az arany árát az Öbölválság és a magas kőolajár a „szokásosnál" kevésbé érinti. A „sárga fém" ára az elmúlt hetekben csak kis mértékben emelkedett, egy uncia arany (31 gramm) ára *még 400 dollár alatt mozog.* A dollár gyengélkedése azonban nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az amerikai részvénytőzsdén esnek az árfolyamok, s az utóbbi hetekben hasonló irányzat volt tapasztalható a tokiói tőzsdén is.

A valutapiaci változásokra némi késéssel ugyan, de reagál *a hazai feketepiac* is. A vezető nyugati valuták feketepiaci árfolyama idehaza csökkent, másként fogalmazva, *a forint gyakorlatilag felértékelődött velük szemben.* A hazai feketepiaci árfolyamokat a nemzetközi pénzpiaci mozgások mellett más tényezők is befolyásolják. Mindenekelőtt a kereslet és a kínálat alakulása. A jelek szerint a *kínálatban* nem történt a nyár elejéhez képest lényeges változás, a *keresletben* azonban igen.

Míg a nyár elején a feketepiaci árfolyam — egyes valutáktól függően — *50-80 százalékkal volt magasabb a hivatalosnál, november elején ez a különbség 10-20 százalékra zsugorodott.* Ennek oka egyrészről az, hogy véget ért a *kiutazó turizmus csúcsidőszaka*, másrészről pedig a *javuló hazai áruellátás.* Meggondolandó a bécsi, vagy a németországi bevásárlóturizmus, hiszen sok esetben *a hazai vásárlás — az üzemanyag, illetve a vonatjegyárakat is beszámítva — számottevően olcsóbb.*

Öböl-tényező

Ugyancsak a feketepiaci árfolyamok csökkenése irányába hat *a viszonylagos forinthiány.* Az emberek jövedelmük mind nagyobb részét kénytelenek a növekvő infláció miatt *a napi megélhetésre fordítani*, s hónapról hónapra kevesebb szabadon elkölthető pénzük marad. *(Ha marad egyáltalán...)* Noha a forint konvertibilitása *nem* a feketepiacon dől el, kétségtelen, hogy a hivatalos és a fekete árfolyam közeledése *fontos tényező* a konvertibilitás felé vezető úton.

Ami a nemzetközi árfolyamarányok alakulását illeti: *az előrejelzések szerint a dollár erősödése csak a jövő év első hónapjaiban indul meg, de akkor sem lehet látványos emelkedésre számítani.* A márka és a svájci frank továbbra is *erős* marad. Minden előrejelzést keresztülhúzhat azonban az Öböl mentén kialakuló esetleges háború, amely nem lesz hatástalan a kőolaj árának alakulására sem. **(— asz —)**

...OK A POSTALÁDÁKBAN

...ett Os Cangaceiros

(a fegyintézetek ennyi férőhellyel történő bővítése) keretében épülnek új börtönök. A levél önmagában is elég meglepő volt a címzettek számára, még inkább meglepőnek bizonyult azonban *a tervrajzokhoz mellékelt udvarias hangú kísérőszöveg.* A „Tisztelt asszonyom, Tisztelt uram" megszólítás után közölték:

azért küldik meg a részletes tervrajzokat, mert „őszintén remélik", hogy ez hasznára válik azoknak az elítélteknek, akik szökést akarnak majd megkísérelni.

A rejtélyes levél aláírása: *Os Cangaceiros* — ezen a néven működik állítólag a börtönviseltek egy titkos szervezete, ám *személyesen* még senki soha nem találkozott a szervezet egyetlen tagjával sem. A rendőrség úgy véli, hogy nem volt foglyok egyesülete, hanem egy — a különböző terrorcsoportokhoz közelálló — *hivatásos bűnbanda rejtőzik a név mögött.* 1985 óta történt néhány merénylet az országban, börtönügyekkel kapcsolatban, s akkor is a titokzatos szervezet jelentkezett végrehajtóként.

Az aláírók hallgatnak arról, hogyan jutottak a tervrajzok birtokába, bár azt írják, hogy ez nem könnyen sikerült. Az igazságügyi minisztérium illetékesei most megnyugtató nyilatkozatokat adnak ki:

az adatok nem igazán hasznosíthatók szökéshez, mert éppen a legfontosabb részleteket nem tartalmazzák,

nem adnak képet az őrzés módjáról és eszközeiről. Mivel azonban az utóbbi időben *megszaporodtak* a szökések a francia börtönökből, egyre többen hiszik, hogy az Os Cangaceiros valóban sikeresen működik.

Kis Csaba

EURÓPA-BAJNOKI SELEJTEZŐ DUBL

Miért rendeltek ki ke rendőrt az ír—angol m

Csak ne legyen olyan érdektelen, mi

(Tudósítónktól.)

A ma esti, *Dublinban* sorra kerülő *ír—angol* labdarúgó Európa-bajnoki selejtező legalább olyan patinás csata, mint mondjuk, a *magyar—osztrák*. Egy különbség azonban van: az ír és angol drukkerek — ha éppen túlzottan a sörös-krigli fenekére néznek — meglehetősen *levetkőzik úriemberi szokásaikat*. Legalábbis ezt tartja a néphit. A *Lansdowne Parkban* esedékes meccs előtt mégis egészen másról beszélt *Joe Delaney*, az ír szövetség biztonsági ügyekért felelős vezetője.

— *Az utóbbi két évben kétszer riadóztatták feleslegesen angol—ír meccsek kapcsán Európa lelkiismeretét* — mondta a derék Delaney. — *Egyszer Németországban, amikor EB-döntőben találkozott a két csapat. Azután idén nyáron Cagliariban, amikor a Mondialén néztek farkasszemet Bonnerék Linekerékkel. Meg kell mondjam, a szemtanú hitelességével állítom, hogy a két ország rendőrsége valósággal provokálta a szigetországokból érkezett drukkereket, különösen az olasz rendfenntartók viselkedtek pökhendi módon. Nem is csoda, hogy felébresztették az angol és ír turistákban az alvó oroszlánt.*

Becslések szerint a *45 ezres létesítmény dugig telve lesz*. Háromszoros jegyigénylés futott be, ami nem csoda, hiszen *Jackie Charlton* (angol nemzetiségű) ír kapitány és *Graham Taylor* kollégájának tudását, a két válogatott erőpróbáját mindenütt szívesen néznék Európában. Csak ne legyen olyan érdektelen, mint olasz földön volt... A bevétel is tekintélyes lesz, *600 ezer fontot vételez az Ír Labdarúgó Szövetség* (ez 1,18 millió dollárra rúg). Angliából *4000* olyan szurkoló jön, aki csakis az angol szövetség hivatalos jegyirodájában szurkolhatta le a *tikettje vételárát*. Delaney úgy véli, hogy ír és angol jól megérti magát a Lansdowne Parkban. De hogy miért rendeltek ki *2000 ír rendőrt a meccsre?* Ez rejtély! Márpedig az ő dolguk az lesz, hogy a stadion felé vezető úton az állomásokról, kompkikötőkből békésen elkísérjék az angol vendéget, majd a stadiontól vissza, hazai föld felé is.

★

Még nyolc Európa-bajnoki selejtezőt rendeznek, köztük néhány rendkívül érdekesnek ígérkező mérkőzésre is sor kerül. A csehszlovák—spanyol találkozón meglepetésre törekszik az ibériai csapat, azaz nyerni szeretne, még akkor

VÉGVESZÉLYBEN **Ez az a pillanat, amikor már mindenki tehetetlen. A kapus a földön, s a többiekkel együtt, már csak a sorsban bízhat. Vajon, hol fejezi be útját a labda? Eláruljuk: a kapuban.**

Újabb küzdelem a kokszolók ellen

Ismét fellángolt a doppingellenes küzdelem. Minderre az adott újabb alkalmat, hogy két amerikai világcsúcstartó atléta, Randy Barnes súlylökő és Harry Butch Reynolds síkfutó szabályosan lebukott. Ráadásul, a tettesek előállítása után az is fokozottan előtérbe került, hogy bizony közeledik a fedettpályás idény és hamarosan visszatér a nevezetes kanadai sprinter, Ben Johnson, aki bizony 1988-ban a szöuli nyári játékokon akadt fenn a doppingkontrollon, és két évre eltiltották. Bizony, eltelt a két év, s erre nem az a megszokott válasz: hogy múlik az idő, hanem az, hogy vajon az ilyen esetekben valóban elég-e a kétéves szilencium?

Máris akadnak olyanok, akik legalább négy évre eltiltanák a tetteseket. Ilyen például az angol szövetség is, amely igazán kitűnik a kokszoló versenyzők elleni rendcsinálásban. Ráadásul úgy vélekedik az illető testület egyik vezetője, hogy „mintha csak tegnap tiltották volna el Johnsont, aki máris rajthoz állhat, s igazán furcsának tartom azt is, hogy nem csendesen, szerényen lopakodik vissza, hanem alapos zajt csap...". Negatív példának hozta fel az angol atlétavezető, hogy Juan Antonio Samaranch, a NOB elnöke és Primo Nebilio, a Nemzetközi Amatőr Atlétikai Szövetség vezetője is üdvözölte Johnsont — közelgő visszatérése alkalmából.

Most egyre inkább előtérbe kerül, hogy ilyen esetekben legyen az eltiltás négy év, kérdés persze az, hogy az egyes nemzeti szövetségek képviselői mindehhez mit szólnak...

A BOLOGNA–JUVE

Schill „Megü

Totót és Poli

(Tudósítónktól.)

Salvatore Schillaciról két dolgot tud a világ. A nyári Mondiale olasz gólkirálya. Ez egy. *Szicíliai származású*, noha már a *Juventusban* kergeti a bőrt. Ez kettő. De a népszerű *Toto* most új oldaláról mutatkozott be. Ami vélhetően azzal hozható összefüggésbe, hogy szicíliai...

Vasárnap ugyanis kellemetlen afférja támadt a Bologna játékosával, Fabio Polival.

Tudott, *Détári Lajos* csapata otthonában 1-0-ra kikapott az Öreg Hölgyként ismert Juvétől. *Egy 11-es góllal*. Az eset úgy esett, hogy Poli lekaszálta a kirobbanó Schillacit, és amikor földet értek, akkor a cipőjével még oda is sózott egyet neki. *Legalábbis ezt nyilatkozza Schillaci.*

Mivel a szabálytalanságot Poli a 16-oson belül követte el, jött hát a büntető, amit Roberto Baggio kíméletlenül be is varrt.

Így orozta el a két pontot a Juventus idegenben. Amikor azonban a két gárda lefelé vonult, Schillaci visszatért az ügyre.

Nehezményezte, hogy Poli megtaposta őt. Amire állítólag Poli *kézéllel meglegyintette Toto borostás arcát*. Schillaci szeme összeszűkült, és ezt a két mondatot préselte ki:

— *Megütöttél. Lelőlek!*

90. 4. 22.

ÁRUHÁZCSŐD AZ USA-BAN

Campeau császár bukása

A Szabadság-szobor és a Rockefeller Center mellett New York és az Egyesült Államok szimbólumaként tartják számon a világ leghíresebb áruházát, *a Bloomingdale'st.* A 17 áruházzal rendelkező cég „zászlóshajója" New York szívében, a Lexington és a Harmadik sugárút között fekszik az 59-ik utca magasságában. *Az áruház „bekalandozása" több órát vesz igénybe, s a New Yorkba látogató amerikaiak és külföldiek szinte kivétel nélkül „elzarándokolnak" a legendás* Bloomie-ba.

Az áruházóriásban mindig történik valami: földszintjén a világ leghíresebb kozmetikai cégeinek butikjai kínálják az ingyenkóstolókat, az ebédidőben betérő látogatók végigízlelhetik az aznapi csemegeválasztékot, a vásárlók pedig naponta más és más ajándékokat kapnak a korántsem olcsó árak kifizetése után. Az áruház többek között olyan hírességeket is vásárlói között tudhat, mint *Diana hercegnő és Raisza Gorbacsova.* A rossz nyelvek szerint a hatvanas években egy éjszakára kinyitották az áruházat *Nyikita Hruscsovnak,* majd pedig *Fejszál királynak.*

Érthető tehát, hogy a New York-iak egyik büszkesége a belvárosi Bloomie, ahol külön programnak számít a vásárlás, s nem kevésbé a nézelődés, ottani szólással az áruház állandóan változó kínálatának *„körülszaglászása".* Bombaként robbant tehát a hír az amerikai tőzsdéken és a közvéleményben, hogy a Bloomingdale's több mint 200 más áruházzal együtt kénytelen volt csődbe menekülni az adósok követelései elől.

SIKERES VÁSÁRLÁSOK

Nem a patinás áruház üzletmenetével van baj, hiszen a közkedvelt Bloomie igencsak *szép profitot* hoz. A törülközőt *Robert Campeau* kanadai üzletember dobta be, aki a legnagyobb amerikai áruházvállalatok tulajdonosa. *A kanadai vállalkozó Ontario államban sorra építette a lakóházakat, kormányzati épületeket, s igen jól csengett a neve az ottani ingatlanpiacon is.* Meglehetősen nagy vagyonra tett szert, s a nyolcvanas évek közepén elhatározta, hogy szerencsét próbál a számára ismeretlen áruházlánc-piacon is az Egyesült Államokban.

Campeau 1986-ban *3,5 milliárd dollárért* megvásárolta az Allied áruházvállalatot, két esztendővel később pedig *6,6 milliárdért* a Federated Stores céget. *Ez utóbbihoz tartozik a Bloomingdale's lánc is.* A két áruházvállalat összesen 258 áruházat tudhat magáénak, köztük olyan jól ismert láncokat, mint az *Abraham and Strauss,* a *Jordan Marsh* és a *Bon Marché.* Campeau hatalmas étvágyát nem tudta saját anyagi eszközökből kielégíteni, ezért kénytelen volt *nem kis összegű kölcsönökért folyamodni.*

KÖNNYEN NYÍLÓ BUKSZÁK

Miután önmaga is tekintélyes vagyonnal rendelkezett, a bankok és a részvényesek, valamint a különböző beruházótársaságok kasszája és pénztárcája könnyen nyílt meg a jó nevű, de hazájában nemigen népszerű üzletember előtt. *Milliárdos hiteleket vett fel többek között a First Boston, a Manufacturers Hanover Trust, a PaineWebber, a Dillon Read bankházaktól és invesztorcégektől, nagy tömegben bocsátotta ki az ugyancsak pótlólagos pénzforrást jelentő, nagy osztalékot és magas árfolyamot ígérő részvényeket.* Jelentős anyagi segítséget nyújtott Campeaunak a világ ötödik leggazdagabb családja, a magyar származású, Torontóban élő *Reichmann família.* Reichmannék egyik cége, az Olympia and York Development mintegy 60 millió dollár értékben vett részvényeket Campeautól, s jelenleg a legnagyobb részvényese a Campeau Corporationnak.

A Campeau-birodalom áruházai az elmúlt esztendőkben meglehetősen nyereségesek voltak. *Annyi profitot azonban nem tudtak „termelni", hogy a kanadai üzletember folyamatosan visszafizethesse esedékes adósságait.* Szakemberek véleménye szerint ezt már az áruházvállalatok megvételekor lehetett látni. Campeau és a hitelezők egyszerűen *túlvállalták magukat,* az ügyletet megelőzően nem készítették el elég gondosan a számításokat, túlzottan megbíztak az üzletember zsenialitásában, korábbi sikerei elégséges biztosítékot jelentettek a pénzkölcsönzők számára.

1989 második felében kezdtek el gyülekezni a viharfelhők a Campeau-birodalom fölött: késett a hitelek visszafizetése, megkezdődött a kölcsönnyújtók sorban állása pénzükért. Az idei esztendő elején aztán Campeau beszüntette az adósságok törlesztését, ugyanis nem volt miből: *az áruházak nyeresége csak töredéke volt az esedékes visszafizetéseknek.*

Következett a *csődbe menekvés,* ami az amerikai törvények szerint még nem jelenti a véget. Mindenekelőtt leállítják az adósságok törlesztését, csődbiztost neveznek ki, s megkezdik a vállalatbirodalom átszervezését, esetleg felszabdalását. A hitelezőket pedig sorbaállítják. Elsőbbséget élvez Uncle Sam, ebben az esetben *az adóhivatal.* A befolyó pénzekből ugyanis először az adóhatóságot kell kielégíteni, mindenki más csak utána következhet.

HOVÁ MENNEK A RUHÁK?

A csődeljárás több évet is igénybe vehet, *s a hitelezők egy része valószínűleg sohasem látja majd viszont pénzét.* Campeaunak teljes magánvagyonát is a hitelek törlesztésére kell fordítania, s nem kizárt, hogy a csődbe jutott két áruházi vállalatot egy alkalmi beruházócsoport vásárolja meg. *A kanadai üzletember karrierjének nem tett jót a látványos csőd, de nem örül a bukásnak a Reichmann-birodalom, valamint a hitelező bankok csoportja sem.*

Az egyébként nyereséges áruházakban azonban a jelek szerint semmi sem változik. Továbbra is tárt kapukkal és lélegzetelállító választékkal várják a „vásárlásra született", mániákusan shoppingoló amerikaiakat. A Bloomie-ben folytatódik a *számítógépes arcbőrvizsgálat, a világmárkák „felvonulása", a csalogató ajándékok osztogatása.* Az áruház továbbra is kirakatcsodákkal lepi meg minden hónapban a járókelőket, késő estig árul szombaton és vasárnap is, egyszóval a show folytatódik. Talán csak annyi az intő és a megszokott üzletmenettől eltérő jel, hogy *a Bloomingdale's által megrendelt tavaszi ruhakollekciók egy része igen alacsony áron, már fel-feltűnik a diszkontáruházakban.* A gyártók és a szállítók ugyanis attól tartanak, hogy a patinás áruház nem tudja majd kifizetni a rendelt tételeket, s ezért — biztos ami biztos — jobb még olcsóbban is megszabadulni a legyártott áruktól...

— asz —

kiképzés nyoknak

zon van, másrészt pedig, mert a tavaly júniusi véres események még mindig visszafogják a külföldiek látogatási kedvét. Ezért a hotelek személyzetének jó része (időlegesen?) felesleges, így továbbképzésre küldik közülük a 30 évnél fiatalabbakat — *katonai kiképzőtáborokba.*

A fiatal hotelszolgák és szobalányok a kétheles program alatt katonás rendet és fegyelmet tanulnak, amelyet elvileg jól hasznosítanak majd a szállodákban is. Táborozásuk programja bővelkedik politikai előadásokban: ezek célja az ideológiai ellenőrzés szigorítása, mivel a szállodai alkalmazottak úgymond „fokozottan veszélyes területen" — a külföldiek világának közvetlen közelében — dolgoznak.

Családtervezési központ

Egy brit orvoscsoport tegnap Bukarestben felállította az első romániai családtervező központot. Romániában a Ceausescu-diktatúra alatt tilos volt a születésszabályozás, s százával haltak meg az asszonyok az illegális magzatelhajtások következtében.

A cél az, hogy megismertessék a románokat a fogamzásgátló eszközökkel: a központ forgalmaz is gumi óvszereket és fogamzásgátló tablettákat.

EPÉS MEGJEGYZÉSEK

a rendőr ndába...

dul, hogy Brüsszelben egy-egy koholfogyasztáson értek. A szaözeget rendszerint körzete vala-g. Részegségről szó sincs, de hát fogvasztása is szigorúan tilos. főváros egyik egyébként nyugodt gy az epés megjegyzéseknek ele-nden rendőr a szolgálat felvételeirművezetők körében jól ismert újni. Ha a szonda színt vált, a utós — fizet, sőt mellékbüntetés

(mécs)

A NAP PROGRAMJÁBÓL

Február 22., csütörtök

KOSSUTH:

RÁDIÓ

14.00: Hírek. Időjárás. — 14.05: Együttesek és finálék operettekből. — 15.00: Szóról szóra. Zenés irodalmi magazin. — 16.00: Tizenhat óra. — 16.15: Dallamok nyomában. — 16.45: Labirintus. — 17.00: Cukorgyári keserédes. — 17.30: Népdalok. — 17.55: Ipargazdák. — 18.00: 5x5 perc a Debreceni Tszkernél (x) — 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. — 18.30: Esti magazin. — 19.15: Pártok választási műsora. — 19.20: Sportvilág. — 19.30: Hol volt, hol nem volt... — 19.40: Rossa László feld.: Három Eger vidéki népdal. — 19.50: Újraolvasva. — 20.00: Mondd, te kit választanál? — 21.00: Beszélgetés Kovács Imre fuvolaművésszel. — 21.52: Weelkes: Mind áldja, dicséri őt — madrigál. — 22.00: Hírvilág. — 22.30: Maholnap. — 23.30: Hangszerkettősök. — 24.00: Hírek. Időjárás. Lottó. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Lelátó. Sportmagazin. — 14.28: En voltam... Albert Schweitzer rejtezkedő üzenete. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: A népművészet ifjú mesterei. — 15.20: A heavy metal kedvelőinek. — 16.00: Játék — tízezer forintért. — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: A mi utcánk... A Berda utca. — 17.30: Gordiusz. Magazin töprengőknek — korhatár nélkül. — 18.30: Popregiszter. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Jut eszünkbe... — 19.30: A Poptarisznya dalaiból. — 20.20: Összegyűjtött képeslapok Izraelből. — 21.00: Hírek. Időjárás. Lottó. Útközben. — 21.05: Szerelem — Levél Lolának. Szobotka Tibor novelláiból. — 21.24: Dobsa Sándor szerzeményeiből. — 21.56: Kabarécsütörtök. — 23.00: Hírek. Időjárás. Lottó. — 23.10: Sporthíradó. — 23.20: Könnyűzene — éji hangulatban. — 0.15—4.20: Éjfél után.

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.15: Barokk zene. — 10.30: Zengjen a muzsika. — 11.00: Sztravinszkij: Három darab vonósnégyesre. — 11.07: Lengyel művészek operafelvételeiből. — 12.00: Hírek. Időjárás. — 12.05: Romantikus kamaramuzsika. — 13.00: Várom válaszodat.

CSÜTÖRTÖK

TV

16.30: Képújság. — 16.40: Pannon Krónika. A pécsi körzeti stúdió híradóműsora. Dél-dunántúli hírek, információk, események. — 16.50: Vijesti. — Hírek szerbhorvát nyelven. A pécsi körzeti stúdió műsora. — 17.00: Hármas „csatorna". Lehetséges a lehetetlen. IV. rész: Különös erők, különös hatalmak. — 17.45: A nevünk: Tilinkó együttes. — 17.55: Kozmosz. Amerikai dokumentumfilm-sorozat. XIII/3. rész: Világok harmóniája. — 19.00: Reklám. — 19.05: Esti mese. Linda mesél. Mese a legokosabb nyúlról. Magyar mesefilmsorozat. — 19.15: Lottósorsolás. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Választási műsor. — Szent Korona Társaság. — Kereszténydemokraták Szövetsége. — 20.15: Szomszédok. Teleregény — 74. fejezet. — 20.45: Választási műsor. — Magyar Nemzeti Párt. — Magyar Szabadságpárti Szövetség. — 20.55: Reklám. — 21.00: Hírháttér. Nézetek, vélemények közérdekű kérdésekről. — 21.55: Századunk tanúja: Habsburg Ottó. — 23.10: Képes nóták. Balázs Fecóról és a Korál együttesről. — 23.40: Híradó 3.

TV2

Sugár Ágnessel és Dombóvári Gáborral. — 17.00: Képújság. — 17.15: TV2. Benne: Reklám. — Riportok. — Időjárás. — Zene. — 17.45: Kérdezz! Felelek. Egri János műsora. — 18.00: Telesport. — 18.25: Gyerekeknek! Az elsüllyedt világok. XXVI/7. rész: Az élő kristály. Francia raizfilmsorozat (ism.) — 18.56: TV2. — 19.00: Dempsey és Makepeace. Angol bűnügyi filmsorozat. Tequila koktél. — 19.48: TV2. — Benne: 20.02: Digitart II/1. rész. Komputergrafikai kiállítás az Ernst Múzeumban. — 20.35: Fejezetek az I. világháborúból. Amerikai dokumentumfilm-sorozat. XXVI/16. rész: Elveszett ábrándok (FF) — 21.00: Híradó 2. — 21.20: TV2. Benne: Nézze meg az ember! — 21.25: Összetört címerek. — 21.55: Napzárta. — 22.40: Digitart II/2. rész. A komputeranimáció kategóriájában díjazott művek. — 23.10: Nézőpont. A csehszlovákiai magyar irodalom kérdéseiről. — Kb. 23.40: TV2.

PÉNTEK DÉLELŐTT

8.55: Képújság. — 9.00: Seherezádé. Kanadai balettfilm (ism.) — 9.45: A kezdet és a vég. Film Déry Tibor emlékére (ism.) 1982. — 10.45: Képújság.

MŰHOLDAS

EUROSPORT

TV

14.00: Ökölvívóvb. — 16.00: Úszó Európa-Kupa. — 17.00: Biliárdbajnokság. — 18.00: Északi sí Világ Kupa. — 19.00: Autó- és motorsport. — 19.30: Trax. — 20.00: Európai kosárlabda. — 23.00: Stuttgart Classic teniszverseny. — 2.00: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

16.00: Forródrót. — 17.00: Hullámhosszon. — 18.30: Kék éj. — 19.30: Időlánc. — 19.55: Időjárás-jelentés. — 20.00: Klasszikus filmek. — 22.00: Hírek. időjárás. — 22.10: Golferedmények. — 22.20: Klasszikus westernek. — 00.40: Hírek. Időjárás. Egyveleg. — 01.20: Időlánc. — 01.50—7.00: Egyveleg.

TV3

16.05: Hírek. — 16.15: Jelenidő. — 17.15: Esély a daloknak. — 17.45: Muskétások konyhája. — 18.00: Számok és betűk. — 18.20: Incifinci fantázia. — 18.35: Pihenőidő. — 19.00: Teleturisztika. — 19.30: Hírek, időjárás. — 19.40: Csillogó papiros. — 20.00: A 90-es évek hangadói. — 21.00: Észak—Dél. — 21.30: Találkozások. — 22.00: Tv-híradó. — 22.25: Időjárás-jelentés. — 22.30: Hiányjelek. — 23.45: Frankofón területek. — 00.20: Műsorzárás.

MTV EUROPE

14.00: Marcel Vanthilt klipműsora. — 17.00: 1 sztár 3 klipje 5-kor. — 17.15: Marcel Vanthilt klipműsora. — 17.30: Coca-Cola híradó. — 17.45: Marcel Vanthilt klipműsora. — 17.30: Coca-Cola híradó. — 17.45: Marcel Vanthilt klipműsora. — 18.00: Távirányítás. — 18.30: Ray Cokes klipműsora. — 20.30: MTV-klub. — 21.00: A nagy kép. — 21.30: Headbangers Ball. — 23.00: Coca-Cola híradó. — 23.15: Maiken Vexo klipműsora.

SAT1

14.00: Műsorelőzetes. — 14.05: Perrine. — 14.30: Főzőcske. Horoszkóp. — 14.40: Közkórház. — 15.30: Tévébolt. — 16.05: Füstölgő coltok. — 17.00: Hírek. Időjárás. — 17.10: Szomszédok. — 17.35: Divatos percek. — 17.45: Műsorelőzetes. — 17.50: Egy Duke ritkán jár egyedül. — 18.45: Hírek. Időjárás. — 19.05: Szerencsekerék. — 19.50: Időjárás. Hírek. — 20.00: T. J. Hooker. — 20.55: Hírek. — 21.00: Menekülés a győzelembe. — 23.00: Hírek. Sport. Időjárás. — 23.10: Elátkozott örökösök. — 00.00: Filmesek órája. — 00.15: Műsorelőzetes.

RTL PLUS

14.15: A Springfieldek története. — 15.00: Kedves Bill bácsi! — 15.30: Játssz velünk! — 15.40: Hírek. — 15.43: Üzleti hírek. — 16.00: Alfred Hitchcock bemutatja. — 16.30: Hulk. — 17.10: Játékshow. — 17.45: Játssz velünk! — 17.55: Hírek. — 18.00: Dr. med. Marcus Welby. — 18.45: Híradó. — 19.05: Időjárás-jelentés. — 19.15: A hétmillió dolláros nő. — 20.15: Bonn Alaaf. — 22.00: Airwolf. — 22.55: Hírek. — 23.05: Django — Melódia álomban. — 00.40: Airwolf. — 01.25: Aerobic. — 01.30: Műsorzárás.

PÉNTEK DÉLELŐTT

EUROSPORT

6.00: Üzleti világhíradó. — 6.30: Európai üzleti hírek. — 7.00: D. J. Kat Show. — 9.30: Eurosport-étlap. — 10.00: Classic teniszverseny. — 13.00: A kaland órája.

SUPER CHANNEL

7.00: Napkezdet. — 8.00: Egyveleg.

MTV EUROPE

00.00: Maiken Vexo klipműsora. — 02.00—7.00: Videósok éjszakája. — 7.00: Kristiane Backer klipműsora. — 11.30: Új mozifilmekből. — 12.00: Távirányítás. — 12.30: MTV-klub. — 13.00: Kristiane Backer klipműsora.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! — 8.30: Hírek. Időjárás. — 8.35: Szomszédok. — 9.00: Hírek. — 9.05: Közkórház. — 9.50: Főzőcske. Horoszkóp. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Tévébolt. — 10.30: Jó fiúk, rossz fiúk. — 12.15: Szerencsekerék. — 13.00: Tévétözsde.

RTL PLUS

6.00: Alfred Hitchcock bemutatja. — 6.25: Halló, Európa! — Jó reggelt, Németország! — 8.30: Hírek. — 8.35: Telebutik. — 9.00: Hírek. — 9.10: A Springfieldek története. — 10.05: Játékshow. — 10.35: Kedves Bill bácsi! — 11.00: Dr. med. Marcus Welby. — 11.45: A hétmillió dolláros nő. — 12.30: Klasszikusok délidőben. — 13.00: Telebutik. — 13.30: Kaliforniai klán.

SZÍNHÁZ

Operaház: A köpeny — Gianni Schicchi (Fodor J. bérl. 4. ea. 7) — Erkel Színház: Traviata (francia ny. ea. Főisk. bérl. XII. sor. 4. ea. 7) — Nemzeti Színház: Elveszett paradicsom (7) — Várszínház: Szerelem (7) — Zeneakadémia: Liszt Ferenc kamarazenekar hangversenye (fél 8) — Egyetemi Színpad: Magyar est (fél 8) — Pesti Vigadó: A Magyar Posta szimfonikus zenekarának hangversenye (fél 8) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Furcsa pár (7) — Katona József Színház: Übü király (7) — Vígszínház: A padlás (7) — Pesti Színház: Egy tenyér... (Rock Szính. ea. 8) — Madách Színház: Macskák (8) — Madách Kamara: Válás Kaliforniában (7) — József Attila Színház: Me and my girl (7) — Thália Színház: Mindhalálig Beatles (7) — Thália Stúdió: A koncentrációs világegyetem (fél 8) — Józsefvárosi Színház: Egy bolond század csinál (7) — Radnóti Miklós Színház: Nóra (7) — Arany János Színház: Hókirálynő (Pataky I. Műv. Közp. du. 3) — Fővárosi Operettszínház: Cirkuszhercegnő (Offenbach bérl. 2. ea. 7) — Vidám Színpad: Justitia kombinéban (7) — Játékszín: Himnusz (7) — Mikroszkóp Színpad: Körhanta. Markos—Nádas-est (bemutató, 7) — Fővárosi Nagycirkusz: Cirkusz ABC (du. 3) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Szexklub szombaton 19-től Orient vendéglőben a Keletinél (Bethlen G. u. 1.). Live-showval. Speciális szexklubunk is beindult. Információ: 111-0246. Levélpressz. (x)

Első tengerparti üdülés Görög- és Olaszországban. Április 30-ig teljes részvételi díj befizetése esetén olasz kedvezmény. Nézzen be, hátha megéri! Toptour. 1051 München F. u. 26. Tel.: 131-6194. (x)

Kertbarátok! Jó befektetés ha földet most vásárol! Az állami gazdaság a Budapest XVIII. kerület peremén, az Alacskai és a Kerékvágás úttal határolt területen, korlátozott számú, 200 négyszögöles zártkerti parcellákat értékesít. Érdeklődés: a 131-1407 vagy a 26-78-022 telefonon. (x)

A Speciál Sláger Tours 1990. évi ajánlataiból. V. 25.—VI. 10. olaszországi körutazás, tengerparti pihenéssel. Részvételi díj: 11 500 Ft + 90 DM. V. 26.—VI. 3. tengerparti pihenés Jugoszláviában, a Krk szigeten. Részvételi díj: 11 200 Ft. VI. 19—26. pihenés az Elba partján, Wehlenben. Részvételi díj: 5750 Ft. VI. 23.—VII. 5. Törökország és Bulgária = Isztambul + Csernomorec. Részvételi díj: 14 220 Ft + 20 DM. VI. 29.—VII. 13. Görögországi körutazás tengerparti pihenéssel. Részvételi díj: 20 400 Ft. VII. 13—22. tengerparti pihenés Thassos-szigetén, Görögországban. VII. 20—29. Részvételi díj: 25 DM + 11 700 Ft-tól 12 900 Ft-ig. IX. 14—30. olaszországi körutazás tengerparti pihenéssel. Részvételi díj: 13 800 Ft + 90 DM. **Részletes felvilágosítás és jelentkezés:** Budapest VIII. ker. Kőbányai út 37. fszt. 3. Tel.: 113-1255, 114-0840/12-94 m. vagy 13-35 m. (x)

Japán gépkocsik

Viták az „autóstop”-ról

Miközben a Közös Piac intézményei gőzerővel dolgoznak a belső vámfalak teljes lebontásán, a tagországok heves vitát folytatnak a japán gépkocsik behozatalának és az újabb nippon összeszerelő-üzemek létesítésének szabályozásáról, mielőtt még elárasztana a japán gépkocsiözön kontinensünk nyugati felét.

Jelenleg a japán autók piaci részesedése a nyugat-európai gazdasági integráció országaiban nem haladja meg a 9,5 százalékot. A piaci részesedés szóródása meglehetősen nagy, mértéke attól függ, van-e saját autógyártása az egyes tagországoknak. A japán autóipar Írországban 40,4, Dániában 31,2, Hollandiában 25,7, Portugáliában pedig 5 százalékos részesedést tudhat magáénak. A nemzeti autóiparral rendelkező NSZK-ban 15, Nagy-Britanniában 11,2, Franciaországban 2,8, Olaszországban 1,4 százalékos piaci részesedésre tettek szert a japán autógyártók. Franciaországban és Olaszországban szigorú kvóták tartják távol az ázsiai szigetországban készült autókat, a Közös Piac többi tagállama ez idáig nem állapított meg kontingenseket a japán importkocsik számára.

Brüsszel — a közös piaci autóipar védelme érdekében — valószínűleg rövid időn belül önkorlátozási megállapodást köt Japánnal, s az egyezmény megszabja majd a Nyugat-Európába exportálható japán kocsik éves mennyiségét. Ismeretes, hogy az Egyesült Államok irányába Japán legutoljára 1985-ben évi 2,3 millió autóban korlátozta „önkéntesen” gépkocsiexportját. (Ebbe a mennyiségbe nem számítanak bele az amerikai földön termelő japán autógyárak kocsijai.) Az egyes tagországok eltérően ítélik meg a kvóta nagyságát, abban azonban mindnyájan egyetértenek, hogy időben kell szabályozni a japán autók beáramlását.

Tokiói jelentés szerint rekordot döntött 1989-ben a japán járműipar, túllépve a 13 milliós bűvös számot. A 11 járműgyártó cég szerelőszalagjairól összesen 2,6 százalékkal több autó gördült le, mint egy évvel korábban. A japán autógyártók szövetségének az adatai szerint a termelésnövekedés kizárólag a személykocsigyártás további növekedésének köszönhető. Személyautóból ugyanis 10,4 százalékkal többet állítottak elő, túllépve a 9 milliós határt, ami rekordnak számít. A tehergépkocsi-gyártás azonban 11,5 százalékkal visszaesett, mindössze 3,93 millió darab hagyta el a gyártócsarnokokat. Az autóbusz-termelés pedig egyenesen drámai mértékben, 26,7 százalékkal csökkent, 42 074 darabra.

Olaszország és Franciaország a jelenlegi 9,5 százalékos piaci részesedésnél akarja a kvóta felső határát meghúzni. Más országok, például Nagy-Britannia ennél jóval magasabb piaci részesedést tartanak kívánatosnak — elsősorban a szabadkereskedelemre való hivatkozással.

Nyugat-Európa jelenleg tízszer kevesebb autót ad el Japánban, mint az ázsiai szigetország autógyártói kontinensünk nyugati felén. A Peugeot ezért azt javasolja Brüsszelnek, hogy csak akkor nyissák meg a jelenleginél nagyobb mértékben a nyugat-európai autópiacot a japán kocsik számára, amikor a közös piaci gyártók autóeladásai Japánban elérik az onnan importált gépkocsik legalább 50 százalékát.

Az Egyesült Államokban a japán autóipar megszerezte a piac mintegy egyharmadát annak ellenére, hogy a szigetország az oda irányuló exportját egy évtizede „önkéntesen” korlátozza. A siker titka meglehetősen egyszerű: a japán autógyártók sorra építették és építik gyáraikat az USA-ban s az ott előállított „Made in USA” kocsikat nem érinti a mennyiségi korlátozás. Detroit egyelőre tehetetlen a japán terjeszkedéssel szemben, az Egyesült Államokban forgalmazott Hondák, Nissanok, Toyoták mind nagyobb hányada odahaza készül, amerikai terméknek számít.

A japán autógyárak amerikai letelepedése arra készteti a közös piaci országokat, hogy foglalkozzanak az EGK tagállamaiban letelepedett és letelepedni szándékozó japán autógyárak termelésével is. Nagy-Britanniában mind a Toyota, mind a Nissan rendelkezik gyárral, ezek éves kapacitása 200 ezer gépkocsi. Írországban is épül japán autógyár, s a japán autógyártók a következő években más közös piaci államokban is szeretnék termelőüzem létesítésével megvetni a lábukat.

A közös piaci autóviták arra is kiterjednek, számítsanak-e bele a megállapítandó egységes kvótába az odatelepült és -települő japán autógyárak termékei is. A nemzeti autóiparral rendelkező országok ugyanis világosan látják, mi történhet, ha csak az importot szabályozzák. Az amerikai példa jól mutatja, hogy a japán gyártók kvótarendszer esetén „belülről” (saját üzemek létesítésével) kerülik meg a vámfalakat és árasztják el autókkal a piacot. Miközben büszkén hangoztatják, hogy az új üzemek létesítésével bővítik az amerikai foglalkoztatottságot.

Nem kerülte el Brüsszel figyelmét a Nagy-Britanniában működő Nissan-gyár igazgatójának nyilatkozata: „a mi autóink nem tekinthetők importkocsiknak, hiszen azokat Európában gyártották, ráadásul új munkaalkalmakat is teremtettek”. Minthogy a nyugat-európai autógyártók nem fogadják a piacon kitörő lelkesedéssel a japán kocsikat, javasolják, hogy a későbbi gondok elkerülése érdekében olyan kvótamegállapítás történjék, amelybe a közös piaci tagállamokban gyártott japán kocsik is beszámítanak. A kvóta és a kvóta értelmezésének kérdésében még nem született döntés, tény azonban, hogy a japán autógyártók további nyugat-európai termelőüzemek alapításának tervein dolgoznak. Elképzelésük szerint azokban az országokban kell mielőbb gyárakat létrehozni, ahol a legkisebb az ellenállás a japán jelenléttel szemben (Nagy-Britannia, Írország, Dánia, Portugália). Bármilyen korlátozó intézkedéseket is tervez a Közös Piac, a japán autógyártók még ezek meghozatala, illetve életbelépése előtt szeretnének új üzemeket nyitni Nyugat-Európában.

A közös piaci tagállamok egyetértenek abban, hogy valamilyen formában korlátozni kell a japán autóözönt, kérdéses azonban ma még a korlátozás „terjedelme”. Abban is egyetértés van, hogy a korlátozás csak átmeneti lehet a külgazdasági kapcsolatok nyitottságát hirdető egységes Európában. A tervek szerint a japán gyártóknak és exportőröknek 6 évig kell együtt élniük az „önkéntes” exportkorlátozással, a Közös Piac véleménye szerint ennyi időre van szükségük a tagállamok autógyártóinak az árversenyre való felkészüléshez. Némi vigaszt jelenthet a közös piaci autógyártók számára, hogy az Egyesült Államokban a kvótarendszer jóval hosszabb ideje van érvényben, mint amennyire azt tervezték.

GONDA GYÖRGY—SZENTGÁLI PÉTER

KI RT®

GÁLTATÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

áth Mihály tér 10. 1082
elex: 22-7115. Telefax: 113-7649

igazgatósága

hogy a társaság — a közgyűlés 1989. október 30-ai határozata szerint —
ztése és fejlesztése céljából

0 Ft összegű
ét felemeli.

e: 60 000 000 Ft, azaz hatvanmillió forint.

szvény, továbbá
hető részvény és
000 Ft névértékű, névre szóló, meghatározott

elének napja. A részvényjegyzés záró időpontja: 1990. március 31-e.
Horváth Mihály tér 10. 1082, valamint megyei kirendeltségei.

értékének 30%-át az MHB 215-11385 sz. számlájára kell befizetni.

szabályát a jegyzéssel egy időben tekinthetik meg.

t módosul: a társaság alaptőkéje 172 000 000 Ft, azaz százhetvenkétmillió
0 000 Ft névértékű, névre szóló, valamint 100 db 10 000 Ft névértékű, névre
zói által jegyezhető részvény.

ovációs és Szolgáltató Részvénytársaság
Igazgatósága

Kereskedelmi
irsaság Igazgatósága

erz Zoltán u. 6—10. 1117)
ényeseket, hogy a társaság

les közgyűlését
órára összehívja.

űvelődési Háza (Budapest XIV., Népstadion út 34.).

Felhívjuk tisztelt részvényeseink figyelmét, hogy a közgyűlésen szavazati jogaikat csak akkor gyakorolhatják, ha részvényeiket a közgyűlés kezdete előtt az igazgatóságnak bemutatják, vagy a letéti szerződés eredeti példányával igazolják, hogy azokat egy pénzintézetnél letétbe helyezték.
Magánrészvényeseink részvényutalványaik vagy egy pénzintézeti letéti szerződés bemutatása esetén vehetnek részt szavazati joggal

90. III. 12.

A „NO SMOKING" NAGY ÁTTÖRÉSE

Pótcselekvésként fahéjas cukorkát ajánlanak

Újabb „skalpot" szerzett a többi mellé, az amerikai dohányzásellenes mozgalom: *a washingtoni törvényhozás kimondta, hogy február utolsó vasárnapjától tilos a dohányzás az összes légi járaton, ahol a repülési idő nem haladja meg a hat órát.* A „biztonság" kedvéért a tilalmi listára felvették még *Puerto Ricót*, valamint *Hawaiit* is, a cigistop tehát nemcsak a kontinentális Egyesült Államokra terjed ki.

A dohányzási tilalom elrendelése az amerikai repülőtársaságok gépein nem kis vihart váltott ki a különben egyre csökkenő számú nikotinista körében. 1988-ban a dohányosok már megkapták *az első figyelmeztetést:* akkor elrendelték, hogy csak a két óránál hosszabb repülési idejű járatokon lehet rágyújtani. A mostani teljes tilalmat nagy propagandakampány előzte meg, a légitársaságok és az egészségügyi hatóságok igyekeztek jó előre felkészíteni a dohányos légiutasokat a cigizés helyetti pótcselekvésre.

KERESZTREJTVÉNY

A hazai légitársaságok a fedélzeten *rágógumit* és *fahéjas cukorkákat* kínálnak a nikotin rabjainak, *a fahéj állítólag csökkenti a dohányzási vágyat.* Javasolják az erős dohányosoknak, hogy „fedélzeti" nikotinéhségüket *kézimunkázással* vagy *keresztrejtvényfejtéssel* csillapítsák. Jó tanács, hogy csökkentsék a repülőgépeken a kávé- és alkoholfogyasztást, *ugyanis mindkét élvezeti szer provokálja, magával hozza a rágyújtás kényszerét.* A magukon uralkodni pedig képtelen dohányos utasoknak azt tanácsolják a légitársaságok, hogy a távoli célállomásokra ne közvetlen járatokon, hanem *átszállással* jussanak el. Így a csatlakozásra várva a repülőtereken mód nyílik a rágyújtásra. (Érdemes megjegyezni, hogy *egyre több amerikai repülőtéren vezetnek be dohányzási tilalmat . . .*)

Az Egyesült Államokban naponta 17 ezer (!) légi járat indul, a tilalom tehát nem kevés utast érint. Az országban a dohányzás amúgy is lassan szégyen, az üzleti világban igencsak ferde szemmel néznek a füstölő üzletkötőkre, bankárokra, tőzsdésekre, menedzserekre. *Nem szívesen veszik a dohányzó tárgyalópartnert, ugyanis a nem dohányzó többség szerint kulturálatlan, felvilágosulatlan ember az, aki önmagát tudatosan mérgezi.* A környezetéről nem is beszélve. Jól jellemzi a dohányzásellenes lobby erejét, hogy *New Yorkban ma már szinte csak az utcán, a saját gépkocsiban és a lakásban lehet büntetés nélkül rágyújtani.* A munkahelyek többsége, az éttermek, a színházi előcsarnokok és az egyéb zárt közterületek ma már nikotinmentesek, illetve a dohányosok részére egy kis elkülönített terület áll rendelkezésre.

FÜSTDETEKTOR

Az amerikai repülőgépeken ezentúl nem alszik ki a *dohányozni tilos!* felirat, s nem tanácsos a mellékhelyiségben sem rágyújtani. A füstdetektor ugyanis azonnal jelzi a személyzetnek a „bűntényt", s az elkövetőre *több száz dolláros bírság* vár. A törvény egyelőre nem tiltja a dohányzást a pilótafülkében, a légitársaságok többsége azonban — az egyenlő jogok elve alapján — máris megtiltotta a füstölést a hajózószemélyzetnek.

A dohányzás fokozatos visszaszorítására jó okuk és érveik vannak a mozgalom élharcosainak. A statisztikák tanúsága szerint *a dohányzás évente közvetlenül 390 ezer vetélést idéz elő.* Tavaly a cigarettázás 248 ezer *tűzesetet* okozott, amely összesen 1703 *életet* követelt, s a közvetlen anyagi kár elérte a 422 millió dollárt. A dohányzás össztársadalmi szinten *évi 52 milliárd dollár kárral* jár. Ekkora összegre teszik a dohányzás okozta betegségek gyógyításának, a betegségbiztosítók ilyen jellegű kifizetéseinek, valamint a termeléskiesés és a termelékenységcsökkenés summáját.

Miközben a légitársaságok a dohányozni vágyó utasoknak úgynevezett *túlélési csomagokat* (rágógumi, édesség, összerakható rejtvény stb.) osztogatnak beszálláskor, az amerikai nikotinellenes mozgalom egyre több sikert könyvelhet el. Ma már az USA 43 szövetségi államában és 397 városában korlátozzák több-kevesebb szigorral a dohányzást.

A hírre persze „megmozdult" a reklámiparág, *hiszen évente kétmilliárd dolláros bevételről van szó.* Ennyit költenek az amerikai dohányipari cégek termékeik reklámozására. A dohányosok és a hirdetési szakma ellentámadásában arra hivatkozik, hogy a cigarettázás és a szivarozás ugyan lehet veszélyes és sokaknak gusztustalan tevékenység, *a füstölés azonban legális, nem törvényellenes cselekedet.* A dohányipar pedig azt hangoztatja elsősorban, hogy termelése legális keretek között folyik, nem tiltott árut állít elő, tehát joga van hirdetni is.

RÁGÓGUMI

Érthető, hogy a nikotinellenes kampány sikerei a dohányosok mellett az iparág vállalatait sújtják leginkább. Az Egyesült Államokban *rohamosan csökkennek a dohányipari vállalatok eladásai, a bevételkiesést egyelőre pótolja a növekvő export.* De az előrejelzések szerint *a fejlett országokban* a következő években mind többen hagynak majd fel a dohányzással. A legújabb statisztikák szerint *az amerikai felnőtteknek ma már kevesebb mint 30 százaléka dohányzik.* (Huszonöt esztendővel ezelőtt ez az arány *még meghaladta a 40 százalékot.*) A légi járatokon bevezetett dohányzási tilalmat a rágógumigyártók lelkesen üdvözölték, a légitársaságok viszont bővítették a takarítólétszámot: *arra számítanak, hogy az ideges dohányosok után mind több eltaposott és odaragasztott rágógumi marad majd a szépen kárpitozott kabinokban . . .*

— asz —

HITCHCOCK-HORROR

z, foszló szoknyában

nit 13 éve nem kereste senki

Az orkán a szomszédos egyemeletes épületet is megviselte, azt a házat, amely *két jugoszláv emigráns* tulajdonát képezi. A két bevándorló féltette a vagyonát, és a vihar után az esetleges kár megállapítására lakatlan házukhoz sietett, ahol a veszélyt *a szomszéd ház erősen megbillent kéménye* jelentette.

Becsöngettek Rosalie asszonyhoz, verték az ajtót, feleletet azonban nem kaptak. Némi habozás után a félemeleti erkélyen keresztül bemásztak a házba, ahol az egyik szobában egy

foszladozó szoknyát viselő csontvázra bukkantak.

A két férfi ijedtében *rohanva hagyta el a házat*, és a látottakat — félve, hogy majd magyarázkodniok kell — napokon át *titokként* kezelték. Végül is munkaadójuknak beszámoltak a történtekről. A tanács úgy hangzott: *mindent azonnal el kell mondani a rendőrségnek.* Ez meg is történt.

A helyszíni szemle után megindult a vizsgálat, amely tegnap fejeződött be. Megállapítást nyert, hogy a halott Rosalie néni — így szól az orvosszakértő jelentése — *tizenhárom éve (!)* hunyt el.

De miként fordulhat elő, hogy valakit tizenhárom esztendőn át senki sem keres — merült fel a jogos kérdés. A felelet ez esetben egyszerű. Rosalie teljesen egyedül élt. A ház a tulajdonát képezte, de mivel

sem a gáz, sem a villany kikapcsolásakor (1977-ben) senki sem reklamált,

a villany- és gáztársaság *„ad acta"* tette az ügyet. Rosalie néni kis nyugdíját a posta kézbesítette ki. A postás csengetett, ajtót senki sem nyitott, így az utalvány ötödszörre már visszakerült a hivatalhoz, ahol gondolván, hogy a néni cím hátrahagyása nélkül elköltözött, *„leírták" a nyugdíjasok listájáról.* A kerületi rendőrségnek és az adóhivatalnak azelőtt sem volt sok dolguk Rosalie-val, és így ők sem érdeklődtek sorsa felől.

Ha a véletlen, a vihar képében nem rántja le a leplet a történtekről, a senki leltárából nem hiányzó Rosalie még ki tudja, hány éven át aludta volna zavartalan álmát.

Mécs László

A NAP PROGRAMJÁBÓL

Március 12., hétfő

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. — 14.05: A tolerancia forradalma. — 14.25: Egy lélegzetnyi oxigén. — Konrád Györgynél. — 14.35: Kóruspódium. — 14.56: Radioton-koronggokról. — 15.00: Drávaszögi magyar népköltészet. — 15.30: Lehoczky Éva operettfelvételeiből. — 16.00: Tizenhat óra. — 16.15: Zeneiskolásoknak — zeneiskolások muzsikálnak. — 16.25: A Nyitnikék postája. — 17.00: Eco-mix. — 17.30: Századok muzsikája. — 17.55: Ipargazdák. — 18.00: 3x5 perc a Magyar Rádió körzeti stúdióinál: Győr. — 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. — 18.30: Esti magazin. — 19.20: Sportvilág. — 19.30: Hol volt, hol nem volt... — 19.40: Népdalok. — 19.50: Gong. — 20.00: Agora. — 21.00: A Nagy Imre-per tanácsvezető bírája voltam. — 21.50: Geiger György trombitán játszik. — 22.30: Hírvilág. — 22.30: Mi a titka? — 23.33: Barangolás régi hanglemezek között. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Kettőtől ötig... — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: Kölyökrádió. — 17.30: Ötödik sebesség. — 18.30: Pop-regiszter. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Vissza... — 19.35: Mese-zene gyerekeknek. — 19.50: Senki többet? Harmadszor! — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Sikerlemezek CD-n. — 21.55: Rólunk van szó! — 22.00: Ez botrány?! Ma: Botrány! — 23.00: Hírek. Időjárás. — 23.10: Sporthíradó. — 23.20: Az élő népdal. — 23.30: Gitármánia. Michael Schenker felvételeiből. — 0.15—4.20: Éjfél után.

BARTÓK:

14.00: A Berlini filharmonikus zenekar hangversenye. — 15.30: Az Obudai Zeneházban. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Donizetti: Don Pasquale. — 18.10: Elgar: Severni szvit. — 18.30: Törd a fejed! — 18.45: Utazás Matériába. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.05: Follow me! — 19.20: Kommt mit! — 19.35: Beethoven összes zongoraszonátája. — Kb. 21.20: Évszázadok zenekari muzsikája. — Kb. 22.11: Basszusáriák. — 22.30: A magyarországi cigányok népzenéje. — 22.55: Alternatív diszkó. — 23.29: A hét zeneműve. Erkel: Ünnepi nyitány. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.10: Szózat.

CALYPSO:

13.30—19.00: Műsorvezető — Baróti Éva. — Benne: 13.35—14.30: 16.35—17.30: Oldies Lista (a tegnapi adás ismétlése) — Fenyő Miklós — Dvoracsek György.

Március 13., kedd

KOSSUTH:

4.30: Jó reggelt! — 5.30: Hírek. Időjárás. — 5.05: Hangszemle. — 5.20: Kérdőjelek a tudomány körül. — 5.50: Külpolitikai figyelő. — 9.00: Napközben. — 11.05: Postabontás. — 11.35: Utazás a koponyám körül. — 12.00: Déli krónika. — 12.35: Ki nyer ma? — Vásárosnaményban. — 12.50: Világhírlap. — 13.00: Zenekari muzsika.

PETŐFI:

4.30—6.00: Reggeli zenés műsor. — 6.05: Reggeli csúcs. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Rivaldafényben. Magyar táncdalénekesnők. — 9.30: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Társalgó. — 10.00: Fülszöveg. — 10.05: Operettkedvelőknek. — 11.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.05: Kapaszkodó. — 11.41: Ki kopog? — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Asztalimuzsika. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Ponzene sztereóban. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.15: Bruckner: VIII. szimfónia. — 10.31: Ládafia. A címzett: Dajka Margit. — 11.00: Helsinki biennálé — 1989 Hangverseny Karlheinz Stockhausen műveiből. — 11.46: Járdányi Pál: Fantázia és változatok egy magyar népdalra. — 12.30: Hírek. Időjárás. — 12.05: Faust. Részl. Gounod operájából. — 13.00: „Adj levegőt annak, ki azt szomjuhozza."

CALYPSO:

8.00—13.00: Műsorvezető Török László: Benne: 9.45—9.50: Budapest sporttörténete (Török László).

HÉTFŐ

16.30: Képújság. 16.40: Déli videoújság. A szegedi körzeti stúdió műsora. — 16.50: Stíri. — Hírek román nyelven. A szegedi körzeti stúdió műsora. — 16.55: Tízen Túliak Társasága. — 17.45: Szám-adás. Gazdasági negyedóra. — 18.00: Kalendárium 1990. Ismeretterjesztő magazin. — 18.45: Reklám. — 18.50: Esti mese. Az én kis álatkertem. A pingvin. NDK gyurmafilm. — 19.00: Cimbora. Jókai Mór: A kőszívű ember fiai. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: „... padam, padam, padam..." Zenés portré Kútvölgyi Erzsébetről. — 20.55: Reklám. — 21.00: Választási vitaműsor. — 22.00: Panoráma. Világpolitika percről percre. — 22.45: Híradó 3.

TV2

Sugár Ágnessel és Déri Jánossal. — 17.00: Képújság. — 17.15: TV2. Benne: Reklám. — Riportok. — Időjárás. — Zene. — 17.45: Mozaik. Telefonos játék. — 18.00: Hétfőn hatkor. — 18.25: Gyerekeknek! Praclifalva lakói. Amerikai rajzfilmsorozat. Az arany sólyom (ism.) — 18.46: TV2. — 19.00: Szimfónia. Francia tévéfilmsorozat. XVIII/10. rész. — 19.52: TV2. — 20.00: Körzeti tévéstúdiók műsora. — Budapest. — Pécs. — Szeged. — 20.55: TV2. — 21.00: Híradó 2. — 21.20: TV2. — 21.30: Telesport. — Kb. 23.00: TV2 Napzárta.

KEDD DÉLELŐTT

9.00: Képújság. — 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 9.10: A lövőhal. NSZK ismeretterjesztő rövidfilm a különleges, vízsprricelő vadászmódszeréről nevezetes halról. — 9.30: Hármas „csatorna". Múlt századi magyar arcképcsarnok. Tábornokok a csatatéren (ism.) — 10.15: Panoráma. Világpolitika percről percre (ism.) — 11.00: Mozgató. Torna mozgáskorlátozottaknak. — 11.10: Képújság.

MŰHOLDAS

EUROSPORT

14.00: Forma—1 vb. — 16.00: Lovaglás. — 17.00: Alpesi sí Világ Kupa. — 18.00: Jégkorong. — 20.00: Nemzetközi motorsport. — 21.00: Micsoda hét! — 22.00: Profi ökölvívás. — 23.00: Jégkorong. — 1.00: Body building.

SUPER CHANNEL

16.00: Forródrót. — 17.00: Adásban. — 18.30: Kék éj. — 19.00: Hírek. — 19.45: Időlánc. — 20.00: Super szabadidő. — 20.30: India arcai. — 21.00: Környezetünk távlatai. — 21.30: Orvosság és tudomány. — 22.00: Nemzetközi hírek. — 22.15: Természetfilm. — 22.45: Thaiföldi panoráma. — 23.15: Korallok között. — 0.15: Nemzetközi hírek. — 0.30: Kék éj.

TV3

17.45: Finyecségek. — 18.00: Játék a betűkkel. — 19.00: Kalandos utazás. — 19.30: Hírek. (Csillogó papiros.) — 20.00: Új világ. — 21.00: Thalassa. — 22.00: Híradó (Ördögi show). — 23.30: Bravó.

SAT1

14.05: Pixi Wolkenkuckucksheimben. — 14.30: Teletipp. — 14.40: Szerelemhajó. — 15.30: Boldog napok. — 16.05: Daniel Boone. — 17.10: Szomszédok. — 17.35: Teletipp. — 17.50: Édes méreg. — 18.45: Híradó, időjárás-jelentés. — 19.05: Szerencsekerék. — 19.50: Időjárásjelentés. — 20.00: Trapper John M. D. — 21.00: A szomszéd kert cseresznyéi. — 22.45: Tv-tükör. — 23.55: A kasztíliai. — 1.25: Így láttuk. — 1.30: Előrejelzés.

RTL PLUS

14.15: A Springfield-sztori. — 15.00: Kedves Bill nagybácsi. — 15.30: Játssz velünk! — 15.43: Nettó. — 16.00: Az álarc. — 16.30: A hatmillió dolláros férfi. — 17.10: Forró nyeremény. — 17.45: Csillagvölgyek. — 18.00: Orvosok. — 18.45: Híradó. — 19.05: Időjárás-jelentés. — 19.15: A 214-es csendesóceáni repülőszázad. — 20.10: A főnök. — 21.05: A midwayi mészárlás. — 23.30: Kulturális magazin. — 0.10: „M" — férfimagazin. — 0.45: Birkózás. — 1.20: RTL aerobic.

KEDD DÉLELŐTT

EUROSPORT

10.00: Nemzetközi motorsport. — 11.00: Műkorcsolyavb. — 12.00: Sí Világ Kupa. — 13.00: Klasszikus ökölvívás.

SUPER CHANNEL

7.00: Pirkadat. — 8.00: Egyveleg.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! — 8.35: Szomszédok. — 9.05: Szerelemhajó. — 9.50: Teletipp. — 10.05: Teleüzlet. — 10.30: Április Párizsban. — 12.10: Szerencsekerék. — 13.00: Telebörze.

RTL PLUS

6.00: Az NDK helyzete. — 6.25: Halló, Európa! — Jó reggelt, Németország! — 8.35: Telebutik. — 9.10: A Springfield-sztori. — 10.05: Forró nyeremény. — 10.35: Kedves Bill nagybácsi. — 11.00: Receptek. — 11.25: Szépen és csinosan. — 11.45: Orvosok. — 12.30: Klasszikusok délidőben. — 13.00: Telebutik.

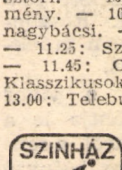

Zeneakadémia: Tatjana Nyikolajeva (Szovjetunió) zongoraestje (fél 8) — MTA Zenetudományi Intézete: Kuncz László dalestje (fél 8) — Pesti Vigadó: Alban Berg és Mozart művei — Az Ifjú Svájci Filharmónia fúvósszólistáit Mészáros János (Svájc) vezényli (fél 8) — Katona József Színház: Vízkereszt (7) — Madách Színház: Macskák (7) — Madách Kamara: Válás Kaliforniában (7) — Nemzeti Színház: A kaukázusi krétakör (7) — Várszínház: Dőglött aknák (7) — Vígszínház: A padlás (7) — Pesti Színház: Boldogháza (7) — Thália Színház: MIKOr lesz a fantom?! (7) — József Attila Színház: A kis herceg (du. fél 4) — Radnóti Miklós Színház: Nóra (7) — Józsefvárosi Színház: Windsori víg nők (7), Az ennivaló nagynéni (Asbóth u. Kisszínpad, 7) — Arany János Színház: Gergő király (Pataky I. Műv. Közp. du. 3) — Lézerszínház: Depeche Mode (6) — Ódry Színpad: Szerelem, óh... (Hevesi Sándor Teremben, 7) — Egyetemi Színpad: Fidesz Filmklub — japán sorozat (7) — Mikroszkóp Színpad: Csak semmi politika (fél 8) — Vidám Színpad: Szexbogyó (7) — Játékszín: Hárman a padon (a Veszprémi Petőfi Szính. vendégj. 7) — Korona Pódium: Márai Sándorra emlékezünk — Bánffy György és Mikes Lilla előadóestje (Kálmán Gy. és Ascher bérl. 7) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Megnyílt műszaki kereskedés átvesz és elad tv-ket és videókat. XI., Bocskai u. 21. 166-6557. (x)

Belterületi lakásokat keresünk idegenforgalmi hasznosításra. Toptour, 1051 Budapest, Münnich F. 26. Tel.: 131-6194. (x)

Utazzon olcsón Isztambulba március 20-án, 6 nap, szállás, félpenzió, programok 2500 Ft és 75 DEM. Április 3-tól már 2900 Ft és 95 DEM. Toptour 1051 Budapest, Münnich F. 26. Tel.: 131-6194. (x)

Olcsó tengerparti üdülés Görög- és Olaszországban. Április 30-ig teljes részvételi díj befizetése esetén plusz kedvezmény. Nézzen be, hátha megéri! Toptour 1051 Budapest, Münnich F. 26. Tel.: 131-6194. (x)

Tavaszi körutazás Görögországban, március 31-től április 6-ig, 110 USD + 5000 Ft-ért. Telefon: 128-4093 napközben. (x)

Olcsón, divatosan! Várjuk jelentkezését intenzív szabásvarrás tanfolyamunkra. Egyedi modellek gyors elkészítése szabásmintáról. Érdeklődni: 133-8353, 133-0542. (x)

Blaupunkt autó-rádió-magnók + hangfalak érkeztek, ill. video 8, valamint Blaupunkt VHS—C kamerák. Twin Kft. Tel.: 113-9026, József krt. 77—79. 1085. (x)

Tenisztanfolyam a KÉV Metró RSC 18 pályás sporttelepén ápr. 2-től júl. 1-jéig felnőtteknek (18 év felett), ill. juniroknak (12—18 év) heti 2x2 órában hétfő, szerda vagy kedd, csütörtöki napokon 18—20, ill. 16—18 óra között. Minden sporteszközt biztosítunk. Jelentkezés hétfő és csütörtöki napokon 14 és 18 óra között, XVI. ker., Csömöri út 158. alatt. A teljes tandíj 2600, ill. 2350 Ft, két részletben fizethető. Tel.: 163-8505. Ugyanitt pályabérlés 120 Ft/óra. (x)

Top Travel Busclub: autóbusz-különjáratok bel- és külföldre, a legkedvezőbb napi árakon! Bp. VIII., József krt. 48. Tel.: 134-3464. (x)

Még tart az Állami Könyvterjesztő Vállalat félárú vására! Az árleszállított könyvek óriási választékával várjuk az Egyetemi Könyvesboltban, a Sugárban, a Rózsavölgyi és az Erkel Zeneműboltban, valamint a Corvina könyvesboltBaross téri Könyvpiacon, a ban. (x)

A Top Travel Utazási Iroda ajtói mindig nyitva állnak jó képességű, kulturált, igyekvő, utasbarát kezdők vagy akár magasan kvalifikált idegenforgalmi szakemberek előtt, bármely munkaterületen, szezonálisan is. Fényképes önéletrajzát szívesen vesszük az alábbi címen: 1052 Bp., Vitkovics M. u. 3. (x)

Isztambul — exkluzív! 4 napos, repülős utazás, luxus szállodai elhelyezéssel, félpenzióval, extra programokkal! Legközelebbi indulási időpont: április 21—24. 13 950 Ft + 119 DM. **Top Travel Boszporusz Tours** — az isztambuli utak specialistája! Bp. V., Károlyi M. u. 9. Tel.: 117-3530. Utasainkat a Hungária Biztosító Rt.-nél biztosítjuk! (x)

Kedvező áron, kis csoportos, intenzív, német, angol kezdő nyelvtanfolyam. Telefon: 133-1300. (x)

Március 8-án dél körül a Wekerle-telepen (Kispest) elveszett egy 2 éves fekete tacskó szuka, aki **Bizsu** névre hallgat. A becsületes megtalálót magas **pénzjutalomban** részesítjük. Cím: XIX., Gutenberg krt. 2. Klimkó. (x)

IGAZ-E, HOGY RÓMÁBAN AZ MEGY, AKINEK PIROSA VAN?

Akinek előbb az orra, azé a sajt...

Valaki állítólag így jellemezte egyszer a római közlekedést: nagyon egyszerű, mindig az megy, akinek pirosa van... A dolog igaz, ennél kicsit összetettebb. Abban azonban igaza van a megfigyelőnek, hogy *a hagyományosan precíz, a szabályokhoz igazodó módon közlekedő autós kissé idegenül érzi magát az Örök Városban.* Miközben ugyanis ő ragaszkodni fog az úttesten felfestett sávokhoz, addig vele együtt közlekedő kollégái spontánul *újabb forgalmi lehetőségeket* találnak ki. Ahol elvileg *két autónak volna helye*, ott Rómában *három oszlop közlekedik*, ahol pedig háromról szól a felfestés, ott *öt jármű is elfér.*

Az igazi lámpák

Az úttest tehát szükség esetén *„kitágul"*. Ez a római járműközlekedés egyik fő szabálya: *igazodik az igényekhez.* Azáltal például, hogy újabb és újabb gépkocsioszlopoknak ad áthaladási lehetőséget, valóban megnöveli az útszakasz átbocsátóképességét. Márpedig — ez is szabály — *a közlekedés célja, hogy az autó áthaladhasson minél hamarabb a kívánt szakaszon.* Ha a szembejövő forgalomnak fenntartott útrész üres, akkor a római autós minden további nélkül átlépi a záróvonalat — hiszen ettől még nem lyukad ki a gumi — és „lefoglalja" magának a belső sávot. *Rosszul jár az az idegen is, ki a piros lámpánál járművével megáll, és a szemafort nézve azt várja, hogy zöldre váltson.* Ideges tülkölés fogja hamarosan figyelmeztetni, hogy *ne a lámpának, csak a szemének higgyen.* Ha tud menni, hajtson nyugodtan be a kereszteződésbe. Mindez persze nem jelenti azt, hogy *minden lámpát mindenkor figyelmen kívül lehet hagyni.* Éppen ellenkezőleg. A római autós kívülről tudja azokat a kereszteződéseket, amelyek *beláthatatlanok* és ahonnan *nagy sebességgel kihajtás várható.* Ilyenkor a forgalom fényjelzései is szigorúan betartatnak...)

Bejutni a körbe

Külön fejezetet képeznek a behajtani tilos táblák. Két fajtájuk van. *Az első kategóriához tartozó jelzéseknél alul kis fehér tábla mutatja, hogy a tömegközlekedés és a taxi járművei — esetleg még „a külön engedéllyel rendelkezők" behajthatnak.* A közlekedést figyelve, az az ember benyomása, hogy itt, Rómában a taxik többsége nem visel a tetején megkülönböztető jelzést és az autóbuszok nagy része sem különbözik sokban egy egyszerű személyszállító járműtől. *A csak a kiválasztottaknak fenntartott sávba ugyanis, a jelek szerint, az hajthat be, aki akar.* (A kivétel a történelmi városközpont határa, ahol általában szigorú „közegek" tanácsolják el a behajtási engedéllyel nem rendelkezőket. *Aki viszont már „bejutott a körbe", az a különleges sávokat ugyanolyan szabadon használhatja, mint a történelmi városközponton kívül.)*

Azt gondolná az ember, hogy a rómaiak legalább az egyirányú utcák közlekedési rendjét tiszteletben tartják. Ez sem egészen így van. *Ott vannak először is a motorosok, kiknek előnye autós kollégáikkal szemben, hogy haladásuk nem igényel teret.* Miközben a szegény autós várni kényszerül, *a fürge motoros vidáman cikázhat a járművek között.* És miért csak egy irányba mozoghatna, amikor célja szerint éppen az ellenkező égtáj felé volna dolga? Nem csoda, hogy ezt a mozgási szabadságot az autósok is megirigylik. Hát még mekkora lehet az egyirányú forgalomban szembe történő haladás vonzereje, ha felismerjük, hogy a római utcák jelentős hányada egyirányú. Van ráadásul olyan utca is, mely mindkét végéről behajtani tilos táblát mutat a meghatározott címre igyekvőnek. A rejtvény megfejtése: az utca közepét egy keresztutcán át lehet megközelíteni, onnan kezdve azonban *jobbra és balra egyaránt egyirányú a forgalom.* Hát persze, hogy vannak olyanok, kik feladják, s inkább megindulnak előre, *a forgalommal szemben!*

Leléphet a gyalogos

Ha valaki a fentiek alapján azt hiszi, hogy *Róma a törött kocsik és a törött végtagok városa, igen téved.* Ugyanis *mindenki figyel a másikra. Akinek az orra előbb van, azé a sajt* — ezt az elvet mindenki elismeri. Meglehet, hogy most nekem van előnyöm, de *minek kikényszeríteni?* A legtöbbet amúgy is a *kocsi* éri. A római vezető tehát — ha úgy tetszik — *deffenzív.* Nem érdeke, hogy a másikkal kiszúrjon, hisz mi haszna származik belőle? Ha pedig valaki sávot kíván váltani, *előbb-utóbb akad valaki, aki beengedi.* A gyalogosokra meg a kismotort hajtókra pedig *különösen* vigyáz mindenki. A hírek szerint ugyanis a bírósági gyakorlat meglehetősen szigorú. A nyilvánvaló ügyektől eltekintve — és melyik az —, *vitás kérdésekben mindig az autós rovására döntenek, mondván: Te voltál az erősebb, miért nem vigyáztál...?* Rómában tehát nyugodtan az úttestre lehet lépni. És még egy különbség Budapesthez képest. *A fékezést nem kíséri az autóvezető külön, jól hallható monológja* a másik felmenőiről. Rómában közlekednek...

Gara Szabolcs

UTOLJÁRA 1918-BAN ZUHANT LE A NYAKTILÓ

Eltörlik a halálos ítéletet

Brüsszel, március 20. *Wilfried Martens* belga miniszterelnök a napokban nyilvánosságra hozta: a brüsszeli parlament *elfogadta* azt a kormányjavaslatot, amelynek értelmében Belgiumban

a bíróság a jövőben halálos ítéletet senki felett sem mondhat ki

— kivéve háború ideje alatt, ha a bűneset *katonai* jellegű, például hazaárulás. A kormányfő a halálos ítélet *eltörlésének* bejelentésekor az ENSZ e kérdésre vonatkozó, az *emberi jogokat* tárgyaló egyik mellékparagrafusára hivatkozott.

Martens miniszterelnök nyilatkozata Belgiumban mégsem aratott *osztatlan* sikert. A többség még ma is a halálos ítélet *fenntartásában* látja annak a lehetőségét, hogy a súlyos bűncselekmények számát csökkenteni lehessen. Mások e törvényt a középkorra emlékeztető *barbár paragrafusnak* minősítik, amelyet haladó szellemű társadalmunknak el kell vetnie.

Valóban lelkiismeretbeli vitát kínáló probléma ez, amelyben *mindenki rátalálhat* a maga igazságára, a kérdés csupán, hogy *egyéni helyzete* és szemlélete melyik oldalra állítja.

Megjegyzendő, hogy Belgiumban a halálos ítélet különben sem jelent „életveszélyt" az ítéletet szenvedő számára. A kivégzési eszköz, a *nyaktiló* utoljára 1918-ban oltotta ki egy többszörös gyilkos életét. Azóta *minden* halálos ítéletet „törvényszerűen" a király kegyelmi döntése követi, s életfogytiglani kényszermunkára változtatja át. Belgiumban jelenleg 64,

elvileg halálra ítélt bűnöző kapott így királyi kegyelmet.

A törvény módosítását részben az is sürgette, hogy Brüsszel két *külföldre szökött* és sorsát ott börtönben váró többszörös gyilkos, emberrabló *kiadatását* szorgalmazza, de az érdekelt két állam — Brazília és Olaszország — a belga kérés teljesítését a halálos ítéletet jelentő törvénycikk eltörlésétől *tette függővé.* A Martens-kormány most — elsősorban — e követelménynek kívánt jogalapot adni.

M. L.

ÁROZÓK BÁNATÁRA

e ment nivaló

áborában a Davidoff név világ-azgatósága a napokban közölte és a havannai Cubatabaco ál-ocsolat megszakadt, mert a ku-k nem tartották be a volt kö-zereplő minőségi feltételeket. — szemben kifogástalan minőség-feltétellel Havannában két éve ségen aluli árut nem engedünk a a szakítás okát a gyár genfi

negfizethetetlen, inkább erre pa-ett igazolni magát a Cubatabaco. nának van a vitában igaza, azt zonban biztos, Havanna egyik istbe ment...

(mécs)

A NAP PROGRAMJÁBÓL

Március 20., kedd

KOSSUTH:

RÁDIÓ

14.00: Hírek. Időjárás. — 14.05: Jelentés Gyergyóból. — 14.30: Dzsesszmelódiák. — 14.55: Könyörgés az ittmaradókhoz. — 15.00: Ezredforduló. — 16.00: Tizenhat óra. — 16.15: Éneklő Ifjúság. — 16.25: Testőrségen. — 17.00: Kérdőjelek a tudomány körül. — 17.30: A Szabó család. — 18.00: 5x5 perc Oázis-játék. — 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. — 18.30: Esti magazin. — 19.20: Sportvilág. — 19.30: Rákóczi-nóták, kuruc dalok. — 19.45: Hol volt, hol nem volt... — 20.00: Pénz és munkahelyek. — 20.30: Budapesti beszélgetés John Eliot Gardinerrel. — 20.50: Szőnyi Erzsébet népdalfeldolgozásaiból. — 21.00: Egy próféta — licenc nélkül. — 22.00: Hírvilág. — 22.30: Pászthy Júlia, Maria Teresa Uribe és Nemes Anna Brahms-dalokat és duetteket énekel. — Kb. 23.30: Szimfonikus táncok. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Iránytű. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Csúcsforgalom. — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: Tárcsázz! — 17.30: Helykereső. — 18.30: Popregiszter. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Sport. — 19.50: Táncházi muzsika. — 20.00: Más-világ. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Tükörképek. — 21.15: Rólunk van szó! — 21.20: Nótakedvelőknek. — 22.20: Vándormotívumok az irodalomban: csalódások. — 23.00: Hírek. Időjárás. — 23.10: Sporthíradó. — 23.20: A dzsessz története. — 24.00: A Mayas együttes játszik. — 0.15—4.20: Éjfél után.

BARTÓK:

14.07: Két szvit. — 14.46: Éneklő ifjúság. — 15.00: Zenekari muzsika. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Rossini operáiból. — 16.58: Az Északnémet Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye a Hamburgi Rádió hangversenytermében. — 18.30: Na maternjem jeziku. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.05: In der Muttersprache. — 19.35: Francia muzsika. — 20.05: Gluck: Orfeusz — hangversenyelőadás. — Kb. 22.15: Romantikus dallamok. — 22.30: Mi újság a régi zene világában? — 22.59: Hangalbum. Ortutay Gyula — születésének 80. évfordulóján. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.10: Szózat.

CALYPSO:

13.30—19.00: Műsorvezető: Albert Györgyi. — Benne 16.45—16.50: Budapest történelme (a tegnapi adás ismétlése) — Novotny Zoltán.

Március 21., szerda

KOSSUTH:

4.30: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Hangszemle. — 8.20: Eco-mix. — 8.50: Külpolitikai figyelő. — 9.00: Napközben. — 11.05: Népdalkörök énekelnek. — 11.34: Őseink kertje: Erdély. — 12.00: Déli krónika. — 12.35: Ki nyer ma? — 12.50: Törvénykönyv. — 13.00: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.

PETŐFI:

4.30: Tavaszi reggel. — 6.05: Reggeli csúcs. — 7.35: Vendégünk az Aerocaritas. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Tavaszi sürgés-forgás — otthon és a kertben. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Népdalok, nóták — ételekről, italokról. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Zenekanál a fűszerekről. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.15: Schubertiada - 1989. — 10.30: A magyar nyelv századai. — 10.45: Disznótor. — 11.00: Ravel: Daphnis és Chloé — balett. — 12.00: Hírek. Időjárás. — 12.05: Puccini operáiból. — 13.00: Nevek ürügyén. Thomas Mann.

CALYPSO:

8.00—13.00: Műsorvezető: Déri János. — Benne 9.45—9.50: Budapest közlekedéstörténete (Komjáthy György).

KEDD

TV

16.30: Képújság. — 16.40: Pannon Krónika. A pécsi körzeti stúdió híradóműsora. Dél-dunántúli hírek, információk, események. — 16.50: Nachrichten. — Hírek német nyelven. A pécsi körzeti stúdió műsora. — 16.55: Nasa obrazovka. A szegedi körzeti stúdió szlovák nyelvű nemzetiségi magazinja. — 17.25: A különbözők védelmében. Avagy mi újság a tehetséges gyerekekkel? A pécsi körzeti stúdió műsora. — Kb. 18.00: RTV Közönségszolgálat. — 18.05: Szám-adás. Gazdasági negyedóra. — 18.20: Nonstop nonszensz. Didi, mint magándetektív. NSZK-film. (Feliratos!) — 19.05: Esti mese. Frakk. Az éjszaka fényei. Magyar rajzfilm. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Tövismadarak. Amerikai tévéfilmsorozat. X/2. rész. — 20.50: Reklám. — 20.55: Választási vitaműsor. — 21.55: Stúdió '90. A Televízió kulturális hetilapja. — 22.40: Zenés tv-színház. Budapesti Tavaszi Fesztivál 1990. Láng István: Bekerítve. Tévéopera. — 23.15: Híradó 3.

TV2

Berkes Zsuzsával és Déri Jánossal. — 16.50: Képújság. — 17.05: TV2. Benne: Reklám. — Riportok. — Időjárás. — Zene. — Teledoktor. Orvosi tanácsok. Pikkelysömör. — 17.35: Kérdezz! Felelek. Egri János műsora. — 17.50: Magyarország—Egyesült Államok. Válogatott labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés az Üllői úti pályáról. A szünetben: Kb. 18.25: Gyerekeknek! Az óriás és a szántóvető. Csehszlovák rajzfilm (ism.) — 19.50: TV2. — 20.30: Fejezetek az első világháborúból. Amerikai dokumentumfilm-sorozat. XXVI/23. rész: Szerződés a Tükör-teremben. (FF) — 20.54: TV2. — 21.00: Híradó 2. — 21.20: TV2. — 21.55: Gondolkodó. A Televízió tudományos folyóirata. — 22.40: Bródy Sándor: Rembrandt. Tévéjáték (1966.) (ism.) (FF) — Kb. 23.20: TV2. Napzárta.

SZERDA DÉLELŐTT

9.00: Képújság. — 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 9.10: Ma itt, holnap Corvón. Portugál dokumentumfilm. — 10.09: Hármas „csatorna". Múlt századi magyar arcképcsarnok. Névtelen hősök, elfelejtett vértanúk (ism.) — 10.45: Stúdió '90. A Televízió kulturális hetilapja (ism.) — 11.30: Képújság.

MŰHOLDAS

EUROSPORT

TV

14.00: Labdarúgás. — 16.00: Kerékpársport. — 17.00: Kosárlabda. — 18.30: Labdarúgás. — 19.00: Micsoda hét! — 20.00: Teremlabdarúgás. — 21.00: Golf. — 22.00: A birkózás csillagai. — 23.00: Kosárlabda.

SUPER CHANNEL

16.00: Forródrót. — 17.00: Adáshiba. — 18.30: Kék éj. — 19.30: Hírek. — 19.45: Időlánc. — 20.00: Ultrasport. — 22.00: Hírek, időjárás-jelentés. — 22.15: Ultra sport. — 0.15: Hírek. — 0.30: Kék éj.

TV5

17.45: Ínyencségek. — 18.00: Játék a betűkkel. — 18.20: Gyerekműsor. — 19.00: Vidékiek. — 19.30: Hírek. Csillogó papiros. — 20.00: Úgy, ahogy. — 20.30: Teleszkóp. — 21.00: Sport. Híradó. — 22.30: Keddi kalendárium. — 24.00: Kanapé. — 0.25: Egészségügyi magazin.

SAT1

14.05: Koala maci kalandjai. — 14.30: Teletipp. — 14.10: Szerelemhajó. — 15.30: Boldog napok. — 16.05: Bonanza. — 17.10: Szomszédok. — 17.35: Teletipp. — 17.50: Cannon. — 18.45: Híradó. Időjárás-jelentés. — 19.05: Szerencsekerék. — 20.00: Sport. — 22.25: A baleset. — 0.05: Előrejelzés.

RTL PLUS

14.15: A Springfield-sztori. — 15.00: Kedves Bill nagybácsi. — 15.30: Játssz velünk! — 15.43: Nettó. — 16.00: Szuperfénytitkos ének. — 16.30: Komputertréfák. — 17.10: Forró nyeremény. — 17.45: Játssz velünk! — 18.00: Orvosok. — 18.45: Híradó. — 19.05: Időjárás-jelentés. — 19.15: Knight Rider. — 20.15: Szerelmes éjszakák a tajgán. — 22.05: Robbanékony. — 23.00: Szívremegés. — 1.05: Knight Rider. — 1.50: RTL-aerobic.

SZERDA DÉLELŐTT

EUROSPORT

10.00: Nemzetközi motorsport. — 11.00: Kosárlabda. — 12.30: Labdarúgás. — 13.00: A birkózás csillagai.

SUPER CHANNEL

7.00: Pirkadat. — 8.00: Helló, Ausztria, helló, Bécs!

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! — 8.35: Szomszédok. — 9.05: Szerelemhajó. — 9.50: Teletipp. — 10.05: Teleüzlet. — 10.30: Robin Hood. — 12.15: Szerencsekerék. — 13.00: Telebörze.

RTL PLUS

6.00: Szuperfénytitkos ének. — 6.25: Halló, Európa! — Jó reggelt, Németország! — 8.35: Telebutik. — 9.15: A Springfield-sztori. — 10.05: Forró nyeremény. — 10.35: Kedves Bill nagybácsi. — 11.00: Ragazzi. — 11.45: Orvosok. — 12.30: Klasszikusok délidőben. — 13.00: Telebutik. — 13.30: Kaliforniai klán.

SZÍNHÁZ

Operaház: Boleyn Anna (olasz ny. ea. 7) — Erkel Színház: Nabucco (olasz ny. ea. du. 6) — Magyar Nemzeti Galéria: Komló munkáskórus (du. 1) — Budapest Kongresszusi Központ: Budapest Fesztiválzenekar (fél 8 — MTA Kongresszusi Terem: Michel Lethiec (klarinét, Franciaország), Onczay Csaba (gordonka) és Gulyás Márta (zongora) estje (fél 8) — Zeneakadémia: Kántorhangverseny (fél 8) — Mátyás-templom: Tomkins énekegyüttes (este fél 9 — Pesti Vigadó: Budapest madrigálkórus és a Camerata Transsylvanica hangversenye (8) — Katona József Színház: Übü király (7) — Madách Színház: Macskák (7) — Madách Kamara: Romantikus komédia (7) — Nemzeti Színház: A kaukázusi krétakör (7) — Várszínház: Döglött aknák (7) — Vígszínház: Koldusopera (Molnár bérl. 3. ea. jan. 16-i jegyek érv. 7) — Thália Színház: Az év asszonya (7) — József Attila Színház: Sok hühó semmiért (7) — Radnóti Miklós Színház: Pownall: Mesterkurzus (a debreceni Csokonai Színház előadása. 7) — Józsefvárosi Színház: Egerek és emberek (7) — Fővárosi Operettszínház: Ének az esőben (Tav. Feszt. 7) — Arany János Színház: Gergő király (Pataky I. Műv. Közp. du. 3) — Ódry Színpad: Tisztújítás (du. 3), Hermelin (Hevesi Sándor Terem, du. 3) — Mikroszkóp Színpad: Előttünk a vízözön (fél 8) — Játékszín: Libikóka (7) — Korona Pódium: Házasság párizsi módra — mini musical (Gobbi és Mezei bérl. 7) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

A Hungaroton Magyar Hanglemezgyártó Vállalat rendkívüli ajánlata! 1000 különféle nyugati hanglemez, műsoros kazetta, compact disc és zenés video közül választhat a Lenin krt. 24. szám alatti Szonáta Hanglemez- és Hangszeráruházban. Naponta élő lemezbemutató, dedikálások. Március 20. 16 óra Bikini — dedikálás, március 21., 16 óra Szandi — dedikálás, március 22., 16 óra Szörényi Szabolcs — dedikálás, március 23., 16 óra Pa-dö-dő — dedikálás. (x)

Music City diszkó és színháztechnikai szaküzlet új cím és telefon: 1056 Váci utca 45. (137-2490). (x)

Válasszon önnek megfelelőt, és jöjjön velünk! Olaszországi üdülések 4-6 személyes apartmanokban júniustól szeptemberig, Riccione, Rimini, Jesolo bérleti díjak egy hétre **14 502—32 908 Ft. Spanyolországi üdülések** szállodában 9, ill. 16 napi repülőgéppel és autóbusszal Mallorca, Ibiza, Costa Dorada **30 350—58 196 Ft** között. Jelentkezését várjuk az Utazás '90 kiállítás ideje alatt az A pavilonban az IBUSZ-standon és irodáinkban. (x)

Válasszon önnek megfelelőt, és jöjjön velünk! Mongólia — a nemzetközi versenyjátékok idején. 12 nap, repülőgéppel július 8-tól **37 661 Ft. Japán** — az egzotikus Távol-Keleten. 17 nap repülőgéppel, vonattal és hajóval augusztus 9-től, **132 630 Ft.** A világ tetején — **Tibet.** 16 nap repülőgéppel és autóbusszal június 14-től, **171 681 Ft. Szovjetunió** — kéthetes üdülés Jaltán május és szeptember, **17 000 Ft.** Kéthetes üdülés Szocsiban **16 600 Ft.** Fekete-tengeri hajóút, 15 nap májusban, **10 319—14 274 Ft,** szeptemberben **10 853—15 115 Ft** kategóriától függően. Jelentkezését várjuk az Utazás '90 kiállítás ideje alatt az A pavilonban az IBUSZ-standon és irodáinkban. (x)

Nyelvtanulás = Élő Nyelvek Szemináriuma (alapítva: 1949), saját tananyag, hanganyag, video, korlátozott létszámú csoportok, Cambridge First C. kurzus. Heti 1x2 óra, 12 hétre 1300 Ft, heti 2x2 óra 2600 Ft. Beiratkozás: március 29.—április 6-ig du. 3—7-ig. Telefon: 135-6154. (x)

1990. márc. 7-én 16—17 között I. ker., Hegyalja út 23. sz. Forrás Áruház eladóterében felejtettem színes indiai bőrszatyromat. Kérem azoknak a személyeknek a jelentkezését, akik a táskáról bármilyen információt tudnak adni. Kérjük azt a házaspárt, akik a prospektusban babakocsit nézegettek, vagy azt a mankós férfit, aki szintén az eladóterben tartózkodott, tegyenek bejelentést. A nyomravezető magas jutalomban részesül. „Sürgős EH 216 579" jeligére a kiadóba. (x)

Köszönetet mondok minden kedves rokonnak, barátnak, ismerősnek, akik drága **férjem** temetésén részt vettek, részvétnyilvánításukkal fájdalmamat enyhíteni igyekeztek. Zrupkó Jánosné. (x)

Tengeri fuvarpiac

Az áremelés mentőöve

Több mint tíz éven át a nemzetközi tengeri hajózás valamint a hajógyártás a válságiparágak sorába tartozott. Az érintett vállalatok szinte legfontosabb célja a válság túlélése, a talpon maradás volt. 1986 közepén már derengett a fény az alagút végén, s napjainkban viszonylag jó konjunktúrát élvez a nemzetközi tengeri fuvarozás. Kérdés azonban, miből fogják finanszírozni az ágazat vállalatai a hajóflották most már elengedhetetlen korszerűsítését, lecserélését.

Az 1973-as olajválságot követően sorra épültek a világon a hatalmas — 250-300 ezer bruttóregisztertonnás — olajszállító tankerek, óriási tankerkapacitás jött létre a fuvarpiacon. Az 1978-as újabb olajáremelés megpecsételte a tengeri fuvarozócégek sorsát. A „fekete arany" iránti kereslet számottevő visszaesése miatt 1985 végéig a szállítókapacitás több mint 40 százaléka kihasználatlan volt. A rossz üzletmenet azonban nemcsak a tankhajóflottákat sújtotta.

A világkereskedelem növekedési ütemének lelassulása kedvezőtlenül érintette az ömlesztett nyersanyagokat, valamint a konténereket szállító tengeri flottákat is. A számottevő fölösleges szállítókapacitás — érthető módon — jelentősen lenyomta a fuvardíjakat, s így valóban csak a legtőkeerősebb cégek tudták — nem kis anyagi áldozatok útján — a válságot túlélni. A tartós dekonjunktúra sorra juttatta csődbe a tengerhajózási vállalatokat, köztük olyan márkás cégeket, mint az amerikai US Lines és a norvég Reksten. Olyan nagyágyúk, mint a japán Sanko Steamship vagy a hongkongi Orient Overseas pedig csak úgy tudták túlélni a válságot, hogy számottevően csökkentették hajóik és foglalkoztatottaik számát.

1986 közepén a kőolaj ára 8 dollárra zuhant hordónként, s az áresés jelentősen megnövelte az olaj iránti keresletet a világpiacon. A kőolaj-kereskedelem felfelé tartó irányzata napjainkban is tart, így a hajóstársaságok „reaktiválták" fölös szállítókapacitásaik nagy részét. A keresletnövekedés eredményeként ismét emelkedni kezdtek a fuvarozási díjak.

A Fearnleys norvég hajózási ügynökség adatai szerint egy 150 ezer tonnás tankhajó napi bérleti díja 1987-ben még 9 ezer dollár volt, az elmúlt év decemberében pedig elérte a 18 ezret. Ez az összeg azonban — az ügynökség szerint — még mindig nem elegendő a nyereségességhez, nem is szólva a flották fokozatos lecseréléséről. A világ tengeri szállítóflottája ugyanis rohamosan öregszik, a kilencvenes években a hajók nagyobbik részét szét kell bontani, s ezeket új tengeri járművekkel kell pótolni. Számítások szerint az évezred végéig évi 20 milliárd dollárt kellene fordítani új hajók vásárlására. A Chase Manhattan Bank véleménye szerint legkevesebb 29 ezer dollárnak kellene lennie a napi bérleti díjnak ahhoz, hogy a hajóstársaságok anyagi gondok nélkül korszerűsíthessék hajóparkjukat.

Az elmúlt 15 esztendőben meglehetősen kevés új hajót rendeltek az ágazat vállalatai annak ellenére, hogy a kereskedelmi bankok hajóépítési célokra igen kedvező kamattal kínálták a hiteleket. Ugyancsak kedvező hitellehetőségeket kínáltak a talpon maradásért küzdő hajógyárak, sok esetben kormánydotációval a hátuk mögött. A hajógyárak rendelési könyvei azonban több mint egy évtizeden át lanyha üzletmenetről tanúskodtak. Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban sorra zárták be kapuikat a hajógyártó cégek megrendelés hiányában. Japán, valamint az újonnan iparosodó államok hajóépítő ipara csak azért tudta túlélni a válságot, mert versenytársainál mintegy 40 százalékkal olcsóbban vállalt hajóépítést.

Időközben a világ tengeri szállítóflottája mind korosabb lett, sok társaságnak még arra sem futotta a bevételekből, hogy a munkanélküli hajókat karbantartsa, állagukat megóvja. Olcsóbb volt a reménytelenül fölös kapacitásokat a bontóba küldeni . . .

A londoni Lloyd's statisztikái szerint egy évtized alatt a 10 évnél nem idősebb hajók aránya a világflottában 62-ről 36 százalékra csökkent. A világ tankhajóparkjának több mint kétharmada 10 évesnél idősebb, az átlagéletkor meghaladja a 14 évet. A tengerjárók élettartama átlagosan 20 év, így meglehetősen sürgető a világflotta gyors és folyamatos lecserélése. (A világ ömlesztett árukat szállító flottájában 1972-ben az öt évnél fiatalabb hajók aránya még 60 százalék volt, tavaly ez az arány 14 százalékra csökkent, s az előrejelzések szerint 1999-ben nem haladja majd meg a 7-8 százalékot.)

Miután a világkereskedelemben részt vevő áruk mennyiségének 98 százaléka tengeri fuvarozás közbejöttével cserél gazdát, elképzelhetetlen a hajók szükséges lecserélésének további halasztása. (A világkereskedelem értékének 80 százaléka jut el tengeri fuvarral a vevőkhöz.) Ideig-óráig meghosszabbítható a hajók élettartama felújításokkal, de ez csak a végső megoldás néhány éves eltolását jelentheti. A tartós válságban kivérzett hajóstársaságok döntő többsége nincsen abban a helyzetben, hogy saját erőből hozzáfogjon flottája lecseréléséhez.

A kereskedelmi bankok viszont nem szívesen nyújtanak óriáshiteleket a hajóstársaságoknak, nem látják ugyanis biztosítottnak az adósságok kifizetését. Illetve olyan kamatok mellett kínálnak kölcsönt, amelyek vállalására nem képesek a hajóscégek. Ráadásul a hajóstársaságok nagy része még mindig nagy összegekkel tartozik a bankoknak a túléléshez felvett kölcsönökből.

Nem jelent megoldást az a terjedő gyakorlat sem, hogy a hajóstársaságok kötvényeket bocsátanak ki, s partneri viszonyt ajánlanak a befektetőknek. Az eddigi tapasztalatok szerint az így befolyt pótlólagos tőke legfeljebb a hajók felújítására elegendő, a flottacserére azonban nem. Ebben a helyzetben az új hajók vásárlásához szükséges tőkék egyetlen forrása a fuvardíjak jelentős emelése lehet. Szakértők számításai szerint a jelenlegi konjunktúra folytatódása esetén a hajóstársaságoknak nincs más választása, mint a bérleti díjak emelése. Ma valószínűnek tűnik, hogy az évezred végére az óriástankerek napi bérleti díja 40—60 ezer dollár között alakul majd. (Ebbe az összegbe már beszámították az infláció várható alakulását, valamint a hajóárak évi 3—6 százalékos növekedését is.)

Papírforma esetén tehát a fuvardíjak emelése elégséges anyagi eszközöket biztosít a világflotta nagy részének lecseréléséhez. Az önerőre való kényszerű támaszkodás azonban igen nagy kockázatot jelent és egy újabb hajóipari válság csíráit hordozza magában: nincsen ugyanis garancia arra, hogy a világkereskedelem a jelenlegi ütemben növekszik tovább, s a piac hajlandó elfogadni a hajótulajdonosok érdekeit szolgáló áremelést. Bármilyen okból is csökkenjék a kereslet a nemzetközi tengeri fuvarpiacon, a hajóstársaságok nem tudják majd az általuk remélt mértékben emelni a díjakat. Így egyrészről kénytelenek lesznek lemondani hajóparkjuk lecseréléséről, másrészről pedig újabb, megrázó válság vár rájuk.

GONDA GYÖRGY—SZENTGÁLI PÉTER

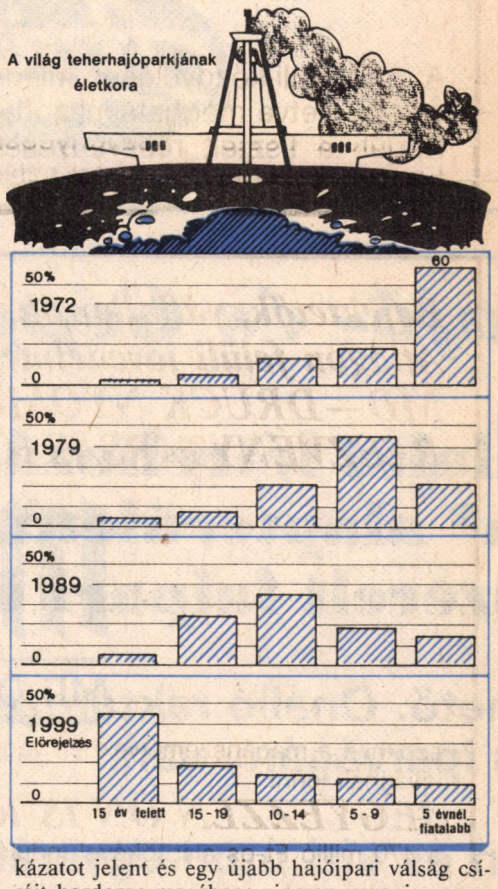

AGROKERTRADE

Az AGROKERTRADE KERESKEDŐHÁZ Részvénytársaság
értesíti tisztelt részvényeseit, hogy a társaság
éves rendes közgyűlését
1990. április 18-án (szerdán) 10 órai
kezdettel tartja.
A közgyűlés helye: SZOT Szálloda
Benczúr terem
Budapest VI., Benczúr u. 35.
A közgyűlés napirendje:
1. Az igazgatóság számadása az 1989. évi üzleti tevékenységről, javaslat a nyereség felosztására
2. A felügyelőbizottság jelentése
3. A könyvvizsgáló jelentése
4. A számadás és a jelentések megvitatása, a mérleg megállapítása, határozathozatal a nyereség felosztásáról
5. Az igazgatóság jelentése az 1990. évi üzletpolitikai elképzelésekről
6. A felügyelőbizottság elnökének megválasztása
7. A felügyelőbizottság ügyrendjének jóváhagyása
8. Egyéb indítványok

AGROKERTRADE Rt.
Igazgatóság

Szívesen látjuk önt, akár mindennap . . .

Ha író- vagy irodaszerekre, papírárukra, műszaki író- és rajzeszközökre, számítástechnikai cikkekre vagy bármilyen más, a profilunkba tartozó árura van szüksége,

fáradjon be a legközelebbi Ápisz-boltba!

Aki mindig akkor szerzi be a munkájához fontos eszközöket, amikor valóban szüksége van rájuk, mentesül a raktározási gondoktól és a tárolás költségeitől, így legalább 20%-os megtakarítást ér el, ráadásul

ÁRUKÍNÁLATUNKBÓL A NAPI CÉLJAINAK LEGINKÁBB MEGFELELŐ ÁRUT VÁLASZTHATJA KI.

Forduljon az Ápisz vevőszolgálatához!

Telefonszáma: 117-9999.

Igényét azonnal is, és megrendelés alapján is teljesítjük.

Ápisz

ajó- és Gépgyár Rt.

lalat létrehozására
n² alapterületű,
szerelt faipari üzemét.

hető. Önálló raktározási lehetőség,
s iparvágány van.

n és vízi úton egyaránt lehetséges.

ívül

dapest XIII., Váci út 202/C

tt levő

árom szintjét.

özponti fűtés és energiaellátás van.

metróval egyaránt megközelíthető,
um 10 percre van.

9-8229-es telefonon.

Izrael

A bevándorlási hullám élénkíti a gazdaságot

A szovjet zsidók nemrégiben kezdődött tömeges kivándorlása arra kényszerítette az izraeli kormányt és a nagybankokat, hogy átdolgozzák az idei esztendőre, valamint a középtávra szóló gazdasági előrejelzéseket és terveket. 1990-ben várhatóan 120 ezren érkeznek a Szovjetunióból Izraelbe, a következő 3-4 évben pedig összesen mintegy félmillió bevándorlóra számítanak. A bevándorlási hullám rövid távon ugyan jelentős gondokat okoz a stagnáló gazdaságnak, egy-két éven belül azonban — az előrejelzések szerint — az újonnan érkezők által támasztott fogyasztói és egyéb kereslet számottevő fellendülést hozhat.

Izrael gazdasági mutatói — néhány kivételtől eltekintve — 1989-ben nem javultak lényegesen 1988-hoz képest. A GDP mindössze 1,1 százalékkal növekedett, a gazdaság egészét pedig a restrikció jellemezte. Tovább növekedett az infláció, amelynek mértéke már megközelítette a 21 százalékot. A sékelt az amerikai dollárral szemben az év folyamán 17 százalékkal értékelték le, ami növelte az exportot. A kivitel 4,2 százalékkal bővült, az import pedig — elsősorban a gazdaság stagnálása miatt — 2,5 százalékkal maradt el az előző évitől. A lanyha gazdasági teljesítmények miatt a beruházások 5,2 százalékkal csökkentek. a személyi fogyasztás pedig egy százalékkal esett vissza. A költségvetés hiánya 1988-ban a GNP 4,6 százalékával volt egyenlő, tavaly ez az arány már elérte az 5,6 százalékot. A folyó fizetési mérleg aktívuma 0,7 milliárd dollár volt, s valamit sikerült lefaragni a külföldi tartozásokból is, amelyek összege 1989 végén elérte a 16,3 milliárd dollárt.

Nem várt mértékben növekedett a munkanélküliség: az 1,6 milliós munkaképes lakosság 9 százaléka volt állástalan. (Egy évvel korábban ez az arány 6,4 százalék volt.) A reálbérek mindössze 1,2 százalékkal növekedtek, a kormány pedig kötelezettséget vállalt, hogy a béreket az infláció mértékének 50 százalékában indexálja.

Az idei prognózisok elkészítésekor még nem indult meg a zsidók tömeges kivándorlása a Szovjetunióból, az előrejelzések így csak mérsékelt élénküléssel számoltak. A tartósnak ígérkező bevándorlás azonban jócskán átformálja a gazdaság kilátásait és várható teljesítményeit.

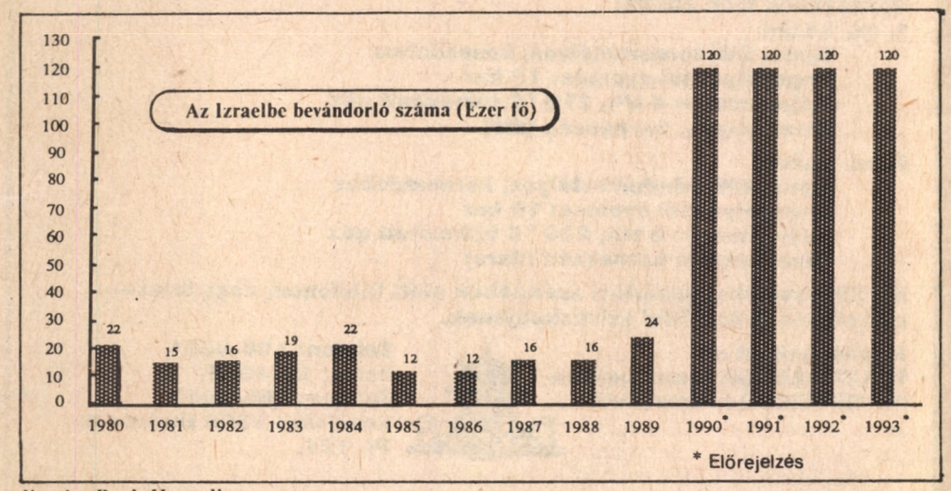

Forrás: Bank Hapoalim

(Érdemes megjegyezni, hogy a bevándorlókról egy évig az állam gondoskodik: egy esztendőn át ingyenesen biztosít számukra lakást, élelmiszert és átképzést, az országba való belépéskor pedig készpénzsegélyt kapnak. E kiadások egy részét a költségvetés fedezi, nagyobb részét viszont az Egyesült Államok, valamint a nemzetközi zsidó szervezetek állják.)

A következő 4 évben Izrael lakossága mintegy 700 ezer fővel bővül (ebből félmillióra teszik a szovjet bevándorlók számát), és még az évtized közepe előtt eléri az 5,25 milliót. A felmérések szerint a bevándorlók többsége munkaképes korban van, illetve lesz. Minden 100 ezer bevándorlóból 43 ezer felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

Az idei esztendőre várt 120 ezer bevándorló átmenetileg kedvezőtlenül hat majd a foglalkoztatottságra. Ahhoz, hogy ne növekedjék a munkanélküliek aránya, évente legalább 60 ezer új munkahelyet kell teremteni az országban. Az új munkahelyek és munkalehetőségek létrehozása viszont csak a beruházási tevékenység élénkítésével, valamint az infrastruktúra bővítésével érhető el. E két tényező „felpörgése" elengedhetetlen ahhoz, hogy az izraeli gazdaság zavarmentesen fel tudja szívni a bevándorlók seregét. Különösen nagy fellendülésre számíthat az építőipar, amely önmaga is jelentős munkahelyteremtő ágazattá válik. Várhatóan a kezdeti időszakban a hazai építőipar nem is tudja mennyiségben kielégíteni a megnövekedett lakásigényeket, ezért már rövid távon előre gyártott családi házakat fognak importálni.

Az átdolgozott gazdasági előrejelzések azzal számolnak, hogy idén az izraeli gazdaságnak sikerül zavarmentesen „abszorbeálni" a Szovjetunióból érkező bevándorlókat. A költségvetést még nem módosították, valószínűleg erre is hamarosan sor kerül. A büdzsé eredetileg 40 ezer bevándorlóval számolt 1990-ben, a deficit pedig a GNP 6 százalékával lett volna egyenlő. Várható, hogy a költségvetési hiány az átdolgozott variáns alapján meghaladja majd a bruttó nemzeti termék 10 százalékát. (A hiány az előrejelzések szerint 6-7 milliárd sékel lesz. Egy dollár 1,9 sékellel egyenlő.)

A bevándorlási hullám támasztotta jelentős pótlólagos kereslet eredményeként 1990-ben a GDP 6 százalékkal fog növekedni. A személyi fogyasztás az idén várhatóan ugyancsak 6 százalékkal bővül, a beruházások növekedése pedig 3 százalékos lesz. Az infláció az idén is 21 százalék körül alakul, a sékelt pedig — a Hapoalim bank véleménye szerint — újabb 17 százalékkal értékelik majd le. Az esztendő végére a munkanélküliség 8,5 százalék körül fog alakulni, a reálbérek pedig 2 százalékkal nőnek. Folytatódik az exportexpanzió, a növekedés hétszázalékos lesz. Kilenc százalékkal bővül az import, a bevándorlók számának jelentős növekedése ugyanis mind a termelésben, mind a fogyasztási cikkek területén pótlólagos behozatalt tesz szükségessé. Az újonnan érkezők letelepítéséhez, valamint a beruházások növeléséhez újabb külföldi kölcsönökre van szükség: az idén az adósságok 17 milliárd dollárra nőnek, 1993-ra pedig már el fogják érni a 20 milliárd dollárt.

Összességében arra számítanak Izraelben, hogy a bevándorlási hullám kezdetben gondokkal, a nem távoli jövőben pedig gazdasági fellendüléssel jár. A stagnáló gazdaságot „felrázza" a bevándorlók által gerjesztett pótlólagos kereslet. A gazdasági szakemberek Izraelben nem tartják kizártnak, hogy a Szovjetunióból érkezők száma az évezred végéig eléri az egymilliót. Már megkezdték a polgári termelés és fogyasztás „bemérését" és átállítását erre az eshetőségre is, hiszen az ország lakosságának ilyen mértékű bővülése gyökeres változásokat hozhat az egész gazdasági szerkezetben és életben.

GONDA—SZENTGÁLI

90.4.5.

a vagyon 5 százalékát is.

A bankoknak — így a Mezőbanknak is, amely az elmúlt évben több mint 100 millió forint hitelt nyújtott a magántermelőknek —, természetes módon ma még a tészek a legfontosabb hitelpartnereik. Nemcsak gazdasági túlsúlyuk miatt, hanem azért is, mert a nagyüzemek vagyonfedezete a hitelekhez úgyszólván abszolút garanciát nyújtott. A most — sok helyütt földbérleten — alakuló magángazdaságok jövedelmezősége jóval inkább ki van téve a gazdasági élet viharainak, mint a többféle ágazatot működtető nagyüzemek.

Hiányoznak vagy legalábbis még nem működnek azok a preferencia- és intervenciós rendszerek, amelyek a minimumra szorítanák a mezőgazdaság természetéből adódó termelési ciklusok amplitúdóját, és amelyek megteremtik a folyamatos termeléshez és árbevételhez szükséges

leit állandó partnerré, társtulajdonossá avanzsálhatná.

Amihez kevés a bank

A falusi bankfiókok, amelyek falusi tulajdonban is vannak, lehetnének ezután a mezőgazdasági vállalkozók tanácsadói és menedzselői, ezek révén lehetne a helyi pénzhiányt a helyi pénzfeleslegge semlegesíteni. Talán nem rugaszkodunk el nagyon a valóságtól, ha feltételezzük, hogy ezzel a rendszerrel önfinanszírozóvá válhatna a mezőgazdasági termelés is.

Túl egyszerű lenne azonban, ha a saját falusi bankhálózat kialakulásával sínre kerülne a magángazdálkodás. Árutermelő gazdaságok ugyanis elképzelhetetlenek érdekközvetítő mechanizmusok nélkül. Például az USA-ban, ahol a lakosság alig 1,5 százaléka foglalkozik mezőgazda-

Bármennyire is kívánatos lenne, a falusi rétegnek csak kisebbik hányada rendelkezik gazdaerényekkel

Az agrárágazat szerkezetátalakításának éppen az a legnagyobb problémája, hogy az átalakuláshoz szükséges fejlesztéseket éppen úgy „bess"-helyzetben kell indítani. Ezért a még csak mutatóban lévő igazi gazdálkodók gazdaságaik rt.-vé, vagy kft.-vé való átalakítási lehetőségének megteremtését is szorgalmazzák. Az rt.-hez azonban minimum 10 millió forint tőke kell, amitől a megalakuló gazdaságok vagy az indulás gondolatával foglalkozó leendő gazdák még nagyon messze vannak.

Ha fejlettebb formában, ha magasabb szinten is, de a kilencvenes évek újgazdái pontosan abban a helyzetben vannak, mint a '45-ös földosztás földhözjuttatottjai. Nincs mivel dolgozni! Az ország mezőgépállománya a 100 hektáros táblákon gazdálkodó nagyüzemekre van méretezve. Nincsenek kisgépek, vagy ha vannak, megfizethangoztatása és annak mindenáron való megvalósítása. Nem szabad elfelejteni, hogy a föld-magántulajdon visszaállítása nemcsak rendelkezési jogot, hanem egyéni érdekeltséget is jelent, aminek érvényesülését a gazdasági feltételek határozzák meg, legyenek azok 30 hektáros farmgazdaságok, vagy kétezer hektáros nagyüzemek. És még egy dolog! Az USA mezőgazdasága kétezerben című tanulmány szerint ott, az ezredfordulóig megkétszereződik az 500 hektáron felüli, úgynevezett nagyfarmok száma, termelési részesedésük pedig eléri a 60 százalékot. Magyarországon a tészbe lépett, oda kényszerített emberek több mint 70 százalékának nem volt több mint 5 hektár földje. A mai viszonyok között egy korszerű árutermelő gazdasághoz legkevesebb 30 hektárnyi földre lenne szükség.

BONYHÁDI PÉTER

Dexter Szerszámgyártó Részvénytársaság értesíti a tisztelt részvénytulajdonosokat:

évi rendes közgyűlését 1990. május 11-én, 10.00 órakor tartja a Béke-Radisson Szálló különtermében.

Napirendi pontok:

1. Beszámoló az 1989-es gazdasági évről
2. Tisztségviselők díjazása
3. A Felügyelő Bizottság Működési Szabályzatának jóváhagyása
4. Egyéb kérdések

Megjelenésükre feltétlenül számítunk.

Igazgatóság

A GANZ DANUBIUS Hajóépítő Részvénytársaság

1300 Budapest, Hajógyársziget felajánlja hasznosításra, ill. megvételre, megszüntetett kazánházának berendezéseit, gőzkazánjait.

Gőzkazánok főbb adatai:

1. sz. kazán
Típus: BW, ferderostélyos, hosszdobos
Engedélyezési nyomás: 15 bar
Teljesítmény: 4 t/h, 270 °C túlhevített gőz
Tüzelőanyag: barnaszén (dió)

2. sz. kazán:
Típus: BW, vándorrostélyos, keresztdobos
Engedélyezési nyomás: 10 bar
Teljesítmény: 6 t/h, 230 °C túlhevített gőz
Tüzelőanyag: barnaszén (dara)

Kérjük vevőinket vásárlási szándékuk előtt telefonon, vagy telexen előzetesen érdeklődni szíveskedjenek.

Felvilágosítást ad:
TEKET SÁNDOR főenergetikus
PINTÉR TIBOR üzemvezető

DANUBIUS 1835

Telefon: 168-8601
Telex: 22-4665
Telefax: 168-7057
Levélcím: 1300 Budapest, Pf. 121.

Ha nem otthon, hát külföldön

Az Egyesült Államok hadiiparban érdekelt nagyvállalatainak nem szerez maradéktalan örömöt a szovjet katonai fenyegetés megszűnése. Ennek nyomán ugyanis alaposan megnyirbálták a Pentagon költségvetését, és a gyártók milliárdos rendelésektől estek el. Szerencséjükre ott volt a világ képernyőin élőben követhető Öböl-háború, amely jó reklámot csinált szerte a világon az amerikai fegyvereknek. S vannak országok, amelyek meg is tudják fizetni őket. Nincs kizárva, hogy az amerikai hadiipar eddig 12–14 százalékos exportrészaránya hamarosan a 25 százalékot is eléri.

91. dec. 31.

A Fehér Ház már november közepén engedélyt adott a Raytheon cégnek, az Öböl-háborúban nagy tekintélyt szerzett Patriot rakéták gyártójának, hogy 14 Patriot rakétarendszert szállítson szaúdi rendelésre. Ennek értéke háromMilliárd dollár. A Raytheonnak nagyon is kapóra jött a sivatagi

M–1-esek a sivatagban

királyság vásárlása. A Pentagon lecsökkent vételi lehetőségei miatt ugyanis több mint háromezer dolgozóját kellett már elbocsátania.

Öböl menti vevők

Az amerikai fegyverek iránti külföldi érdeklődés ahhoz nem elég ugyan, hogy a katonai szállításokban leginkább érdekelt cégek hosszabb távon elkerülhessék az áramvonalasítást, de mindenképp lassítja ezt a folyamatot. Kiváltképp az Öböl menti tehetős arab államok, Szaúd-Arábia, Kuvait és az Emírségek sietnek felszerelkezni a háborúban legjobban vizsgázott fegyverekkel. Így a McDonnal Douglasnak nem kell leállnia az F–15-ös harci gépek gyártásával, és ami ezzel együtt járt volna, elbocsátania hétezer dolgozóját. Szaúd-Arábia a már említett Patriot-rendszereken kívül 72 F–15-öst is vásárol. Kuvait 36 vadászgépre, 6 Patriot-rendszerre és 200 tankra adott fel rendelést. Egyelőre tehát az M–1-es Abrams tankokat gyártó General Dynamicsnak sem kell tartania a kapacitáskihasználatlanságtól. Annál kevésbé, mert az Emírségeknek is szándékában áll vagy 340 M–1-est vásárolni.

Lesz engedély

A General Dynamics F–16-os repülőgépeire is van vevő a térségben: Egyiptom 46-ra, Törökország pedig 80-ra adott fel megrendelést. Mellettük továbbra is jó vevőnek számít Izrael: Patriot-rendszereken kívül mintegy 700 millió dollár értékben készül katonai járműveket vásárolni az Egyesült Államokból.

Für Lajos nem készpénzes vásárlásokról tárgyalt Cheney amerikai védelmi miniszterrel FOTÓ: MTI

Az arab országokba való fegyvereladásokhoz a törvényhozás hozzájárulása kell, de Washingtonban jól tudják: ha nem adnak engedélyt, Nyugat-Európában veszik meg a megkívánt fegyvereket.

Vannak jó vevőik az amerikai fegyvergyártóknak a délkeletázsiai térségben is. Dél-Koreát is érdeklik a Patriot-rendszerek, Indonézia, Malajzia és Thaiföld pedig Grunman felderítőgépeket vásárol. A Grunman és a Lockheed együttesen vizsgálja egy új típusú, nagy hatósugarú felderítő repülőgép gyártásának lehetőségét. Ilyenre Japán tartana igényt nagyobb mennyiségben.

Licenckockázat

Az ázsiai vásárlók szeretnének fegyvergyártási együttműködést is kialakítani amerikai hadiipari cégekkel.

Dél-Korea már meg is állapodott a General Dynamicsszal 120 F–16-os repülőgép közös, illetve licenc alapján való gyártásáról. Hadiipari szakértők azonban óva intik az amerikai cégeket licenceladásoktól, mondván, hogy ezzel önmaguknak teremtenek vetélytársakat.

De a megrendelések csökkenése miatt pánikba került óriásvállalatok körében egyelőre süket fülekre talál az intelem. A túlélés érdekében minden üzletet igyekszenek megkötni. A hadiipar ugyanis viszonylag lassan képes átállni polgári termékekre, ráadásul a tartósnak ígérkező amerikai dekonjunktúra is nehezíti a helyzetét.

GONDA GYÖRGY

elnök-vezérigazgatója
– Elsősorban a napilapokat olvasom, és a kollégáim is ezt teszik. Ezekből szerzem az általános és az üzleti információim egy részét. De meg kell mondjam, ezek valóban csak ad hoc hírforrások, az általános és érdekes jelenségekre hívják fel a figyelmet. A döntéshozatalra vajmi kevés hatással vannak. Bankuknál állandó sajtófigyelést tartunk, így az Üzlet cikkeit is górcső alá vesszük. Elsősorban a hetilapokban közölt információkra támaszkodom, ugyanakkor a szemlézett cikkeknél már megnézem, hogy az melyik újságban jelent meg és kinek a tollából. A döntés-előkészítés egészen más csatornákon történik, arra megvan a saját információs rendszerünk, s erre támaszkodva, alapos felkészülés után határozzuk el magunkat. A lapokban megjelenő információk tartalmával, pontosságával nem vagyok elégedetlen, itt azonban különbségek mutatkoznak újságok és újságírók között.

Honti László

a Budaflax Lenfonó és Szövőipari Vállalat vezérigazgatója
– A napilapok gazdasági információnak többsége nem megbízható, de a Magyar Kereskedelmi Kamara napilapja, a VG is sokszor helyesbíti korábbi írásait. Emiatt az Üzletből és a Napiból igyekszem tájékozódni. Keveslem azokat az írásokat, amelyek a kormánynak a vállalkozásokat segítő terveiről számolnak be. Szívesen olvasnék a jelenleginél sokkal több konkrét, jó, követendő példát. A rosszak bemutatására is szükség van természetesen, de azoknál erőteljesebben kellene felhívni a figyelmet a hibákra, illetve, hogy mi vezetett azokhoz.

mes-szerű lapra lenne szükség, legalábbis ami a megbízhatóságot illeti. Több sajtótermékből – így a két napi zöld újságból és az Üzletből – veszem az információkat, mivel nem tudtam kiszűrni, melyek azok a biztos források, amelyekre belső döntéseimet építhetem. A gazdasági trendek, a vállalati helyzetképek és elemzések, a napi események – cégek, ügyek – nyomon követése, a vállalatomhoz hasonló helyzetű bel- és külföldi cégek, illetve a szerszámgépipar hazai és külföldi helyzetének bemutatása egyaránt érdekel. Kevés időm van, így örömmel veszem a rövid és találó címmel megírt cikkeket.

Emesz Lajos

a budapesti Szőrmegép Kft. ügyvezető igazgatója
– Nagy szükség volna egy olyan gazdasági tájékoztató csatornára, amelyik az elvonatkoztatott híradások helyett naprakész céginformációt nyújt. Jelenleg a HVG-t, a Napit, a Világgazdaságot kapom, s előfizetői voltunk az Üzletnek is, még nem újítottuk meg. Viszont a hazai kiadványok közül a legtöbb konkrét üzleti információhoz a Kopint-Datorg külkereskedelmi tájékoztatója révén jutunk. Rendkívül keveset lehet megtudni a hazánkban működő nagyvállalatok, különösen az új vállalkozások anyagi helyzetéről, fizetőképességéről. Előfordult már, hogy partnerünknek – aki szabályszerűen átvette a másfél millió forintos gépet – leszámláztuk a tartozást, de a megnevezett bank azt válaszolta, hogy ügyfele náluk vezetett számláján egy fillér sincs.

(További vélemények az 1992. január 3.-ai számban)

„lapgazdájuknak", a Magyar Gazdasági Kamarának. Az MGK vezetői azonban nem engedtek a negyvennyolcból.

A nagy múltú Világgazdaság úgy viselte impresszumában a Magyar Gazdasági Kamara nevét, hogy annak tulajdonjogilag semmi köze sem volt a lapot kiadó kft.-hez. Akárcsak annak idején például a Hazafias Népfrontnak a Magyar Nemzethez. Ezen a helyzeten akartak változtatni a lap szerkesztői, akik a kiadó kft.-nek egyszersmind résztulajdonosai is. Döntésüket egy kedvezőnek látszó tőkebevonási lehetőség is ösztönözte: a jó néhány európai üzleti lap ellenőrző pakettjét birtokló Eurexpansion francia tőkéscsoport a Figyelő után a VG-ben is többségi tulajdont vásárolt volna.

A Világgazdaság lapcímet és a címgrafikát azonban a kamara saját szellemi tulajdonaként védette. A kft. ügyvezetői ennek fejében előbb 10, majd 25 százalékos tulajdoni hányadot ajánlottak fel neki a leendő Eurexpansion többségű vegyes kiadói társaságban. Ebbe a feltételbe azonban a kamara vezetősége nem volt hajlandó belemenni. Válaszként a kft. a kamarával kötött lapkiadási szerződésben megszabott háromhónapos határidőre – egy június 29-én kelt levélben október elsejére – felmondta a Világgazdaság kiadását, hogy Napi Világgazdaság címen „új" lapot indítson.

Kétféle lojalitás

Csak sejteni lehet, hogy a felmondással ki akarták kényszeríteni a kamara számukra kedvező döntését. A visszavonulás útját megkönnyítendő, a VG-t a szerkesztőbizottság elnökeként jegyző Vince Mátyás nem is írta alá a felmondó levelet, sőt ebben az időben külföldre utazott jól megérdemelt nyári szabadságára.

Az MGK vezetősége azonban megmakacsolta magát. Ahelyett, hogy engedett volna a szerkesztőség nyomásának, a nyári vakációk kellős közepén belevágott egy másik lap szervezésébe. Ebben kezére játszott, hogy a VG munkatársi csapatának nagyobbik hányada nem értett egyet a „hadüzenettel", és az alapító főszerkesztő, Gyulai István vezetésével másik kft.-t alapított a kamara lapjának kiadására. A lap jól bevezetett címéhez és arculatához fűződő jogok végtére is a kamarát illették, jogfolytonosan tehát az a csapat adhatja ki a Világgazdaságot, amelyik megmarad a kamara védőszárnyai alatt. És ezé a Világgazdaságé maradnak a bevételi biztonságot nyújtó előfizetők is.

Forró megoldotta

A lojális magnak kellett azért még némi induló tőke meg egy kiadói szervezet. Az utóbbi felállítására pályázatot hirdetett meg a kamara. Nem épp széles körűt, erre kevés volt az idő. Így aztán eléggé jól előre lehetett látni az eredményt: Forró Tamás, a leendő magyar sajtócézár lesz a győztes. Nemcsak azért, mert a Privát Profittal már beírta a nevét a megújuló Magyarország gazdasági sajtójának történetébe, hanem mert közismerten jó bank-

már szeptember 17-én piacra hozta az MGK Világgazdaságát. Ennek, persze, ára volt. A kiadásra alapított részvénytársaság alaptőkéjét 100 millió forintban szabta meg, amiből 30 milliót képvisel az MGK szellemi apportja: a lap címe. További húszmilliót öt kamarai tagszervezetnek kellett letennie készpénzben. Az alaptőke másik felét részben bankok adták össze készpénzben, részben Forró Tamás Forka Kft.-je, illetve a Világgazdaság Kft.-ből kivált csapat újonnan alapított kft.-je. Az utóbbiak hozzájárulásának bizonyos hányada szellemi apport volt.

Balszerencsés Napi

A válás után Napi Világgazdaságnak átkeresztelkedett függetlenné vált lap címe időközben Napira változott. A Gazdasági Versenyhivatal ugyanis megtiltotta a Világgazdaság cím használatát. Ennél is kellemetlenebbül érinthette Vince Mátyás csapatát, hogy a bizonytalanná vált előfizető-megöröklés nyomán az Eurexpansion elvesztette azt a meggyőződését, hogy ezzel a lappal kellene folytatnia magyarországi expanzióját. Egyes hírek szerint erre a célra amúgy is csak igen kevés pénzt lett volna képes mozgósítani.

Most tehát az Üzlettel együtt immár három lap közül válogathat az üzleti világ hírei iránt érdeklődő olvasó és az üzeneteit ennek a körnek szánó hirdető. Csakhogy ez a kör kicsiny három lap eltartásához, és megfelelő felkészültségű újságíróból és szerkesztőből sincs elég, hogy három jó üzleti lapra elegendő jusson belőle. A Magyar Gazdasági Kamara mindenesetre elővigyázatosan vállalt kockázatot: ha az ő lapja bukik, csak szellemi apportját veszítheti el.

ÉRSEK IVÁN

Légitársaságok a világpiacon

Csata a levegőben

A világ utas- és teherszállító, illetve mindkét tevékenységre szakosodott légitársaságai 1989-ben különösen éles versenyharcot vívtak egymással. Ennek az az oka, hogy mind 1988-ban, mint pedig tavaly a korábbiaknál számottevően magasabb a kereslet a szolgáltatások iránt. 1988-ban a légitársaságok 1,1 milliárd utast szállítottak, mintegy 5 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. Az előrejelzések szerint 1989-ben a növekedés üteme még az 1988. évinél is magasabb. Ugyanez az irányzat tapasztalható a légi teherfuvarozásban: 1988-ban a légivállalatok 48,3 milliárd tonnakilométert teljesítettek, 11,1 százalékkal többet az előző évinél. A szakemberek 1989-ben 13-15 százalékos növekedéssel számolnak. A nemzetközi légiközlekedési szervezet statisztikái szerint a légitársaságok 1988. évi bevételei 16 százalékkal emelkedtek, s elérték a 144,5 milliárd dollárt. Az előzetes adatok szerint az 1989. évi bevételek valószínűleg meghaladják a 155 milliárd dollárt.

A rohamosan növekvő forgalom és az élező verseny velejárója, hogy az évtized második felében az iparágban felgyorsult a tőkekoncentráció és a fúzió. A személy- és áruforgalom jelentős bővítése igen nagy beruházásokat igényel: egyrészről a légitársaságoknak az elöregedő géppark lecserélése mellett gondoskodniuk kell a légiflották bővítéséről, másrészről korszerűsíteniük kell a földi kiszolgálást, mindenek előtt az árutovábbítás területén. Világméretekben mintegy 200 milliárd dolláros beruházást kell megvalósítaniuk a légitársaságoknak az ezredfordulóig. Ez az invesztíciós tevékenység a kisebb és közepes méretű légitársaságok számára szinte megoldhatatlan feladatot jelent, ugyanakkor a nagy légivállalatok sem nélkülözhetik az együttműködést, a feladatok összehangolását.

Az Egyesült Államokban az elmúlt öt évben jelentős koncentráció zajlott le a légifuvarozásban, a piacot ma már 9 nagyvállalat uralja. Ezek a cégek felvásárolták, magukba olvasztották az ágazat mintegy 90 kisebb és közepes méretű légitársaságát. A „megalégitársaságok" most egymás tőkerejét próbálgatják, s nem kizárt, hogy néhány éven belül tovább csökken a talponmaradottak száma.

Különösen nagy verseny folyik a légi teherszállítás piacán. Ma már a világ vezető légitársaságai saját teherflottával és -vállalattal rendelkeznek. Az igazi versenyt számukra azok — az elsősorban amerikai — a légitársaságok jelentik, amelyek kizárólag áruszállítással foglalkoznak. Az amerikai Federal Express, a Flying Tiger, a United Parcel System, az Emery, a DHL és a többiek egyre nagyobb részesedésre tesznek szert a cargopiacon. A nyár végén a Federal Express felvásárolta a Flying Tigert, s ezzel olyan nagyvállalat született, amely jelentős konkurenciát jelent a többi, elsősorban nyugat-európai szállító számára. Az összeolvadás révén olyan óriáscég alakult, amely tavaly összesen 2,6 millió tonna árut szállított. Nem véletlen, hogy ezek után a Lufthansa, az Air France és a japán JAL — a három cég együttesen 1,8 millió tonna árut szállított 1988-ban — tárgyalásokat kezdett az együttműködésről, amelynek keretében szó van a három légitársaság földi és légifuvarozási rendszerének egyesítéséről.

A tervek szerint a három légitársaság hamarosan nemzetközi légi teherfuvarozási vállalatot alapít és működtet mintegy 140 millió dolláros alaptőkével. Még a háromoldalú tárgyalások megkezdése előtt a Lufthansa és az Air France hosszú távú együttműködési megállapodást kötött, amely többek között kiterjed az áruszállításra is. A JAL számára a közös vállalat létrehozása azért is sürgető, mert így kedvező pozíciókra tehet szert 1992 után a Közös Piacon.

Az együttműködés erősítését és a koordináció szükségességét jelzi a Swissair és a SAS megállapodása. Egy évig tartó tárgyalások után a két légitársaság megállapodott, hogy — önállóságuk megtartása mellett — együtt értékesítik európai és interkontinentális járataikat, összehangolják a repülőgéppark és a földi kiszolgálás fejlesztését és működtetését. A kooperáció keretében részvényeket vásárolnak egymás vállalataiban, s összehangolják árufuvarozási tevékenységüket is.

Szakértők véleménye szerint Európában — némi késéssel — az amerikaihoz hasonló koncentrációs folyamat megy végbe a légi közlekedésben: a fúziók és cégfelvásárlások eredményeként a kilencvenes évek második felére a piacot mintegy féltucat nagyvállalat fogja uralni. Az amerikaihoz ugyancsak hasonlítható, úgynevezett nyitott egek politikájának fokozatos megvalósítása a verseny erősödését és a „kiválasztódás" felgyorsulását hozza majd magával a következő esztendőkben kontinensünkön.

G. SZ.

32/16, 39/8
25/1,4, 40/9, 44/7
6/1,4
5/13

17/10, 38/10
47/7
35/6
20/1
2/1,5, 51—52/17,19
2/4

7/8, 17/10, 41/5,
43/5, 49/10, 50/10,
51—52/17,19
2/10

10/5, 22/19,20
31/1,6, 32/5,
35/1,5,8, 37/1,4,
39/5, 51—52/12
14/8, 46/10
12/15, 15/18,
18/15
32/17
1/11, 14/1,4
4/1,4, 33/1,9
16/5
27/4

Vállalkozásfejlesztési Alapítvány 26/7
VASAS Szakszervezet 40/8
válságkoncepció 46/10
vállalatvezetés 48/1,4
vámrendszer 49/9, 51—52/21
vegyipar 42/7
vegyes 4/5, 20/8
vállalatok—KGST-piac
vendéglátás 9/1,8
vegyes vállalatok 13/5, 40/9
versenyszabályozás 15/15, 38/1, 46/6, 50/21—26
vezetői prémiumok 19/7
világbanki hitelek 2/7
világbanki fejlesztések 7/7, 8/7, 9/7
világkiállítás 19/1,6, 31/9, 32/9, 38/9, 47/1,10, 49/1,6
világkereskedelem 25/9
Világgazdasági Tudományos Tanácsadó Testület 28/9
VOSZ 10/8, 28/8, 33/6, 39/8, 46/9, 49/10
VGMK 35/1,4
Zwack 21/6
zsirórendszer 11/15

NEMZETKÖZI GAZDASÁG

1/13, 32/13
1/13, 26/12
2/1, 5

3/13
3/12
4/16
15/12, 21/11, 12,
31/12, 33/12,
34/12, 42/112
23/3
24/15, 27/12
51—52/25
1/15

4/8
6/16, 18
12/4, 21/21
16/12
16/12
17/12, 27/12,
30/13
21/21
21/21
26/13

39/1, 4

44/12
1/13
4/16

11/18

21/21
29/4
41/6
50/12
4/12, 8/12, 24/12,
34/1, 10, 41/12,
51—52/7
3/12
5/12
9/12
9/12, 39/13
23/12
35/12

1/13, 2/13, 12/13,
19/12, 33/12,
44/12, 46/1, 3
2/3
4/16

EMS 14/12
EFTA 14/13, 16/12, 33/12
ENSZ 29/12
ECU 32/16
ECOFIN 44/12
ESOP 45/6
Eurotunnel 45/12
EFTA-opció 46/12
ET 47/13
EFTA—EK—OECD 48/9
Élelmiszergazdaság 49/13
Fejlődő országok 5/12
Finn-szovjet keresk. 7/9
Federal Reserve Board 12/12
Finnország 22/12
Gyógyszeripar (USA) 3/12
„Gazdasági csoda" 3/12
GDP 6/12, 28/15, 16
Generali 26/16
Getz Corporation 34/10
GAO 42/12
Görögország 44/13
GATT 46/7
Gyógyszeripar (Japán) 51—52/25
HORWATH AND HORWATH INTERNATIONAL 4/16
Hadiipar 26/12
Hetes gazdasági csúcs, Párizs 28/13
Hetes gazdasági csúcs 29/13
Hadigazdaság 32/12
Hongkong 45/13
Iacocca, Lee 1/13
IMF 4/8, 40/15, 41/15, 16, 46/5
IKEA-Bútorker. 16/9
INTOSAI 33/12
Innováció 34/13
Institutional Investor 43/8
Japán 10/13, 17/17, 20/13, 22/22, 26/15, 51—52/25
Jugoszlávia 14/18, 20/12, 26/11
Jugoszláv—Szovjet 31/12
Japán—USA 48/13
KPMG PEAT MARWICK 4/16
Konvertibilis elszámolású keresk. 5/9
KGST 6/12, 10/9, 12/1, 4,

KGST—OECD 38/1, 5
Közgazd. Nobel-díj '89 42/13
Kozmetikai cégek 43/6
Közép-Kelet-Európa 49/12
Latin-Amerika 4/13, 10/12, 47/7
Lengyelország 16/13, 21/22, 22/13, 23/12, 48/12, 49/13,
Louvre-egyezmény 23/12
Lauder Estée 43/6
London 43/12
Latin-Amerika-modell 49/12
Munkaügyi megállapodás (Magyar—NSZK) 2/10
Mexico-modell 17/12
Metropolitan Bizt.Társ. Mexico 18/13 30/13
Marmon Group of Companies 34/10
Munkaerőexport 41/9
Maquiladora-program 51—52/26
NSZK 1/12, 7/12, 5/17, 18, 21/12, 13, 41/12, 50/12
NSZK—OECD 1/12
Nagy-Britannia 1/15, 2/16, 3/15, 17/13, 43/12
NDK 9/13, 21/20, 47/12
Nemzetközi postapiac 11/12
Nemzetközi fuvarozás 16/8, 25/13, 50/10, 51—52/10.
Német ker.NDK—NSZK 25/12, 35/12, 51—52/27.
Nader-jelenség 24/13
Nemzetközi Valuta Alap 24/16
Nemzetközi adósságstratégia 40/15
Nemzetközi gazdaság 41/12
NOVA 42/7
Nyersanyagpiacok 19/13, 39/12, 44/12
Nyugat-Berlin 35/12
Olaszország 8/12, 21/13
OPEC 19/13
OECD 38/13
Opel 46/24
Ötszázak klubja 16/15
PRICE WATERHOUSE 4/16, 18/7
Paraguay 7/12
Posta 11/12
PEWEX 21/22
Portugália 37/13
Részvénypiac (Szu) 2/12
Repülőgép-gyárak 25/13
STOY HARWARD 4/16
Spanyolország 6/12, 13/13, 40/12, 41/12
Svédország 7/12, 12/13, 26/12, 32/13, 40/12, 51—52/26
Suzuki 46/24
Számvevőszék (NSZK) 1/12
Szovjet adóreform 1/13
Szovjetunió 2/12, 5/12, 6/16, 18, 7/13, 11/12, 13/13, 19/5, 20/12, 23/12, 38/12, 43/8, 45/12, 47/15
Szu.külgazd. 6/9
Szu.mezőgazdaság 14/12
Szlovénia 20/12
Szociálpolitika 21/13
Törökország 4/12
Transzimpex 21/21
Tizenhatok jelentése (Schmidt) 33/13
Tengiz—Jamburg 42/1, 4
USA 2/12, 3/12, 8/12, 13, 10/13, 11/9, 29/4, 12/12, 18/13, 24/12, 13, 25/12, 13, 26/11, 27/17, 12, 32/12, 34/12, 35/13, 36/13, 39/12, 42/12, 47/12, 49/12, 50/10, 51—52/26-
Új-Delhi 5/13
USA—Japán 48/13

90. jan. 12.

WEBSTER-TÖRTÉNELEM

Mágneslemezen a szótárcsászár

A Gallup közvéleménykutató intézet felmérése szerint, az amerikai családok 89 százalékának otthonában fellelhető *értelmező szótár*. Ezek döntő többsége az örökifjú és világszerte ismert *Webster-szótár* teljes vagy kivonatolt változata. A Webster annyira népszerű — és szükséges — az USA-ban, hogy különböző kiadásait a nagyobb amerikai városok utcáin, aluljáróiban „asztalról" is árulják. *Már egy dollárért is megvásárolható a 80 ezer kifejezés magyarázatát tartalmazó zsebkönyv alakú „kis-Webster"*. (A többkötetes teljes értelmező szótár ára meghaladja az ötven dollárt.)

Az értelmező szótár az a „műfaj", amely szinte mindenkinek megvan, de senki sem „olvassa ki", *csak szükség esetén használja*. Nemzetközi szokás, hogy a szótárakat, lexikonokat általában senki sem dobja ki a házikönyvtár selejtezésekor. Ennek ellenére a szótárak igencsak kelendő portékák mind az Egyesült Államokban, mind pedig a világ más részein.

Brit és amerikai angol

A világ egyik legnagyobb és legelismertebb lexikon- és szótárkészítő „műhelye" a *Merriam—Webster* cég. A vállalatot 1806-ban alapította *Noah Webster* és még ugyanebben az esztendőben megjelentette az angol nyelv értelmező szótárát. A már akkor nagy közönségsikernek örvendő kiadvány 37 ezer szó magyarázatát adta az olvasóknak. 1826-ban látott napvilágot, ekkor jelent meg kétkötetes szótára, amely a *brit és az amerikai angol összehasonlítását, jelentésbeli eltéréseit is tartalmazta*. A versenytársak a siker láttán maguk is igyekeztek „ráharapni" az üzletre, de Webster népszerűségének és üzleti sikereinek a közelébe sem jutottak.

Webster 1843-ban bekövetkezett halála után a szerzői jogokat két testvér, *George* és *Charles Merriam* vásárolta meg, s a kiadó azóta viseli a Merriam—Webster nevet. A vállalat székhelye *Springfieldben*, Massachusetts államban van, s a cég ma már része az ugyancsak világhíres *Encyclopaedia Britannica* lexikonbirodalomnak.

A Merriam—Webster napjainkban természetesen nemcsak értelmező szótárak szerkesztésével és kiadásával foglalkozik. Az általános jellegű szótárak mellett *szakmák szerint* is jelentet meg kiadványokat. Sőt, külön értelmező szótárak készülnek *egyetemek, középiskolák* és *általános iskolák* részére is. Nagy számban ad ki a vállalat olyan értelmező szótárakat is, amelyek *az angol szavakat idegen nyelveken magyarázzák meg*. Külön fejezet a cég tevékenységében az úgynevezett szabadidőszótár, amely *a keresztrejtvények szerelmeseinek, vagy éppen a rímfaragóknak nyújt segítséget*. A Gallup felmérése arról tanúskodik, hogy az amerikai családok 32 százaléka rendelkezik legalább egy idegen nyelvű Websterrel. A keresztrejtvényszótár minden ötödik, az üzleti szótár pedig minden hetedik amerikai család könyvespolcának állandó „lakója".

Az alvilág nyelve

Időközben a Merriam—Webster értelmező szótár szerkesztői tevékenysége annyira kiszélesedett, hogy a teljes kört csak a cég vezetői tudják már áttekinteni. Többek között értelmező kiadványokat jelentettek és jelentetnek meg *a bibliáról, a sportról, az angol és az idegen szavak kiejtéséről, stb.* Igencsak népszerű az úgynevezett *alvilági szótár*, amely a bűnözők által használt szavakat „fordítja le" köznapi nyelvre. Az általános jellegű értelmező szótár mellett a vállalat számára a legnagyobb bevételt *az üzleti, kereskedelmi szótárak biztosítják*, s az előrejelzések szerint ezek kereslete fog a következő években a legdinamikusabban növekedni.

Az összes Webster-szótár alapját a 200 ezer szó jelentését tartalmazó általános értelmező szótár képezi, a szakszótárak tulajdonképpen ebből „nőnek ki". Az általános értelmező szótárat évente — keménykötésben —, kétmillió példányban jelentetik meg, s ez 35 millió dollár bevétel a vállalatnak. A rövidített szótárak példányszáma évente meghaladja a 20 milliót. Nem rossz üzlet tehát a Merriamék számára a szótár, igaz nem is könnyű mesterség. *Munkatársak tucatjai foglalkoznak az új szótárak összeállításával, valamint a nyelv fejlődési folyamatának „átültetésével", vagyis az egyes szavak jelentésmagyarázatának kibővítésével.*

Egy-egy értelmező szótár kibővítésének, új kiadásának előkészítése egymillió dollárba kerül. *S a munka sohasem fejeződik be, hiszen amikor egy új szótár megjelenik, a következő kiadás előkészítése már folyamatban van.*

A statisztikák tanúsága szerint *az irodalmi sikerkönyvek bolti „élete" mintegy hat hónap, tehát legalább ennyi ideig keresik a vásárlók*. Egy-egy jó szótár karrierje *5-10 esztendeig* is eltart a könyvesboltokban. A kevésbé sikeres könyvek egy idő után a boltok raktárába kerülnek, az értelmező szótárak viszont — az állandó kereslet miatt —, állandó lakói a könyvüzletek polcainak. *Szerzői, szerkesztői azonban viszonylag tehetetlenek a másolással, „koppintással" szemben annak ellenére, hogy a szótárakat is védi a szerzői jog.*

Plágiumperek

Értelmező szótárban ugyanis nehéz újat nyújtani. A szavak értelmezése nagyjából minden szótárban azonos, a különbséget elsősorban az egy szóra jutó értelmezések (jelentések) mennyisége jelenti. A Merriam—Webstert az nem zavarja, ha más kiadók értelmező szótárai átvesznek jelentéseket tőle, az ellen viszont bírósági úton lép fel, aki gyakorlatilag szóról-szóra saját kiadásában nyomtatja ki a Webstert.

A Webster szerkesztői munkaidejük nagy részét olvasással töltik, hogy egy-egy szónak minél több új jelentését fedezzék fel. *Többek között rendszeresen olvassák az állatokról szóló folyóiratokat, a számítógéppel foglalkozó újságokat, valamint más szakmák lapjait.* Így bővül egy-egy szó jelentése az új kiadásokban.

A lexikonok és a szótárak szerkesztőit és kiadóit is „utolérte" *az elektronika*. Néhány évvel ezelőtt megjelentek az első elektronikus lexikonok és szótárak. Mindaz a tudásanyag, amely eddig könyvekben volt összegyűjtve fokozatosan *mágneslemezre* kerül és leolvasható a számítógép monitorjáról. *Hamarosan az üzletekbe kerül például a több mint 30 kötetes Encyclopedia Britannica — mindössze két mágneslemezen.* A Merriam—Webster is haladni kíván a korral és 99 dollárért már piacra is dobta a nagy értelmező szótár „számítógépesített" változatát. A cég vezetői azonban úgy tartják, hogy *még sokáig lesz vevője a kemény kötésű „nagy-Websternek" is, amelyen generációk nőttek fel a világ nagy részén.*

(—asz)

A BKV

Trolibusz Üzemigazgatósága

trolibusz-járművezetői tanfolyamot indít

1990 januárjában.
Kiképzési idő: 3 hónap, ez alatt a kereset 9000 Ft/hónap
Kiemelt fizetés: a kezdő jövedelem — 21 munkanap — 15 000—18 000 Ft/hónap.
A szabadnapon végzett munka bére: 1000—1500 Ft/nap,
a munka nehézségének függvényében.
3 év után, 4—25 Ft/üzemóra, szolgálati időtől függő pótlék illeti meg a trolivezetőket.
Ingyenes utazás, családtagok részére is.
Szükség szerint munkásszállás van.
Jelentkezni lehet:

BKV
Trolibusz Üzemigazgatóság
Budapest, Zách u. 8. 1101 (Pongrácz-telep)
Tel.: 117-0368, 11-es vagy 13-as mellék.

SZOMORÚ SZTORI A BESÚGÁS BIRODALMÁBÓL

Aki a Szeku-főhadiszállásról hazavitte dossziéját

Azt hiszem, *Alan Cowell* cikke az *International Herald Tribune-ben* segített megértetni az átlag amerikaival, *milyen* rendszert zúzott szét Románia népe. *Mr. Smith* számára ugyanis nem olyan könnyű ezt megérteni. Még akkor sem, ha ismeri a *Watergate-ügyet* és a hasonlókat. Még akkor sem, ha tudja, hogy a hatalomnak néha az ő házájában is van szeme és füle. Azt azonban, hogy ez a szem és ez a fül *mit* jelentett a Kárpátok géniuszának poklában, Mr. Smith csak *illusztráció* segítségével képes elképzelni.

Íme, egy a sok közül.

Cowellt Bukarestben megkereste egy *Doru Pavolaiae* nevű közgazdász és dióhéjban elmondta neki a saját sztoriját. Pavolaiae néhány nappal a rezsim bukása előtt a Lipscani utcán találkozott egy régi barátjával, és azt mondta neki, amit akkor már a félelem ellenére mindenki vagy majdnem mindenki mondott mindenkinek: hogy *ezt már nem lehet kibírni, innen el kell menekülni.*

December 22-én, mit tesz isten, a közgazdász ott volt azok között, akik a fővárostól százhatvan kilométerre levő Foksaniban *megostromolták a Szeku-főhadiszállást.* Ott megtalálta a saját dossziéját, amiben az első bejegyzés dátuma 1977. július 12. volt, az utolsó pedig 1989. december 18., vagyis *az a nap, amikor találkozott a régi baráttal.*

A közgazdász azt mondja, az „anyag" olyan volt, amilyennek elképzelte, részigazságok és hazugságok életveszélyes elegye. A 48 éves férfi 12 éve búját meg az aktacsomagban, a saját és első, majd második neje nemi és egyéb kapcsolatai, kijelentései, nemegyszer „beszédes grimaszai" sorakoztak a különböző ügynökök jelentéseiben. Hogy *több* besúgóról van szó, arra nemcsak az anyag gazdagsága, hanem a *fedőnevek* tarkasága is utalt. A legtöbbször szereplő fedőnév a *Kobzos* volt, azt a bizonyos 1977-es első jelentést is ő prezentálta bizonyos *Predescu* Szeku-hadnagynak, az ő közlései nyomán rendelt el a hatóság Pavolaiae lakásán 1979. május 23-án és november 23-án, 1981. június 9-én és október 9-én *„intenzív telefonlehallgatást"*, 1985-ben és 1986-ban *„intenzív postafigyelést"*.

Az olvasó már sejti a drámai poént és az olvasónak igaza van. Az utolsó dátum feketén fehéren tanúsította, hogy *Kobzos nem más, mint a jó barát.* Ahogy a közgazdász elmondta az amerikai újságírónak, *„ama kevesek egyike, akikben a legnehezebb napokban is megbíztam"*.

A történetnek nincs vége. Kobzos — a Szeku azért hívta így, mert zenész — a forradalom alatt sokat segített a felkelt tömegnek, zenekara hangosítóberendezésének rendelkezésre bocsátásával. Ez fontos volt, mert a Szeku éberen ügyelt arra, hogy ellenőrizetlen kézben *ne legyen* ilyen berendezés. Kobzost be is választották a helyi forradalmi bizottságba, amíg valakik követelésére vissza nem hívták.

Ez a sztori *egyik* vége. A másik:

Már nyugalom volt, amikor a közgazdász lakásán megjelent egy tiszt és elkérte tőle a róla szóló Szeku-dossziét. *Vajon miért?*

Kinek és mire kellhet még?

Harmat Endre

Az utolsó karambol

Mary asszony, Rotterdam város egyik legidősebb polgára a napokban autójával egy parkolóhelyre igyekezett beállni. A többszöri sikertelen kísérlet kissé idegessé tette a 86 esztendős úrvezetőnőt, aki elveszítve a türelmét és figyelmét, egy óvatlan pillanatban a fék helyett a gázpedált nyomta meg. Méghozzá alaposan. A tévedés eredménye: a parkolóhelyen álló négy autó közül három csaknem totálkáros lett.

Az ideges matróna szerencsére kisebb sérüléssel megúszta rodeóját. A helyszínre hívott rendőröknek azzal védekezett: „Higgyék el, ez volt életem első karambolja".

— Elhisszük. Igen, ez volt az ön első és... utolsó karambolja. — felelte a rend egyik szigorú, de udvarias őre, aki a jogosítványt még a helyszínen magához vette.

(mécs)

TÜNTETÉS, ELNÖKI NYILATKOZAT

Háromezer halott Panamában?

Panamában *háromezren* haltak meg a december 20-i amerikai katonai intervenció következtében — közölte *Diego Claffey* amerikai katolikus pap Panamavárosban az ANSA olasz hírügynökség tudósítójával. Panamavárosban papok és értelmiségiek tüntettek a katonai megszállás miatt és az ország szuverenitásának helyreállításáért. *Fernando Guardia,* a katolikus egyház vikáriusa közölte: Panamában nem szűnt meg a fegyverropogás, a Noriegához hű erők gerillaharcot folytatnak az amerikai csapatok ellen. Felszólította őket, hogy tegyék le fegyverüket.

Guillermo Endara Galimany, Panama amerikai segédlettel hatalomra jutott elnöke közölte, hogy az *amerikai csapatokat csak akkor fogják végleg kivonni az országból, amikor majd teljesen helyreállt a rend, és az újjászervezett védelmi erők képessé válnak az ország szuverenitásának megvédésére.* Az Egyesült Államok panamai déli katonai parancsnokságának szóvivője úgy nyilatkozott, hogy fél éven belül nem várható a csapatok teljes kivonása.

Hatalmi harc a japán választások előtt

Tokió, január 12.

Miközben *Kaifu Tosiki* japán miniszterelnök világpolitikai súlyú kérdésekről tárgyal Európa vezetőivel, odahaza, *az általános választások közeledtével egyre jobban felerősödik a hatalmi harc.*

A parlament alsóházának — amelyben abszolút többséget élvez a kormányzó Liberális Demokrata Párt — január 22. és 26. között várható feloszlatása és a tervek szerint február 18-ra kiírt általános választások előtt egyre több sajtóértesülés lát napvilágot a kormánypárton belüli küzdelemről.

A legújabb találgatásokra Abe Sintaro közelgő moszkvai látogatása ad okot.

A volt külügyminisztert — aki később a kormánypárt főtitkári posztját töltötte be, majd tavaly a Recruit-botrány és betegsége következtében kénytelen volt visszavonulni — hétfőn fogadja *Mihail Gorbacsov* — éppen aznap, amikor Kaifu Varsóból Budapestre érkezik. A kommentárok a moszkvai út kapcsán azt is valószínűsítik, hogy

Abe Sintaro a Gorbacsov-találkozót kihasználva próbálja növelni népszerűségét a politikai vezető szerep visszaszerzése érdekében.

A Mainicsi Simbun még azt a találgatást is megkockáztatja, hogy a választások után Abe Sintaro lesz Japán új miniszterelnöke.

Per Birmi az „ugató"

Stanley Levinson jelentése:

Megdöbbentő élményben vo minghamben. Anita Ganley nyi helyi mészárostól, s a fagyaszt az valójában — kutyahús. Az a kodni, amikor hosszabb főzés i hús. Hússzakértőnek mutatta be helyett ebhúst adott el a birming biztosan kimutatta, jóllehet az volt könnyű a szakértő dolga, li, fagyasztott állatról volt szó.

Anita Ganley pert indított az zal védekezett, hogy maga is szerezte be a 14 fagyasztott és mint utólag kiderült —, Kínából A bíróság elfogadta a kereskedő mentő ítéletet hozott.

EGÍS HIRLAP

90. jún. 23.

A FIGYELŐBEN OLVASTUK

Tájkép — támadás előtt

Az autóipar és az elektronika után újabb japán iparág, a gyógyszeripar igyekszik meghódítani a világpiacot. Az ágazat szakértőinek véleménye szerint nem lehetetlen, hogy a kilencvenes évek közepe táján az ázsiai szigetország gyógyszergyártói az amerikai és az európai versenytársak rovására komoly részesedésre tesznek szert a külpiacokon. Az amerikai, a svájci, a nyugatnémet, a francia és a többi, hagyományosan élvonalbeli gyógyszeripari vállalat már most megkezdte a felkészülést a várható japán exportáradatra. A jelek szerint a felkészülés színhelye éppen az „oroszlán barlangja", Japán.

A szigetország gyógyszeripara ma még viszonylag kevéssé ismert külföldön, termelésének legnagyobb részét a hazai piacon forgalmazza. Az ágazat bevételeinek mindössze öt százaléka származik exportból. A gyógyszeripar külpiacokra orientált „ébredésének" azonban mind több jele van, s várható, hogy a következő években a bevételnek és a nyereségnek egyre nagyobb hányada származik majd a kivitelből. A hazai gyártók erősödésének egyik jele, hogy egyre több közepes méretű külföldi gyógyszeripari vállalatot vásárolnak meg, illetve szereznek bennük részesedést.

A Yamanouchi például először a Shaklee Japan leányvállalatot vásárolta fel, majd pedig az amerikai anyacéget, a Shaklee-t. Hasonló sorsra jutott az ugyancsak amerikai Lymphomed is, amely a Fujisawa Pharmaceutical tulajdona lett. A világ gyógyszeriparának nagyvállalatait, a Mercket, a Bristol-Myerst, a Bayert, a Ciba-Geigyt és a többi jól ismert márkás céget egyelőre nem fenyegeti a japán működőtőke terjeszkedése, a szigetország izmosodó gyógyszeripara ma még a kisebb cégekkel is „megelégszik".

Gyenge pozícióból

A szigetország gyógyszeripara eddig a piacon jelenlévő külföldi vállalatok „hátán" fejlődött, kezdetben azok termékeinek helyi formulázói voltak. (Szemben a japán ipar legtöbb ágazatával, a gyógyszeripart nem vette támogató szárnyai alá sem a kereskedelmi és iparügyi minisztérium — MITI —, sem a költségvetés.) Az áttörést és az önállósulást a kutatási és fejlesztési tevékenység kibontakozása hozta meg. Kezdetben a serdülő hazai gyógyszeripar egyedül végezte a K+F tevékenységet, évtizedünkben pedig egyre erőteljesebben kapcsolódik az amerikai és a nyugat-európai kutatásokhoz és fejlesztésekhez. Jól jellemzi a japán gyógyszeripari vállalatok erőfeszítéseit a Chugai példája: ez a cég 1979-ben bevételeinek 9,1 százalékát fordította K+F-re idén viszont már 15,3 százalékot.

A hatvanas és hetvenes években a japán gyógyszeripar elsősorban a vitaminok gyártásában jeleskedett, évtizedünkben viszont az antibiotikumok jelentik a húzóterméket. A gyártók azonban egyre szélesítik termékpalettájukat, az exportra való törekvés mellett erre készteti ugyanis őket a vényre kapható gyógyszerek árképzése. A költségvetési deficit mérséklése érdekében az egészségügyi minisztérium évről évre csökkenti a gyógyszerek árait. (Ezzel az intézkedéssel a minisztérium a termelőket egyben a gazdaságosabb, kisebb önköltségű gyártásra ösztönzi.) 1986-ban hat, idén 10,2 százalékkal csökkent a vényre kapható gyógyszerek ára, s 1990 áprilisában újabb tízszázalékos ármérséklés várható. Ebben a helyzetben a hazai gyártók az árcsökkentések miatt „kifacsart" termékek mellett kénytelenek újabb és újabb gyógyszerekkel megjelenni a piacon, ezekre ugyanis még nem vonatkozik az ármérséklés.

„Felmondási" stratégia

Az új gyógyszerek a hazai mellett a külpiacokon is igyekeznek érvényesülést keresni és találni a maguk számára. A japán gyógyszeripar izmosodásának láttán „beleerősítenek" a külföldi cégek is. A külföldi gyártók többsége jelenleg főleg japán cégeken keresztül van jelen a piacon, együttműködési, értékesítési és ügynöki megállapodások fűzik össze őket velük. Idén azonban a neves külföldi gyógyszergyárak már sorra mondják fel megállapodásaikat japán partnereikkel, s inkább az önálló piaci jelenlétet választják. Fokozatosan ki akarják építeni saját termelési és kereskedelmi hálózatukat a szigetországban, s a „válással" is lassítani akarják a japán gyógyszeripar erősödését. Ez az előrelátás egyben azt is hivatott szolgálni, hogy fékezze és időben eltolja a japán gyógyszergyártók várhatóan erőteljes nemzetközi terjeszkedését.

A Sandoz például szeptemberben mondta fel marketingszerződését a Sankyóval, s ezzel a japán cég forgalma egy év alatt várhatóan 60 milliárd jennel csökken majd. A Bayer a Takedával szüntette meg a piaci együttműködést, az Eli Lilly pedig az Shionogival szakított. Ez utóbbit különösen erőteljesen érinti az amerikai vállalat önállósodása a japán piacon, a Shionogi forgalmának egyharmada ugyanis az Eli Lilly gyártmányainak eladásából származott. A Ciba-Geigy is követte külföldi versenytársai példáját, megszüntette marketingszerződését a Fujisawával.

A külföldi gyógyszergyárak önállósodásában a japán versenytársak gyengítésének szándéka mellett az is szerepet játszik, hogy jó kilátásaik vannak a szigetországba irányuló export fokozására, s az ebből származó növekvő nyereséget egyedül akarják lefölözni. Japán a világ második legnagyobb gyógyszerpiaca, ahol az import évente meghaladja az egymilliárd dollárt. A vényre kapható gyógyszerek 30 százaléka származik importból, ez az arány a keringési és légzési rendellenességek kezelésére szolgáló gyógyszerek esetében meghaladja a 40 százalékot. A külföldi cégek arra számítanak, hogy még jó néhány esztendőn át tudják növelni exportjukat, elsősorban a speciális készítmények területén. Ezekben a termékekben a hazai gyártók egyelőre sem Japánban, sem külföldön nem jelentenek számukra igazi veszélyt. (Attól viszont joggal tartanak, hogy a japán exportáradat elsősorban az egyszerűbb és az úgynevezett generikus — szabadalmilag már nem védett — gyógyszerekkel veszi majd kezdetét belátható időn belül.)

12-ből egy

A világ 12 legnagyobb gyógyszeripari vállalata között ma még mindössze egy japán cég található. A 11. helyen a Takeda áll évi 2,5 milliárd dolláros termelési értékkel. (A listát az amerikai Merck vezeti, tavalyi termelése 4,9 milliárd dollár volt.) A hatvanas években kísértetiesen hasonló volt a helyzet a világ autógyártóinak és elektronikai cégeinek „toplistáján". Akkor még kevesen számítottak arra, hogy mindkét ágazatban a japán gyártók világelsőségre tesznek szert. A jelek szerint az amerikai és az európai gyógyszeripar tanult a példából, s már most igen komolyan veszi a ma már szunnyadónak nem nevezhető japán versenytársakat. Miközben igyekeznek késleltetni a japán gyógyszeripar várható világméretű hódítását, globális stratégiájuk részeként hídfőállásokat építenek ki a szigetországban. Nem szeretnék ugyanis felkészületlenül fogadni a kilencvenes évek elején valószínűleg meginduló japán gyógyszeripari „exporthengert".

Gonda György—Szentgáli Péter

NSZK

Új oltóanyag-gyártási eljárás

A tübingeni Max Planck biológiai intézet munkatársainak első ízben sikerült kémiai úton olyan oltóanyagot előállítaniuk, amelynek segítségével élő állatokban lehetett T-limfocita sejteket aktivizálni. Ezek a sejtek látják el a szervezet immunvédelmét, nagy szerepet játszanak a vírussal fertőzött, illetve a rákos sejtek megsemmisítésében.

Az oltóanyagot egyfajta influenzavírus töredékéből állítják elő. Eddig a T-limfocitákat csak legyöngített élő vírusok segítségével sikerült aktivizálni.

Az új oltóanyag-előállítási eljárás elsősorban akkor válhat fontossá, amikor élő vírusokat nem lehet oltás céljára felhasználni, mint például az AIDS esetében.

A tudósok ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy egyelőre nem szabad túlzott reményeket fűzni az új oltóanyaghoz, mert bár az egereken végzett kísérletek igen jó eredményeket mutatnak, további kutatásokra van szükség. *APA — Világgazdaság)*

INDIA

Exportra-építés

India gyógyszeripara idestova az egyik legfontosabb alapanyagszállítója lesz a nemzetközi piacoknak. Kutatásra és fejlesztésre alig költ, ami miatt támadják is az ipari országok, azt állítva, hogy az indiai gyógyszergyártás a szabadalmak elégtelen védelmét kihasználva jut tisztességtelen előnyökhöz.

Az indiai gyógyszeripar, az egyéb ipari szektorok zömével ellentétben, kiterjedt és műszakilag nagy értékű belföldi termelési bázissal rendelkezik. Az exportot eddig inkább a belföldre szánt termelés kiegészítésének tekintették, a fölös kapacitások hasznosítására. Az indiai gyógyszerárak szinte a legalacsonyabbak a világon, mert amellett, hogy említésre méltó fejlesztési költségek nem merülnek fel, licencdíjakat sem fizetnek. (Kutatásra és fejlesztésre mindössze a forgalom 0,7 százalékát fordítják.) Ez tette lehetővé, hogy erős pozíciót szerezzenek a nemzetközi piacokon.

Az ország gyógyszeripara az 1989—90-es gazdasági évben 6,1 milliárd indiai rúpia értékű alapanyagot állított elő, a készgyártmányok értéke 28,0 milliárd rúpia volt. (Egy USA-dollár = 16,70 indiai rúpia.) A következő öt évben évi 12 százalékos, az átlagot erősen meghaladó növekedésre számítanak.

Az abszolút számban viszonylag magas forgalom ellenére a termelés az utóbbi években elmaradt a tervektől. (Az ötéves terv az 1989—90. évre 10,3 milliárd rúpia értékű készgyártmány termelését irányozta elő.) Ennek

ÍRÓSZERRAKTÁR

A beérkezett készleteket rendezi az az írószerraktárban Markó Istvánné

MAGYAR KÉMIKUSOK EGYESÜLETE

Gazdag program

Belföldi és nemzetközi rendezvények – Egis előadóülések

A Magyar Kémikusok Egyesülete az idén is gazdag programot kínál a tagság számára, számos belföldi és nemzetközi rendezvényt tart.

A január 23-án és 24-én Budapesten megrendezendő *analitikai ankéton* az analitika legújabb eredményeiről hangzanak el összefoglaló előadások. *Eljárások üzemesítése a kémiai és biokémiai technikában* a témája a Balatonszéplakon május 7-től 9-ig sorra kerülő tanácskozásnak. A *komplexkémiai kollokviumnak* május 27. és 30. között Keszthely ad otthont; a *kromatográfiás vándorgyűlést* október 8-tól 11-ig Bükfürdőn tartják, míg a *kemometriai kollokvium* október 15. és 18. között Csopakon lesz.

A belföldi rendezvények közül csak néhány, vállalatunk MKE-tagságát különösen érdeklőt soroltunk fel, ugyanezt tesszük a nemzetközi tanácskozásokkal kapcsolatban is.

A *4. szteroidanalízis-szimpóziumot* Pécsett tartják április 24. és 26. között. Május 30-tól június 1-jéig Budapesten rendezik a *IV. vegyipari gépészeti konferenciát.* A *6. ioncsereszimpózium* szeptember 2. és 7. között lesz Balatonfüreden, szeptember 9. és 14. között pedig Balatonszéplakon rendezik a *VII. Tihany radikemiai szimpóziumot.* Az *ECMRA (vegyipari marketing) konferenciának* Budapest ad otthont október 28-tól 31-ig.

★

Az MKE *helyi* csoportjának rendezésében még e hónapban két érdekes programra kerül sor. Január 24-én szerdán, 14 órai kezdettel a biztonságtechnikai szakbizottság szervezésében *Szulfametoxazon-gyártás légszennyező hatásának vizsgálata* címmel *dr. Sarkadi Lászlóné* tart előadást; január 31-én, ugyancsak szerdán, 14 órakor szintén a biztonságtechnikai szakbizottság szervezésében *Mező Árpád jellegzetes gyógyszeripari balesetekről* tart előadást.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Műszaki alkotói díj

A kiemelkedő innovatív műszaki tevékenység fokozottabb anyagi és erkölcsi elismerésére a 90/1987. (XII. 30.) Mt. számú rendelet alapján a vállalat

Műszaki alkotói díjat

alapított. (Lásd kollektív szerződés 4. számú függelék 13. pontja.)

Az alkotói díj elnyerésére — a vállalatvezetés elhatározásából történő odaítélésen túlmenően — módot kívánunk nyújtani pályázat útján is.

Műszaki alkotói díjban részesülhet minden, a vállalat számára hasznos és eedményt hozó műszaki alkotótevékenység, ami újításként vagy találmányként nem díjazható.

A pályázat határidő nélküli, folyamatos, az elbírálás a benyújtást követő harminc napon belül megtörténik a vezérigazgató által létrehozott bizottság által.

Díjazás: egyéni pályázat esetén maximum 100 000 forint, csoportos pályázat esetén (maximum hat főt) maximum 500 000 forint.

A pályázók a vezérigazgatói titkárságon adják be a pályázatot, három példányban.

Dr. ORBÁN ISTVÁN
vezérigazgató

HÍREK

— **Születések.** Szeretettel köszöntjük Zsátáné Elek Rozáliát (tabletta) Tímea, Pénzes Ferencnét (injekcióüzem) Ferenc, Kissné Zomba Évát (kutatás III.) Norbert, Barsiné Póczik Évát (analitika) László, Jánosi Máriát (kémia 2.) Gergő és Kassai Lászlónét (kémia 4.) Péter nevű gyermekük születése alkalmából. Az újszülötteknek és családjuk minden tagjának sok boldogságot kívánunk.

— **A vegyipar jövőjéről.** Nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott január 22-én az MKE Anker közi helyiségében dr. Veress Gábor; A magyar vegyipar helyzete; reménytelen-e a reménytelennek látszó jövő címmel.

— **Magyarmedica-Magyarpharma.** A tavalyi sikereken felbuzdulva ismét megrendezi a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége az IEG-Soligen nyugatnémet céggel közösen gyógyszerészeti és orvosbiológiai, valamint orvosi műszer szakkiállítását a budapesti Petőfi Csarnokban. Az eseményre február 13—16. között kerül sor.

— **Kórház-névadó.** A körmendi kórház a január 19-én, pénteken tartott avatóünnepségen ismét felvette dr. Batthyány-Strattmann László nevét. Egyúttal leleplezték a névadó emléktábláját, Gömbös László szobrászművész alkotását is.

— **Igazolvány-érvényesítés.** A vállalati klub tagjai igazolványukat január 16. és 31. között érvényesíthetik a klubházban.

— **Kilósruhavásár.** Svéd importból érkezett ruhák kilós vásárát rendezik február 2-án és 5-én a törzsgyári klubházban.

— **Videovetítés.** A Minden áron vesztes című amerikai videofilmet vetítik január 25-én, csütörtökön 15 órakor a klub kistermében.

— **Kiállítás.** Meiszter Kálmán, kőbányai festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás február elsején a Pataky Galériában. A tárlat február 28-ig tekinthető meg.

EGIS HÍRLAP
Az EGIS Gyógyszergyár dolgozóinak lapja
Felelős szerkesztő: BRUCKNER JÓZSEF
Szerkesztőség: Bp. X., Keresztúri út 30—38.
Levélcím: Bp. Pf.: 100. 1475
Telefon: 183-5340, 183-5315 482 és 483-as mellék
Előfizetési díj egy évre: 36,— Ft
Előfizethető a vállalat sajtófelelőseinél
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Bp. VIII., Blaha Lujza tér 3. 1959
Felelős kiadó: VÁGNER FERENC vezérigazgató
90—3515. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: DR. CSÓNDES ZOLTÁN vezérigazgató

RÓMAI LEVÉL

A „tűz hónapjáról"

Kiből lesz Itáliában bankelnök és RAI-vezető?

Január van, s amint az egyik újság írja, *Olaszországban ez a „tűz hónapja"*. Félreértés ne essék, ez nem azt jelenti, mintha a télen errefelé a nagyvárosokban *tűzrakással* lehetne csak úrrá lenni. A megnevezés áttételesen jelöli, hogy *az ötpárti koalíció pártjai között ilyenkor felizzik a levegő, hiszen el kell dönteni, ki kerül az állami tulajdonban lévő nagy bankok, a nemzeti légitársaság és a RAI (rádió- és televíziótársaság) élére.* A pártkapcsolatokkal alaposan behálózott Olaszországban ugyanis *rendkívül magas az állami tulajdon aránya* — a bruttó nemzeti termék mintegy 25 százalékát teszi ki — és egyes ágazatokban (ilyenek a *pénzintézetek*) még az átlagosnál is nagyobb a súlya.

◆ ◆

Hagyományos szokás, hogy az állami kézben lévő cégek és intézmények vezetői pozícióit a pártok éppen érvényes erőviszonyainak megfelelően osztják el. Tavaly novemberben az IRI és az ENI — két hatalmas vállalatcsoport — elnökét nevezte ki a kormány, most a sor a nagybankokon van. Néhány héten belül így alighanem új vezető kerül *a Banco di Sicilia, a Monte Paschi di Siena, a San Paolo di Torino, a Banco di Napoli, a Comit és a Credito Italiano élére.*

A pletykák már megindultak. A *Banca Nazionale del Lavoro* köztársaságpárti vezérigazgatóját kereszténydemokrata váltja fel. A felállni kényszerülő személy alighanem a *Banco di Sicilia* elnökének helyébe lép. Még szerencse, hogy a pozíció korábbi betöltője is köztársaságpárti volt, a változás tehát nem jár a pártegyensúly felbomlásával. A *San Paolo* vezetése valószínűleg szociáldemokrata kezekbe kerül, a *Monte Paschi di Siena* élére a kereszténydemokrata miniszterelnökhöz közel álló személyiség várható. Az *elnöki* szinten kívül más személycserék lehetségesek a *vezérigazgatói*, sőt, az úgynevezett *központi igazgatói* posztokon is. Ami pedig a nagy állami csoportok igazgatótanácsait illeti, oda a legtöbbször *valamennyi* koalíciós partnernek van módja jelölni.

Ami a személycserék lebonyolításának módját illeti, elvileg egy bizottság dönt, a tényleges megegyezés azonban a legtöbbször már korábban, a pártok vezetői között jön létre. Ahogy ilyenkor történni szokott, a helyek elosztására vonatkozó első variáció sohasem jön be. *Senki sem oda megy, ahova az első körben szánták.* Igaz, túlzás lenne azt hinni, hogy *minden* helyre *minden* párt szabadon aspirálhat. *Az erőviszonyok és a hagyományok sok mindent kizárnak.* A RAI vezérigazgatójának posztját például a szokásoknak megfelelően a Kereszténydemokrata Párt titkárságának joga jelölttel betölteni ...

◆ ◆

Az ember azt várná, ilyen körülmények között a gazdaság jelentős hányadára az jellemző, hogy a felső vezetés inkompetenciáját és hozzá nem értését kétségbeesetten igyekszik helyrehozni a szakemberekből álló középvezető réteg. Erről általában *szó sincs.* A rendszer — igaz, kivételek mindenütt vannak —, voltaképp sikeresen tudja ötvözni a pártpolitikai lojalitás iránti igényt a szakmai hozzáértés követelményével. Ha végigfutunk azokon a kiszivárogtatott neveken, akiket a különféle pártok az állami petrolkémiai csoport, az ENI igazgatótanácsába jelölnek, szembetűnő, hogy a személyeknek már van sikeres üzleti tapasztalatuk, sőt, a céggel valamilyen formában már kapcsolatuk is volt a múltban. *Azt, hogy a pártpolitikai erőviszonyok szerinti kiválasztódás nem vált — ismét hangsúlyozom: általában — a gazdasági hatékonyság gátjává, három dolog magyarázza.*

AZ ELSŐ a nyilvánosság. A jelölések a közvélemény előtt, a sajtó és a parlament asszisztálása mellett zajlanak, *a személyek minősítése azonnal elvégezhető.* A szakmailag nem érett jelölt pedig később *teherként* üt pártjára vissza, annak további személyi javaslatait gyengíti.

A MÁSODIK, hogy a kinevezések *meghatározott időre szólnak*, a mandátum lejárta után pedig a leggyakrabban vissza kell térni a korábban űzött foglalkozáshoz. Az állami szektor korábbi vállalatvezetői utóbb a magánszférában vállalnak *menedzseri* feladatokat. Az állami szférában végzett tevékenység kedvezőtlen mérlege akadályozná, netán lehetetlenné is tenné az elhelyezkedést. Senkinek sem érdeke tehát, hogy eleve nem megfelelő embert nyomjon.

A HARMADIK a szubjektív tényező. *A koalíciós pártok mögött jelentős történelmi múlt és hosszú kormányzási tapasztalat áll, kialakult tehát mindegyiküknek a maga szakértelmisége, mely szükség esetén gazdasági feladatok ellátására is jelölhető.*

Gara Szabolcs

...SZKIMÓ...

...eskörúton ...iniszterek

ugyanis nem kevesebb, hét programtervezetet terjesztettek elő, s így a párttagságnak már most döntenie kell arról, melyiket támogatja.

A vezető szerepért a legerősebb, az úgynevezett mitterrand-ista frakció két főszereplője küzd: *Laurent Fabius*, a nemzetgyűlés elnöke és *Lionel Jospin* volt főtitkár, jelenleg államminiszter. A versengés nemcsak a frakciót osztja meg, hanem a Szocialista Párt politikai erejének, befolyásának gyengülését is eredményezi. A miniszterek, pártvezetők *most minden más munkát félretéve korteskörutakra járnak, saját programjuk mellett igyekeznek mozgósítani a küldöttválasztó gyűléseken a párttagságot.*

Hamarabb kell döntésre vinni az ügyeket a legnagyobb ellenzéki pártban, a *Jacques Chirac* vezette RPR-ben: itt már a jövő hét végén megtartják az évi közgyűlést. Az egykori miniszterelnök és volt elnökjelölt vezetése ellen sajátos lázadás kezdődött, amelyet két egykori minisztere irányít, *Pasqua*, aki most a szenátusi pártcsoport vezetője és *Séguin*, aki a párt balszárnyát képviseli. Tulajdonképpen

mindketten hajlandók elfogadni Chirac vezetését, de mindenáron el akarják távolítani tisztjéből Alain Juppé pártfőtitkárt.

Chirac viszont *személyes üggyé* tette a csatározást. Kijelentette, hogy lemond az elnökségről, ha a lázadóknak sikerülne a főtitkár eltávolítása.

Van mozgás más pártokon belül is. Noha a francia tömegtájékoztatás természetesen nagyon nagy terjedelmet szentel a csatározásoknak, ezek tulajdonképpen nem jelentősek. Az országban tavaly volt mind az elnökválasztás, mind a parlamenti választás, így a pártoknak bőségesen van idejük a belső erőviszonyok tisztázására — a következő választásokig.

Kis Csaba

FORGALOMKORLÁTOZÁS MOSZKVÁBAN

Tisztább levegőt!

Moszkva, január 31.

Környezetvédelmi okokból Moszkvában *korlátozzák* a más városokból érkező teherautók átmenő forgalmát. Azok a teherautók, amelyeknek nem a főváros a végcéljuk, nem hajthatnak be Moszkvába, akiknek azonban mégis elintéznivalójuk van ott, azoknak a város szélén *le kell állítaniuk* a járművet és tömegközlekedési eszközzel utazhatnak tovább.

Moszkva belterületi utcáinak *légszennyezettsége* a küszöbértékeket súrolja, sőt, helyenként az egészségre *ártalmas* anyagok koncentrációja 13-14-szeresen *haladja meg* a küszöbértékeket.

A magángépkocsik és a Moszkvába árut szállító teherautók forgalmát *egyelőre* nem korlátozzák, bár az utóbbiak esetében *elképzelhetők* korlátozó intézkedések.

A NAP PROGRAMJÁBÓL

Január 31., szerda

KOSSUTH:

RÁDIÓ

14.00: Hírek. Időjárás. — 14.05: Beszélni nehéz. — 14.15: „Ó, jössz-e már?" — 14.35: Mese-zene gyerekeknek. — 14.57: Rádiótonkorongokról. — 15.00: Zengjen a muzsika! — 15.30: Egyszólamban. — 16.00: Tizenhat óra. — 16.15: Színházban. — 16.25: Gyerekfórum. Kölyökrádió. — különkiadás. — 17.00: Olvastam valahol... — 17.20: Néptáncok Erdélyből. — 17.49: Ott még a Napé voltál. — 17.55: Ipargazdák. — 18.00: 5x5 perc a 31. Sz. Építőipari Vállalatnál (x) — 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. — 18.30: Esti magazin. — 19.15: Pártok választási műsora. — 19.20: Sportvilág. — 19.30: Hol volt, hol nem volt... — 19.40: Bartók: Gyermekeknek. — 19.50: Gong. — 20.00: Mondd, te kit választanál? — 21.00: Várom válaszod. Dokumentumműsor Kner Imréről. — 22.00: Hírvilág. — 22.30: Rigók és rókák. — 22.40: Fiatalok stúdiója. — 23.10: Operaest. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Don Carlos, Orgon, Tallérossy Zebulon és annyi más... Műsor Apáti Imréről. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: Kölyökrádió. — 17.30: Ötödik sebesség. — 18.30: Pop-regiszter. — 19.30: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Garázs. — 19.35: Az ilem nyomában... A kutyatartás. — 20.05: Albumajánlat. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Közkívánatra. — 22.00: Népszerű dallamok — esti hangverseny. — 23.30: Hírek. Időjárás. — 23.10: Sporthíradó. — 23.20: A dzsessz története. — 24.00: Toronyzene amerikai együttesek előadásában. — 0.15—4.20: Éjfél után.

BARTÓK:

14.01: A köruspódium mesterműveiből. — 14.41: Philip Jones rézfúvós együttesének felvételeiből. — 15.08: Gluck operáiból. — 16.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 16.05: Zenekari muzsika. — 17.00: Csellóművészek felvételeiből. — 17.40: Új magyar zene a rádióban. — 18.30: V. materinskom jazyku. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.05: Törd a fejed! — 19.20: Bioszféra-expedíció. — 19.35: Leonidas Kavakos (hegedű) és Nagy Péter (zongora) hangversenye. — Kb. 21.30: Szimfonikus miniatűrök. — 22.30: Felhang. Zenei

Február 1., csütörtök

KOSSUTH:

4.30: Jó reggelt! — 6.20—7.20: Pártok választási műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Hangszemle. — 8.20: Ez aktuális. — 8.50: Külpolitikai figyelő. — 9.00: Napközben. Közérdekű magazin. — 11.05: Népzenetanár. — 11.25: A Szabó család. — 12.00: Déli krónika. — 12.30: Pártok választási műsora. — 12.35: Ki nyer ma? — 12.50: Válaszolunk hallgatóinknak. — 13.30: Nagy mesterek kamarazenéjéből.

PETŐFI:

4.30—6.00: Reggeli zenés műsor. — 6.05: Reggeli csúcs. — 7.33: Sportreggel. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Rivaldafényben. Bodrogi Gyula és Voith Ági. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Népdalokkal Madarász Katalin társaságában. — 10.00: Útikalauz üdülőknek. — 10.05: Hajszálgyökerek. — 10.20: Operaslágerek. — 10.50: Peres, poros iratok. — 11.30: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.05: A mi korunkban. — 11.25: Hollywoodi zenés filmek az '50-es évekből. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Régi nóta, híres nóta. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Nosztalgiahullám. Emile Ford és a Checkmates. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.15: Kamarazene. — 10.20: Irodalmi világjárás. — 10.50: Yehudi Menuhin vezényli a Bathi és a Menuhin fesztivál zenekarát. — 12.00: Hírek. Időjárás. — 12.05: Márta. Részl. Flotow operájából. — 13.00: „Testvéri üdvözlet..." — 13.45: A Szovjetunió állami fúvószenekarának felvételeiből.

SZERDA

TV

16.45: Képújság. — 16.55: Déli videoújság. A szegedi körzeti stúdió műsora. — 17.05: Správy. — Hírek szlovák nyelven. A szegedi körzeti stúdió műsora. — 17.10: Kutya és a szerelmesek. Bolgár ifjúsági film. — 18.25: A nevük: Vasmalom együttes. — 18.35: Az Országházból jelentjük. Összefoglaló az Országgyűlés mai napjáról. — 19.05: Reklám. — 19.10: Esti mese. A találékony unoka. Gombaszedők. Lengyel rajzfilm. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Választási műsor. — Magyar Függetlenségi Párt. — Magyar Nemzeti Párt. — 20.15: Különös pasas. Olasz filmvígjáték (1967.) — 21.50: Választási műsor. — Szövetség a Faluért, a Vidékért. — Szent Korona Társaság. — 22.00: Reklám. — 22.05: A Panoráma különkiadása. Halál Csernobilban. A külpolitikai szerkesztőség riport-dokumentumfilmje. — 23.05: Híradó 3.

TV2

Endrei Judittal és Aigner Szilárddal. — 17.00: Képújság. — 17.15: TV2. Benne: Reklám. — Riportok. — Időjárás. — Zene. — 17.45: Egy perc TERC. Telefonos játék. — 18.00: Telesport. — 18.25: Gyerekeknek! 1. Én és a kutyám. A vegyész. Csehszlovák kisfilm. 2. Rosszcsontok. Francia rajzfilm. 3. Népek meséi. A róka és a nyúl. Szovjet rajzfilm. — 18.46: TV2. — 19.00: Jegy Rómába. NSZK tévéfilm (ism.) — 20.00: Műkorcsolyázó Európa-bajnokság. Párosok versenye. Közvetítés Leningrádból, felvételről. — 21.00: Híradó 2. — 21.20: TV2. — 22.00: A Standard-ügy 1939—1989. Dokumentumfilm. II/2. rész. — 23.00: Napzárta.

CSÜTÖRTÖK DÉLELŐTT

7.53: Műsorismertetés. — 7.55: Ma egy házban. Csehszlovák tévéfilmsorozat. IX/9. rész (ism.) — 8.50: Képújság. — 8.55: Az Országházból jelentjük. Tudósítás az Országgyűlés üléseszakáról.

MŰHOLDAS

EUROSPORT

TV

13.00: Műkorcsolya EB. — 16.00: Nemzetközösségi Játékok. — 17.00: Műkorcsolya EB. — 20.00: A világ sportja. — 21.00: Golf. — 22.00: Nemzetközösségi Játékok. — 23.00: Labdarúgó-vb. — 0.00: Műkorcsolya EB. — 1.00: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

8.00—16.00: Egyveleg. — 16.00: Forródrót. — 17.00: Hullámhosszon. — 18.30: Kék éj. — 19.30: Időlánc. — 19.55: Időjárás-jelentés. — 20.00: Nemzetközi hírmagazin. — 20.30: Der Spiegel. — 21.00: A ma világa. — 21.30: Európai üzleti hírek. — 22.00: Hírek, időjárás. — 22.10: Nemzetközi hírmagazin. — 22.40: A tudomány kilátásai. — 23.10: Der Spiegel. — 23.40: A világ ma. — 0.10: Hírek, időjárás. — 0.20: Egyveleg. — 1.20: Időlánc. — 1.50—7.00: Egyveleg.

TV5

16.05: Hírek. — 16.15: A törvény. — 17.15: Esély a daloknak. — 17.45: Muskétások konyhája. — 18.00: Számok és betűk. — 18.20: Incifinci fantázia. — 18.35: Pihenőidő. — 19.00: Hegymászók magazinja. — 19.30: Hírek, időjárás. — 19.40: Csillogó papiros. — 20.00: Közterület. Claude Serillon varietéje. — 21.30: Cornelius Kríeghoff. — 22.00: Tv-híradó. — 22.25: Időjárás-jelentés. — 22.30: Szent este. — 0.00: Ex libris. — 1.00: Műsorzárás.

MTV EUROPE

14.00: Marcel Vanthilt klipműsora. — 17.00: 1 sztár 3 klipje 5-kor. — 17.15: Marcel Vanthilt klipműsora. — 18.00: Távirányítás. — 18.30: MTV-klub.

A fővárosi mozik műsora

Február 1-jétől 7-ig

A szövegben a gyártó országot csak kezdőbetűvel vagy rövidítve jelöljük. Egyéb rövidítések: mb.: magyarul beszélő; *: 14 éven alul nem ajánlott; **: 16 éven felüli; ***: 18 éven felüli; IM: ifjúsági mozibérlet érvényes; K.: kísérőfilm; H.: híradót is játszanak. A budapesti mozik pénztári rendje: az egész nap játszó mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt egy órával aznapra és egy napra előre. Csak délután működő moziknál jegyváltás az előadás kezdete előtt másfél órával aznapra és három napra előre.

A HÉT FILMBEMUTATÓI

IMAGINE: JOHN LENNON* (**Duna** éjjel, **Hunyadi, Május 1.** de., **Művész** éjjel)

MONSIEUR HIRE* IM (**Toldi, Vörösmarty** éjjel, **Zrínyi** de.)

A SÁRKÁNY ÉVE** (**Alkotmány, Corvin** éjjel, **Felszabadulás** de., **Kőbánya, Madách, Olimpia** éjjel, **Uránia** de.)

SÍNEK A SEMMIBE IM (**Honvéd** du.)

ALFA: A keményfejű (mb. szín. ol.) 6, 8, 2—4-én 4 is.

ALKOTÁS: Batman — a denevérember (mb. szín. am.)* (2. h. prol.) f10, h12, 2. Kutyám, Jerry Lee (mb. szín. am.)* (5. h. prol.) n4. Mélytengeri szörnyeteg (szín. am.)** 6, 8.

ALKOTMÁNY: A SÁRKÁNY ÉVE (szín. am.)** f4, 6, f9.

ÁLT. MŰV. KÖZPONT: Leszámolás (mb. szín. am.)** 3-4-ig 3, 5, 7, 5-én 5, 7.

BARTÓK: Szellemirtók II. (mb. szín. am.)* h10, 12, n3. IMAGINE: JOHN LENNON (mb. szín. am.)* f5, f7, f9.

BÁSTYA: Fekete eső (mb. szín. am.)* (2. h. prol.) 10, f1. Batman — a denevérember (mb. szín. am.)* (3. h. prol.) h3, 5, f8. Szellemirtók II. (mb. szín. am.)* (2. h. prol.) minden éjjel 10.

BEM: Ősienyek országa (mb. szín. am. rajzfilm) (5. h. prol.) 10, 12, 2, 4. 1-én 10, 12, 4, 7-én 10, 12, 2. Az én XX. századom (m.)* IM (5. h. prol.) 6, 8.

BROADWAY: 9 és ½ hét (szín. am.)** 1-én és 7-én 12, 2, 4, n7, f9. 2-án 12, 2, 3-4-én 12, 2, 9, 5-6-án h6, 8. Az utolsó császár I-II. (szín. fr.-ol.) 2-4-ig h6. Emmanuelle I. (szín. fr.)*** 2-án 4, 9, 3-4-én 4. Dobjuk ki anyut a vonatból! (mb. szín. am.) 1-2-án és 7-én de. 10. — CSALÁDI MOZI: Dumbo (mb. szín. am. rajzfilm) 3-4-én de. 10. — A MAGYAR HANGOSFILM TÖRTÉNETE: Futóhomok (1943) R.: Deséy Alfréd. Fsz.: Hidvéghy Valéria, Ilosvay Katalin, C. Turáni Endre 6-án 2, h4.

BUDAFOK: Szellemirtók I. (mb. szín. am.) 1-5-ig 5. Rémálom az Elm utcában (mb. szín. am.)** 1-5-ig n8. Cocktail (mb. szín. am.) 3-án 3. Dumbo (mb. szín. am. rajzfilm) 4-én 3. Szellemirtók II. (mb. szín. am.)* (sztereo hang) (2. h. prol.) 4, n7, f9.

CORVIN: A SÁRKÁNY ÉVE (szín. am.)** 2-3-án éjjel f11.

CSILLAG: Országúti disco (mb. szín. am.)* 1-5-ig 4, 6.

CSOKONAI: A Shogun árnyéka (mb. szín. jap.)* f4, 3-4-én 10, f1 is. A bosszú börtönében (mb. szín. am.)* (4. h. prol.) h6, 8.

DUNA: Véres játék (mb. szín. am.)* 4, n7, f9. A SÁRKÁNY ÉVE (szín. am.)** 2-án éjjel 11. IMAGINE: JOHN LENNON (mb. szín. am.)* 3-án éjjel 11.

ÉVA: Támadók a Marsról (mb. szín. am.)* 2-4-ig f4, f6, 5-6-án f6. Ne ébreszd fel az alvó zsarut! (mb. szín. fr.)** 2-6-ig f8.

FELSZABADULÁS: Szellemirtók II. (mb. szín. am.)* f4, h6, 8. A SÁRKÁNY ÉVE (szín. am.)** 3-4-én 10, f1.

FÉNY: Aki legyőzte Al Caponét (mb. szín. am.)** 11, f2, f8. Meghalni a szerelemért (mb. szín. am.)* f4, f6. VIDEO: Az erőszak éve (am.) 11, f2, f4. Vámpírok éjjele (sp.) f6, f8.

FÓRUM: A keményfejű (mb. szín. ol.) 4, 6, 8. VIDEO: Az utolsó számlát te fizeted f5, f7, f9.

FŐVÁROSI GÁZMŰVEK MŰV. HÁZA: Arany és vér (mb. szín. sp.-fr.)* 4-én 4. A bosszú börtönében (mb. szín. am.)* 4-én 6. Vámpírok Velencében (mb. szín. ol.)** 5-én 6.

GORKIJ: A kétéltű ember (szov.) IM f4. Jó reggelt, Vietnam! (mb. szín. am.)* IM 1-én és 3-4-én f6. A kis Vera (mb. szín. szov.)* IM 1-4-ig és 6-án 8.

GRAFFITI: Szökés (Gor II.) (mb. szín. am.) 11, 1. Gor I. (mb. szín. am.) n4, f6, h8. Gilda (mb. szín. ol.) este 10. VIDEOBOXOK: Menekülés New Yorkból (szín. am.). Gyulladáspont (szín. am.). Amerikai nindzsa (mb. szín. am.). Graffiti-meglepetés 11. 1. n4, f6, h8, 10.

HORIZONT: A keményfejű (mb. szín. ol.) 10, 12, 2. Vénuszcsapda (szín. NSZK)*** 4, 6, 8.

HUNYADI: IMAGINE: JOHN LENNON (mb. szín. am.)* f4, f6, f8. A keményfejű (mb. szín. ol.) 2-án éjjel f10.

IKARUS MŰV. HÁZ: Vámpírok Velencében (mb. szín. ol.)** 1-jén f6, f8. Diótörő (szín. am. mesebalett) IM 5-én f6. A bűnbánó (mb. szín. ol.)* 7-én f6, f8.

IPOLY: Indiana Jones és az utolsó keresztes lovag (mb. szín. am.)* 1-4-ig 4. Leszámolás (mb. szín. am.)** 1-4-ig 6. A sötétség fejedelme (mb. szín. am.) 1-4-ig 8. Moonwalker (szín. am.) 5-7-ig. Vesszedelmes viszonyok (mb. szín. am.)** 5-7-ig 6, 8.

KARINTHY: Metró (szín. fr.)* f6, f8, 3-4-én f4 is.

KELENVÖLGYI: A FILMMŰVÉSZET KLASSZIKUSAI Az én kis falum (mb. szín. csehszl.) 5-én f8.

KOSSUTH: Mélytengeri szörnyeteg (szín. am.)** 1-3-ig 4, 6, 8. — FILMSZEMLE: Tutajosok (r.: Elek Judit) 4-én 4, 7. Te még élsz? (Sára Sándor) 5-én 2. Erős karokkal fogjatok le szépen (Duló Károly) 5-én 4. Félrevert harangok (Paulus Alajos) 5-én 6. Meteor (Monori M. András) 5-én 8. A halálraítélt (Zsombolyai János) 6-án 2. Eszterkönyv (Deák Krisztina) 6-án 4. Malenkij robot I-II. (Gulyás Gyula—Gulyás János) 6-án 6. Kicsi, de nagyon erős (Grünwalsky Ferenc) 6-án 9. Parafenomén (Czencz József) 7-én 2. Könnyű vér (Szomjas György) 7-én 4. Balladák filmje 2. (Gulyás Gyula—Gulyás János) 7-én 6. Vattatyúk (Szőke András) 7-én 8, 10. KAMARATEREM: Jézus Krisztus horoszkópja (szín. m.)* IM 1-3-ig h4, f6. Ártatlan gyönyör (mb. szín. fr.)* SZEMLE: Fényké Tényi István) 4- (Kardos Ferenc) 4- binsont! (Timár P dunk tanúja — I Péter) 5-én 4. Sta —Závada Pál) 5-é fer Pál) 5-én 8. M jas György) 6-án deo. Ledniczky M (video. Vitézy Lás kiszaladt a demol bolits Béla) 6-án h ter) 7-én 4. Véd (Zolnay Pál) 7-én

KŐBÁNYA: A SÁ am.)** f5, 7, 3-4-é

KULTÚRA: Drágán szín. am.)** 2-4-i szín. am.)* 5-6-án Monte-Carlóba m 4-én 3.

MADÁCH: Kutyám, am.)* f4. A SÁ am.)** f6. Lányo (mb. szín. sp.)***

MAROS: Jó reggelt, am.) 1-2-án n6, 3 molás (mb. szín. a (szín. ang.)* 7-én

MÁJUS 1.: IMAGIN (mb. szín. am.)* írtók II. (mb. szí f4, h6, 8.

MÁTRA: Dumbo (m 10, f12, 1, f3, 4.

MOM MŰV. HÁZ: (mb. szín. am.) 4- Rendőrakadémia 4-én 3.

ÓBUDA: Iskolakerül Ászok ása (mb. sz börtönében (mb. s este f10-kor is. VID 4, 6. Sátáni szépsé

OLIMPIA: Pénzmánia A Shogun árnyéka f8. A SÁRKÁNY 3-án éjjel f10.

PEST-BUDA: Fekete 1-2-án és 5-én n6. álom az Elm utcáb 1-2-án és 5-én f8,

PUSKIN: Krisztus u II. (szín. am.)* IM nuszcsapda (szín. h6, 8. Fekete eső (éjjel 10. VIDEO: f11, f3. Cukorbébi SZEMLE: Tutajoso án 4, 7. Fénykép a nyi István) 4-én 10 Sándor) 4-én 12, 2 jatok le szépen (D Félrevert harangok 6. Meteor (Monori szerelmeink (Magy Céllövölde (Sopsits lenkij robot I-II. lyás János) 5-én 2. bolyai János) 5-én Krisztina) 5-én 7. (Grünwalsky Ferer sió (Bugiya Sándo tyúk (Szőke Andrá filmje 2. Gulyás 6-án 6. Parafenom án 8. Könnyű vé án 10. Védtelenek Pál) 7-én 10, h12,

90. jan. 25.

Üzlet az üzleti utazás

A nyolcvanas években a világ idegenforgalmi iparának legdinamikusabban bővülő ágazata az üzleti, hivatalos utazás volt. A nemzetközi kereskedelmi és együttműködési kapcsolatok kiterjedése, valamint a cégek versenyharcának éleződése számottevően megnövelte az üzleti utazások számát — a légitársaságok, szállodák, autókölcsönzők és egyéb kapcsolódó üzletágak nem kis örömére és hasznára.

Becslések szerint 1989-ben 91 millió volt a nemzetközi üzleti utazások száma. A szállodák és a légitársaságok számára ezek az utazások tavaly 400 milliárd dollár bevételt eredményeztek, s a szakemberek mintegy 200 milliárd dollárra teszik az úgynevezett kapcsolódó — autókölcsönzés, étkezés, ajándékvásárlás, távközlési szolgáltatások igénybevétele stb. — kiadások összegét. A hivatalos utazás az idegenforgalom olyan területévé „nőtte ki magát" az elmúlt 10 esztendőben, amelyre az idegenforgalmi szakma mind jobban odafigyel és épít.

A világ jobb minőségű szállodai kapacitásának a nyolcvanas évek elején nem egészen 50 százalékát vették igénybe a hivatalos utazók. Tavaly ez az arány már elérte a 60 százalékot, s az előrejelzések szerint ezen a területen a következő esztendőkben évi 2-3 százalékos növekedés várható. A világ 20 vezető szállodaipari vállalata 1970 és 1986 között megháromszorozta hotelszobáinak számát, s jelenleg 1,4 millió szobát kínál a vendégeknek. (Érdemes megjegyezni, hogy évente mintegy ezer hotel és motel épül a világon, többségük az Egyesült Államokban.) Az új szállodakapacitások többsége a drága és a középkategóriát képviseli, az üzletemberek ugyanis elsősorban ezeket igénylik. Elsősorban azokat a hoteleket keresik fel, amelyek a városok üzleti negyedeiben épültek, s amelyek úgynevezett business center-szolgáltatásokat — irodabérlés, titkárnő, telefax, fordítás, leírás stb. — nyújtanak. Az üzleti utazók számára fontos szempont a nyugodt környezet és a házon belüli tárgyalási lehetőség.

Az utóbbi években az üzleti utazások száma legnagyobb mértékben Távol-Kelet és Kelet-Európa irányába bővült, nem véletlen tehát, hogy — az USA-n kívül — ezekben a térségekben terjeszkednek látványosan a nagy szállodaláncok. Európa keleti felén elsősorban a Szovjetunió, Magyarország és Lengyelország számíthat a nyugati hotelbirodalmak (Hilton, Holiday Inn, Best Western, Ramada, Hyatt stb.) megkülönböztetett érdeklődésére és számottevő beruházásaira.

A légitársaságok még a szállodaiparnál is előbb ismerték fel az üzleti utazásokban rejlő profitlehetőségeket. Ma már minden magára valamit is adó légivállalat különleges figyelmet fordít a hivatalos utazókra, akik többnyire első osztályon, illetve business classon utaznak. A kisebb és nagyobb légitársaságok szinte mindegyike működtet járatain — más-más hangzatos elnevezéssel — business osztályt, amelyek kihasználtsága átlagon felüli. Jól jellemzi a business class jövedelmezőségét a British Airways példája: a London—New York járat abban az esetben is nyereséges, ha az első és a turista osztályra egy jegyet sem adnak el, a Club World (business class) viszont telt házas.

A légitársaságok nagy versenyt folytatnak egymással az üzleti utazók megnyeréséért, illetve elcsábításáért. A kényelmes ülések, a magas színvonalú ellátás és kiszolgálás ma már nem elég az üzleti utazók megnyerésére. Mind több légitársaság biztosít utasai számára „légi" telefon- és telefaxlehetőséget, számítógép-használatot a fedélzeten, valamint titkárnőszolgálatot. Az utasok megnyerése azonban már a földön veszi kezdetét: a hivatalos utazók jegyeit külön pultoknál kezelik, s a business class várótermekben az üzletembereket telefax, számítógép, diktálási lehetőség, valamint elektronikus tőzsdei tájékoztató várja. Noha a turistajegyek eladásának alakulása továbbra sem közömbös a légitársaságok számára, kétségtelen, hogy marketingtevékenységükben a fő figyelmet ma már az üzleti utazók megnyerésére fordítják.

Számottevően növelte az üzleti utazások számának bővülése az autókölcsönző cégek forgalmát és bevételeit. A statisztikák tanúsága szerint a rent a car üzletág vezető cégei — Hertz, Avis, Budget, Dollar — autóik többségét az üzletembereknek kölcsönzik. Nem véletlen, hogy ezek a vállalatok szorosan együttműködnek a légitársaságokkal, illetve a nagyobb autókölcsönzők többsége egy-egy légitársaság tulajdonában van. Az összefonódás a két ágazat között érthető, hiszen az autókölcsönzők forgalmának több mint 50 százaléka a repülőtereken bonyolódik le. A gépkocsikat a repülőtereken ma már elsősorban a hivatalos utazók bérlik, a turisták aránya fokozatosan csökken.

Az üzleti utazások ugrásszerű bővülése jó konjunktúrát hozott és hoz az idegenforgalmat kisegítő és kiegészítő, úgynevezett háttériparágak számára is. Jó üzletmenetről adnak számot például a hitelkártya-kibocsátó cégek: a vállalatok mind nagyobb számban vásárolnak hitelkártyákat utazó munkatársaik számára, akik a szállodaszámlát és az utazással kapcsolatos egyéb hivatalos költségeket ezekkel a vállalati hitelkártyákkal egyenlítik ki. A vállalatok és az utazók körében ma már presztízs, státusszimbólum az „elit" plasztiklapocska, például az American Express aranykártyája.

GONDA GYÖRGY—SZENTGÁLI PÉTER

A falvak védelmében

Több párt elmarasztalja és a mezőgazdasági válság elsődleges okának — sőt tudatos falusorvasztónak — tekinti a szövetkezeteket és az állami gazdaságokat. Az MSZP elismeri a nagyüzemi szerkezet értékeit, a Magyar Néppárt is pozitívan minősíti a termelőszövetkezetek eddigi eredményeit.

Az elmarasztaló elemzések figyelmen kívül hagyják a hetvenes évek végére és a nyolcvanas évtized elejére jellemző nagyívű fejlődés eredményeit, a nagyüzem-kisüzem szerves egymásraépülését és egymásrautaltságát, az ipari-kereskedelmi-szolgáltató részlegek kiépülését, amellyel a mezőgazdasági vállalatok túlléptek a tiszta mezőgazdasági jellegen.

A bírálatnak természetesen vannak reális alapjai és jogos, valós elemei, amit elismer a Magyar Szocialista Párt álláspontja is. Például az állami tulajdon elsődlegességének tételéből kiindulva a szövetkezeteket is az állami tulajdonlás elvei szerint működtették, sőt a magán- és kistermelőket is a tervgazdálkodásba kényszerítették. Személytelenné tették a tulajdont, gazdátlanná és érték nélkülivé a legalapvetőbb tényezőt, a földet.

A mezőgazdaság megújításának feltétele a föld becsülésének, értékelésének visszaállítása és ehhez elengedhetetlen a tulajdonreform. A földtulajdonlás rendezése minden olyan párt programjában szerepel, amelyik agrárprogramot készített és azt közreadta. Ezek módszereikben és tartalmukban ugyan eltérnek egymástól, de az közös vonásuk, hogy egy korábbi időponthoz, többségükben az 1945-ös földosztás utáni helyzethez kívánnak visszatérni.

Az 1945-ös földosztás utáni állapothoz csak új, súlyos konfliktusokon át lehetséges a visszatérés. Az akkori földosztás viszonylag igazságosan a parasztság régi vágyát elégítette ki, és lehetővé tette a további földvásárlásokat is. Aki a szövetkezeti tagosításig földet vásárolt, kétségkívül igazságtalannak tartaná, ha izzadsága árán vásárolt földecskéjét ma nem tekintenénk tulajdonának, mert az 1945-ös állapotokhoz térünk vissza.

Mit tegyünk a nagyüzemi gazdálkodással kapcsolatos beruházásokkal (melioráció-val, a talajjavítással, az ültetvénytelepítésekkel, az intenzív gyepesítéssel, az erdősítéssel, a gépesítéssel, az állattenyésztési telepekkel stb.). Felosztható-e minden? Milyen elvek alapján és nem utolsósorban szabad-e felosztani?

Az MSZP álláspontja, hogy a jelen állapotból kell kiindulni, mert bármely korábbi helyzet lenne a rendezés alapja, annak legitimitása megkérdőjelezhető, ugyanakkor további gondokat okoz. (Kik az eredeti tulajdonosok? Az eredeti földet adják-e vissza, vagy másutt azonos nagyságú esetleg értékű területet? Mi legyen a megváltott területekkel? stb.)

Mindezekhez sok azonos értékű megoldás tartozhat, amelyeknek megtalálását az érintett helyi közösségre kell hagyni. Ne a meglevő stuktúrák lerombolását szorgalmazzák, mert az veszélyezteti a termelést, végső soron a megszokott színvonalú élelmiszer-ellátást.

A tagi tulajdonban lévő földek esetében a tulajdonosi jogok garantálásával bízzák a tagra: ő döntse el, mit akar: továbbra is a közös használatában hagyja a földjét és ezért méltányos járadékot kap, vagy azt maga akarja művelni és igényt tart a tulajdonában lévővel azonos értékű termőterület kiadására. Akik földjüket akár a közösnek, akár másnak akarják eladni, azt tehessék meg.

A közös tulajdonban lévő területekről is a tulajdonos, vagyis a tagi kollektíva hozzon döntést. Legyen értelme, közvetlenül és érzékelhető tartalma, hogy a szövetkezet tulajdonosa a tag, aki tulajdonával mindaddig, amíg a közösség érdekeit és belső (érdekeiket védő) szabályokat nem sérti, szabadon rendelkezik.

Az előbbiek mintájára vagyonjeggyel, részjeggyel, vagy más alkalmas módon, az állami gazdaságok dolgozóit is közvetlenül érdekeltté kell tenni a vállalati vagyon gyarapításában. A föld legyen azok tulajdonában, akik megművelik.

A méltánytalan földmegváltás károsultjainak a kormányzattól megfelelő kártérítést kell kapniuk. Így elkerülhető, hogy a tulajdon körüli huzavona újabb sérelmeket és termelési-gazdasági zavarokat okozzon.

A falu, különösen a kistelepülések, a mezőgazdasághoz hasonlóan, válságba kerültek. Fejlődésükben megrekedtek, többszörösen hátrányos helyzetben vannak. Hiányosak a közművek, rossz az úthálózat, a közlekedés, nem kielégítő az egészségügyi ellátás, és ami a legsúlyosabb, a közigazgatás és az iskola körzetesítésével elvesztette értelmiségét.

A hátrányos helyzet, a bántóan kedvezőtlenebb életlehetőségek, a másodrendű állampolgár érzete gyorsuló elvándorlással járt, amely már egyes térségek elnéptelenedésével fenyeget. Vissza kell állítani tehát a falu jogait, a helyi közösség önkormányzatára kell bízni saját ügyeinek intézését.

SZABÓ M. ISTVÁN